

<i>Համարը</i> N 628	<i>Տեսակը</i> Ինկորպորացիա
<i>Տիպը</i> Որոշում	<i>Կարգավիճակը</i> Գործում է
<i>Սկզբնաղբյուրը</i> ՀՀՊՏ 2002.06.19/19(194)	<i>Ընդունման վայրը</i> Երևան
<i>Հոդ. 450</i>	
<i>Ընդունող մարմինը</i> ՀՀ կառավարություն	<i>Ընդունման ամսաթիվը</i> 29.05.2002
<i>Ստորագրող մարմինը</i> ՀՀ վարչապետ	<i>Ստորագրման ամսաթիվը</i> 29.05.2002
<i>Վավերացնող մարմինը</i> ՀՀ Նախագահ	<i>Վավերացման ամսաթիվը</i> 29.05.2002
<i>Ուժի մեջ մտնելու ամսաթիվը</i> 29.05.2002	<i>Ուժը կորցնելու ամսաթիվը</i>

☒ Փոփոխողներ և ինկորպորացիաներ

ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄԸ ՀՀ ԱՐԱԳԱԾՈՏՆԻ ՄԱՐԶԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԱՆՇԱՐԺ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

«Վավերացնում են»
Հայաստանի Հանրապետության
Նախագահ Ռ. Քոչարյան
29 մայիսի 2002 թ.

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

29 մայիսի 2002 թվականի N 628
քաղ. Երևան

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՐԱԳԱԾՈՏՆԻ ՄԱՐԶԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԱՆՇԱՐԺ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

- «Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների և պատմական միջավայրի պահպանության և օգտագործման մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 13-րդ հոդվածին համապատասխան՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը **որոշում է.**
- Հաստատել Հայաստանի Հանրապետության Արագածոտնի մարզի պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների պետական ցուցակը (կցվում է):
  - Հայաստանի Հանրապետության մշակույթի, երիտասարդության հարցերի և սպորտի նախարարին՝ եռամսյա ժամկետում ապահովել Հայաստանի Հանրապետության Արագածոտնի մարզի պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների պետական ցուցակի պաշտոնական հրապարակումը:
  - Ուժը կորցրած ճանաչել Հայկական ՄՄՀ Մինիստրների խորհրդի 1983 թվականի հուլիսի 4-ի «Հայկական ՄՄՀ տարածքում պետական պահպանության տակ վերցված պատմության և կուլտուրայի հուշարձանների և նրանց պահպանական գոտիների ցուցակների հաստատման մասին» N 377 որոշման 1-ին կետը՝ նախկին Աշտարակի, Ապարանի, Արագածի ու Թալինի շրջանների պատմության և կուլտուրայի հուշարձանների ցուցակի մասով:
  - Սույն որոշումն ուժի մեջ է մտնում 2002 թվականի մայիսի 29-ից:

Հայաստանի Հանրապետության
վարչապետ

Ա. Մարգարյան

Հաստատված է
ՀՀ կառավարության 2002 թվականի
մայիսի 29-ի N 628 որոշմամբ

Պ Ե Տ Ա Կ Ա Ն Ց ՈՒ Ց Ա Կ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԱՆՇԱՐԺ
ՀՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐԻ

2. ԱՐԱԳԱԾՈՏՆԻ ՄԱՐԶ*

2.1. ԱՇՏԱՐԱԿ ՔԱՂԱՔ

Հուշ-արձա- նի- հա- մարը	Հուշարձանի ենթահամարը (ենթահամարները)			Հուշարձանախումբը, հուշարձանը	Ժամանակը	Տեղը բնակավայրի նկատմամբ, հասցեն	Նշա- նա- կու- թյունը	Ծանոթագրություն
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԱՇՏԱՐԱԿ «ՈՒԼԱՏԻՏԻ»	4-5դդ.	Խվ-աե մասում	Հ	համանուն բլրի վրա. Քասախի կիրճի ձախ լանջին, միջնադարյան կամրջի մոտ
2.				ԲԱՂՆԻՔ	1900 թ.	քաղաքի մեջ (այսուհետև՝ ք.մ.)	Տ	
3.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1888 թ.	Աբովյան փող. 22	Տ	
4.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	19 դ.վրջ	Ալազանի փող.19-23	Տ	բժիշկ Սանդրոյի
5.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1910 թ.	Ն. Աշտարակեցու հրապարակ	Տ	Վարդապարենց
6.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1904 թ.	Էմին Հակոբյան փող., 2	Տ	Կոկոլենց Աթոյի
7.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	19 դ.վրջ	Ղափանցյան փող., 14	Տ	Եսայու
8.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	19 դ.վրջ	Ղափանցյան փող., 18	Տ	
9.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	20 դ. սկզբ	Ղափանցյան փող., 20	Տ	Միրեկանի
10.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1837 թ.	Մաժույան փող., 1	Տ	Թաթունց Թաթոյի
11.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1895 թ.	Մաժույան փող., 12	Տ	Հաջի աղայի
12.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1896 թ.	Մաժույան փող., 34	Տ	Բեգլարենց
13.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	13-20 դդ.	Խս-աե մասում	Հ	Քաղաքի եզրին, Ապարան տանող ճանապարհի աջ կողմում
	13.1			խաչքար	9-10 դդ.		Հ	Խվ մասում
	13.2			խաչքար	11-12դդ.		Հ	Ա. Խաչատրյանի հողամասում
	13.3			խաչքար	11-12դդ.		Հ	Ա. Խաչատրյանի հողամասում
	13.4			խաչքար	13դ.		Հ	որմնափակ, վրնրգ 1954 թ., ճարտ.՝ Շ. Ազատյան
	13.5			խաչքար	13դ.		Հ	որմնափակ, վրնրգ1954 թ., ճարտ.՝ Շ. Ազատյան
	13.6			խաչքար	13դ.		Հ	որմնափակ,վրնրգ1954 թ., ճարտ.՝ Շ. Ազատյան
	13.7			խաչքար	13դ.		Հ	Ա. Խաչատրյանի հողամասում
	13.8			խաչքար	13դ.		Հ	աե մասում, ստորին մասը կոտրված

	13.9		խաչքար Գրիգոր և Վարդոսան ամուսինների	1225 թ.		Հ	աե մասում, քառաստիճան պատվանդանին
	13.10.		խաչքար Սադուն իշխանի և նրա զավակների («Ծակքար»)	1268 թ.		Հ	
	13.11.		խաչքար Գրիգորի, Նազի, Սետայի	1273 թ.		Հ	եռաստիճան պատվանդանին
	13.12.		խաչքար Վերգինի	1461 թ.		Հ	կնտ.-ական մասում, հենած տապանաքարի, ստորին մասը չի պահպանվել
	13.13.		խաչքար Կարապետին	16-17 դդ.		Հ	հս-ամ մասում, քիվը՝ ջարդոտված, կանգնեցված եռաստիճան բարձր պատվանդանին. 3 խաչքարերից ձախակողմյանը
	13.14.		խաչքար Վիրապի, Սկրտչի	16-17 դդ.		Հ	հս-ամ մասում, կանգնեցված եռաստիճան բարձր պատվանդանին. 3 խաչքարերից կենտրոնականը
	13.15.		խաչքար Գուլֆաշի, Շահիրի	1602 թ.		Հ	հս-ամ մասում, կանգնեցված եռաստիճան բարձր պատվանդանին. 3 խաչքարերից աջակողմյանը
	13.16.		խաչքար Ուքանի	1631 թ.		Հ	հվ-ամ մասում, քիվի վերին աջ անկյունը՝ կոտրված
	13.17.		տապանաքար	1598 թ.		Հ	
	13.18.		տապանաքար Բարեկի	1757 թ.		Հ	
	13.19.		տապանաքար Եղսանի	1771 թ.		Հ	
	13.20.		տապանաքար	1781 թ.		Հ	
	13.21.		տապանաքար Հարությունի	1791 թ.		Հ	
	13.22.		տապանաքար Տեր Հարություն Շահազիզյանի (Աշտարակեցու)	1801 թ.		Հ	Ներսես Աշտարակեցու հոր տապանաքարն է:
14.			ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ «ԽՈՋԱԲԱՂԵՐ»	միթա 2 հզմ	հս-աե մասում	Հ	
15.			ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ (ԿԱՐՍՐԱՎՈՐ)	7 դ.	հս-աե մասում	Հ	
	15.1		գերեզմանոց	7-19 դդ.		Հ	եկեղեցու բակում
		15.1.1	խաչքար	11 դ.		Հ	եկեղեցու բակում, ընկած գետինին, ստորին ձախ անկյունը՝ կոտրված
		15.1.2	խաչքար «Հագախաչ»	12 դ.		Հ	եկեղեցու պարսպի հվ-ամ մուտքի ձախ կողմում, քառաստիճան պատվանդանին. արձանագիր
		15.1.3	խաչքար Թագուհու	1184 թ.		Հ	երկաստիճան պատվանդանին կանգնեցված 3 խաչքարերից կենտրոնականը կազմող՝ Արքա
		15.1.4	խաչքար	12-13 դդ.		Հ	երկաստիճան պատվանդանին կանգնեցված 3 խաչքարերից ձախակողմյանը
		15.1.5	խաչքար	12-13 դդ.		Հ	երկաստիճան պատվանդանին կանգնեցված 3 խաչքարերից աջակողմյանը
		15.1.6	խաչքար	13 դ.		Հ	թերի

		15.1.7	խաչքար	15 դ.			
		15.1.8	խաչքար Ասադինին, պարոն Դավին	16 դ.		Հ	եկեղեցու բակում, կանգնեցված բարձր պատվանդանին, կազմող՝ Սարգիս
		15.1.9	խաչքար	16 դ.		Հ	եկեղեցու պարսպի տակ
		15.1.10.	խաչքար Հովսեփի	1598 թ.		Հ	եկեղեցու պարսպի տակ, կազմող՝ Հրայկետ
		15.1.11.	խաչքար Մկրտիչ վարդապետ Շահագիզյանի	1832 թ.		Հ	եկեղեցու պարսպի տակ, վերին ձախ և ստորին աջ անկյունները՝ կոտրված
		15.1.12.	տապանաքար	1811 թ.		Հ	պարսպի հվ մուտքից ձախ
		15.1.13.	գերեզման Գևորգ Էմինի	1998 թ.			ճարտ.՝ Հ. Սողախյան
	15.2		պարիսպ	1254 թ.		Հ	
16.			ԵԿԵՂԵՑԻ ԾԻՐԱՆԱՎՈՐ	5 դ.	ք.մ., Բերդաթաղում	Հ	կիրճի եզրին, կիսավեր
	16.1		կոթող	7 դ.		Հ	բեկոր՝ հենած հվ պատին
	16.2		կոթող	7 դ.		Հ	բեկոր՝ եկեղեցու հվ-աե անկյունում
	16.3		կոթող	7 դ.		Հ	բեկոր
	16.4		կոթող	7 դ.		Հ	եկեղեցուց 4 մ աե
	16.5		խաչքար	11-12 դդ.		Հ	եկեղեցու ներսում, հենած պատին
	16.6		խաչքար	13 դ.		Հ	բեկոր, եկեղեցու ներսում
	16.7		տապանաքար	1701 թ.		Հ	հվ պատի շարվածքում
17.			ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ՄԱՐԻՆԵ	1281 թ.	ք.մ.	Հ	բարեկարգված 1977 թ., նախագծի ճարտ.՝ Գ. Գյուրջյան
	17.1		գերեզմանոց	17-19 դդ.		Հ	եկեղեցու ամ կողմում
	17.2		խաչքար	1291 թ.		Հ	եկեղեցու բակում, երկաստիճան պատվանդանին
18.			ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՐԳԻՍ	13 դ.	հվ-աե մասում	Հ	վրկնգ.՝ 1985 թ., ճարտ.՝ Հ. Գասպարյան
	18.1		գերեզմանոց	15-19 դդ.		Հ	եկեղեցու շուրջը
	18.2		պարիսպ	15 դ.		Հ	
	18.3		խաչքար	16-17 դդ.		Հ	եկեղեցու ներսում, արձանագիր, կոտրված
	18.4		քարայր-կացարան	16-17 դդ.		Տ	եկեղեցուց 20 մ հվ-ամ
	18.5		քարայր-կացարան	16-17 դդ.		Տ	եկեղեցուց 15 մ հվ-ամ
	18.6		քարայր-կացարան	16-17 դդ.		Տ	եկեղեցուց 25 մ հվ-աե
	18.7		քարայր-կացարան	16-17 դդ.		Տ	եկեղեցուց 10 մ հվ
19.			ԵԿԵՂԵՑԻ ՍՊԻՏԱԿԱՎՈՐ	13 դ.	ք.մ., Բերդաթաղում	Հ	կիրճի եզրին, կիսավեր
20.			ԿԱՍՈՒՐԶ	10 դ.	աե մասում	Հ	
21.			ԿԱՍՈՒՐԶ	1664 թ.	աե մասում	Հ	պատվիրատու՝ մահտեսի խոջա Գրիգոր
22.			ՀՆՁԱՆ	19 դ.	հվ-ամ մասում	Տ	Աշտարակ-Օշական խճուղուց ձախ, Մինասի Մացակայի հողամասում
23.			ՀՆՁԱՆ	19 դ.	հս-ամ մասում	Տ	Աշտարակ-Օշական խճուղուց աջ. Ղազիկենց հողամասում
24.			ՀՈՒՇԱՍՅՈՒՆ՝ ԱՐՏԵՄԻ ԱՅՎԱԶՅԱՆԻ	1990 թ.	Ն. Սիսակյան փող.	Տ	
25.			ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1974 թ.	ք.մ.	Տ	ճարտ.՝ Վ. Թախակյան
26.			ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ՆՈՐԱՅՐ ՍԻՍԱԿՅԱՆԻ	1987 թ.	Ն. Սիսակյան փող.	Տ	ճարտ.՝ Գ. Գյուրջյան, քանդ.՝ Ա. Ավագյան

27.			ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ՎԱՆԻ 1915 թ. ՀԵՐՈՍԱՍԱՐՏԻՆ	1980 թ.	ամ մասում	Հ	քաղաքի ամ եզրին, Աշտարակ-Թալին մայրուղու ձախ կողմում, ճարտ. Ջ. Թորոսյան
28.			ԶՐԱՂԱՅՆԵՐԻ ՀԱՄԱԼԻՐ	19 դ. վրջ	Աբովյան փող., 2	Տ	միջնադարյան կամրջի մոտ, վրկնգ. 1983 թ., ճարտ.՝ Գ. Գյուրջյան
29.			ԶՐԱՆՅՔ «ՄԱՅՐ ԱՌՈՒ» («ԱԿԱՆԱՏԵՍԻ ԱՌՈՒ»)	մթա 8-7 դդ.	ան մասում	Հ	
30.			ՏԱՊԱՆԱՔԱՐ «ՆԱՀԱՍԱԿԻ»	1751 թ.	0,5 կմ ան	Հ	Քասախի կիրճում, «Դարաքավոր» այրերի մոտ. Քասախի աջակողմյան դարավանդին
31.			ՏՈՒՆ-ԹԱՆԳԱՐԱՆԻ ՇԵՆՔ. ՊԵՐՃ ՊՈՈՇՅԱՆԻ ՏՈՒՆ- ԹԱՆԳԱՐԱՆԸ	19 դ., 1948 թ.	Պոռչյան փող., 10	Տ	վրկնգ.՝ 1986 թ.
	31.1		հուշարձան Պերճ Պոռչյանի	1948 թ.		Տ	տուն-թանգարանի բակում, քանդ.՝ Ա. Ատեփանյան
32.			ՏՈՒՆ-ԹԱՆԳԱՐԱՆԻ ՇԵՆՔ. ՆՈՐԱՅՐ ՍԻՍԱԿՅԱՆԻ ՏՈՒՆ- ԹԱՆԳԱՐԱՆԸ	19 դ.վրջ	Ղափանցյան փող., 25	Տ	վրկնգ.՝ 1989 թ.
33.			ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇ «ՎԵՐԻՆ ՆԱՎԵՐ»	Ք.ա. 2-1 հազ.	քաղաքից մոտ 2.5 կմ ամ, Աշտարակ- Գյումրի ճանապարհից 20-30 մ հվ	Հ	Փարպի գյուղի «Վերին Նավեր» դամբարանադաշտի (պետ. ցուցակ՝ 2.110.2) ան հատվածի մեծ դամբանաբլուրներն են
34.			ՀՆՁԱՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱԼԻՐ	4-13 դդ.	քաղաքի հս-ան մասում, «Հնձանաբազեր» վայրում	Հ	պեղվել է 4 հնձան
35.			ՔԱՐԱՅՐ- ԿԱՅԱՐԱՆՆԵՐ «ԴԱՐԱՔԱՎՈՐ»	միջնադար	Քասախի կիրճում	Հ	համալիրի մաս կազմող «Նահատակի» տապանաքարը պետ. ցուցակում ներկայացված է իբրև առանձին հուշարձան(2.1-30)

՝Հուշարձանների պետական ցուցակը կազմելիս հիմք է ընդունվել «Հայաստանի Հանրապետության վարչատարածքային բաժանման մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով սահմանված կառուցվածքը մարզի և բնակավայրերի նույն համարակալմամբ:

(2.1 կետը լրաց. 12.04.07 N 456-Ն)

2.1.1. ՄՈՒՂՆԻ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԱՇՏԱՐԱԿ	10-13 դդ.	հս-ան մասում	Հ	գյուղի եզրին, «Հին Մուղնի» թաղում, Քասախի կիրճի աջ ափին
2.				ԳԵՐԵՁՄԱՆՈՅ	13-19 դդ.	իվ մասում	Հ	գյուղի եզրին
	2.1.			խաչքար	11-12 դդ.		Հ	կոտրվածքներով
	2.2.			խաչքար	13 դ.		Հ	եռաստաղձան պատվանդանին, վերին մասը չի պահպանվել

2.3.			խաչքար	13 դ.		Հ	տեղահանված, ընկած, վերին մասը չի պահպանվել
2.4.			մահարձան ասպետ Անտոն Պատրիկյանի	1862 թ.		Տ	
2.5.			տապանաքար Խաչատուրի	1662 թ.		Հ	կազմող՝ Մուրադ Մուղնեցի
2.6.			տապանաքար Մկրտչի	1667 թ.		Հ	կազմող՝ Մուրադ Մուղնեցի
2.7.			տապանաքար Ասահակ Հիզանցու	1667 թ.		Հ	
2.8.			Տապանաքար Փիրիբեկի	1611 թ.	գյուղի հվ եզրին, գերեզմանոցում	Հ	
3.			ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	13-19 դդ.	գ.մ.		վանական համալիրից հս-աե, պահպանված է 2 կղզակով
4.			ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2 հզմ	0,6 կմ հս-աե	Հ	Աշտարակ-Ապարան մայրուղու երկու կողմերում
5.			ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2 հզմ, 13-14 դդ.	հվ մասում	Հ	
5.1.			պարիսպ	մթա 2 հզմ		Հ	
5.2.			հնձան	13-14 դդ.		Տ	Աշտարակ-Ապարան ավտոխճուղուց աջ
6.			ԶՐԱՄԲԱՐ «ԿԱՐԲՈ ԾՈՎ»	17 դ.	0,5 կմ հս-աե	Հ	պատվիրատու՝ պարոն Այվազ
7.			ՎԱՆԱԳԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ ՄՈՒՂՆՈՒ Ս. ԳԵՎՈՐԳ	14-17 դդ.	հվ մասում	Հ	գյուղի եզրին, վրկնգ՝ 1973-1974 թթ.
7.1.			եկեղեցի Ս. Գևորգ	1664-1669 թթ.		Հ	պատվիրատու՝ Հովհաննես և Դավիթ վարդապետներ, Հարտ.՝ Սահակ Հիզանցի, Մուրադ Մուղնեցի
	7.1.1		խաչքար	1598 թ.		Հ	հս ավանդատան աե խորշում, կազմող՝ Հրայպետ
	7.1.2		խաչքար	1599 թ.		Հ	ագուցված հվ ավանդատան աե պատին
	7.1.3		խաչքար	16 դ.		Հ	հս ավանդատան հվ խորշում
	7.1.4		խաչքար	16 դ.		Հ	հս ավանդատան հս խորշում
	7.1.5		խաչքար	16 դ.		Հ	ագուցված հվ ավանդատան հս պատին
	7.1.6		խաչքար	16 դ.		Հ	ագուցված հվ ավանդատան հվ պատին

	7.1.7		որմանակար «Ավետում»	19 դ.		Հ	ավագ խորանի նախշագարդ շինվածքի հս և հվ բացվածքների վերնամասերում, ամրացված՝ 1975 թ.
	7.1.8		որմանակար «Հովհաննես ավետարանիչ»	19 դ.		Հ	ավագ խորանի նախշագարդ շինվածքի հս մասում, ամրացված՝ 1975 թ.
	7.1.9		որմանակար «Ղուկաս ավետարանիչ»	19 դ.		Հ	նախշագարդ շինվածքի հվ մասում, բացվածքից ձախ, ամրացված՝ 1975 թ.
	7.1.10		որմանակար «Սատթեոս ավետարանիչ»	19 դ.		Հ	ավագ խորանի նախշագարդ՝ շինվածքի հս մասում, բացվածքից աջ, ամրացված՝ 1975 թ.
	7.1.11		որմանակար «Մարկոս ավետարանիչ»	19 դ.		Հ	նախշագարդ՝ շինվածքի հվ մասում, բացվածքից ձախ, ամրացված՝ 1975 թ.
	7.1.12		որմանակար «Քրիստոսի փառաբանումը»	19 դ.		Հ	հս-աե որմնապյան աե նիստին
7.2.			գավիթ	1664-1669 թթ.		Հ	ճարտ.՝ Սահակ Հիգանցի, Մուրադ Մուղնեցի
	7.2.1		խաչքար	17 դ.		Հ	գավթի հս կողմում՝ հենած պատին
7.3.			սեղանատուն	17 դ.		Հ	պատվիրատու՝ Մարտիրոս Եպիսկոպոս
	7.3.1		խաչքար	986 թ.		Հ	սեղանատան աե պատի մոտ
	7.3.2		խաչքար	16 դ.		Հ	հենած սեղանատան աե պատին, արտաքուստ, 3 խաչքարերից աջակողմյանը
	7.3.3		խաչքար	17 դ.		Հ	հենած սեղանատան աե պատին, արտաքուստ, արձանագիր, արձանագրությունը՝ վնասված
7.4.			բնակելի շինություններ	1632- 1655 թթ.		Հ	համալիրի հս պարսպին կից
7.5.			աղբյուր	17 դ.		Հ	համալիրի հ-ամ կողմում
7.6.			կոթող	7 դ.		Հ	համալիրի թանգարանի բացօթյա ցուցադրությունում, վերնամասը՝ կոտրված

7.7.		կոթող	7 դ.		Հ	համալիրի թանգարանի բացօթյա ցուցադրությունում, վերնամասը՝ կոտրված
7.8.		կոթող	7 դ.		Հ	համալիրի թանգարանի բացօթյա ցուցադրությունում, եզրերը՝ կոտրված
7.9.		կոթող	7 դ.		Հ	համալիրի թանգարանի բացօթյա ցուցադրությունում, կոտրված
7.10		խաչքար	13 դ.		Հ	համալիրի թանգարանում, հենած առե պատին, արձանագիր, վերնամասը չի պահպանվել
7.11		խաչքար	13 դ.		Հ	համալիրի թանգարանում, հենած առե պատին, արձանագիր, բեկոր
7.12		խաչքար	13 դ.		Հ	համալիրի թանգարանում, հենած առե պատին, պահպանվել է 2 բեկորով, տեղափոխված է «Էրեբունի» թանգարանից
7.13		խաչքար	13 դ.		Հ	համալիրի թանգարանում, հենած առե պատին, պահպանվել է 3 բեկորով, տեղափոխված է «Էրեբունի» թանգարանից
7.14		խաչքար	13-14 դդ.		Հ	համալիրի թանգարանում, հենած առե պատին, ստորին մասը չի պահպանվել
7.15		խաչքար Դավթի	13-14 դդ.		Հ	համալիրի թանգարանում, հենած առե պատին, պահպանվել է 3 բեկորով, տեղափոխված է «Էրեբունի» թանգարանից
7.16		պարիսպ	17 դ.		Հ	պատվիրատու՝ Մարտիրոս Եպիսկոպոս

8.			ԱՄՐՈՑ	Ք.ա.2 հազ.	Աշտարակ քաղաքից 0.5 կմ աե, Երևան-Վանաձոր նոր մայրուղու աջ կողմում, Քասախ գետի աջափնյա բարձրադիր հրվանդանի վրա	Հ	
9.		ԲՆԱԿԱՏԵՂԻՔ	Ք.ա.4-2 հազ.	Աշտարակ քաղաքից 0.5 կմ աե, Երևան-Վանաձոր նոր մայրուղու աջ կողմում, Քասախ գետի աջափնյա բարձրադիր հրվանդանի վրա գտնվող ամրոցից 0.5 կմ հս	Հ		
9.1		աշտարակ- դիտակետ	Ք.ա.2-1 հազ.			Հ	

(2.1.1 կետը լրաց. 12.04.07 N 456-Ն)

2.2. ԱՊԱՐԱՆ ՔԱՂԱՔ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԳԵՐԵՁՄԱՆՈՑ	18-20 դդ.	ք.մ.	Տ	Քասախի բազիլիկից 700 մ հվ-ամ
	1.1.			խաչքար	10 դ.		Հ	խրված հողի մեջ, եզրերը՝ ջարդոտված
2.				ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ ՔԱՍԱԽԻ ԲԱԶԻԼԻԿ	4-5 դդ.	կենտրոնում (այսուհետև՝ կնտ)	Հ	
	2.1.			եկեղեցի Ս.Խաչ	4-5 դդ.		Հ	եռանալ
	2.2.			եկեղեցի Ս.Խաչ	4-5 դդ.		Հ	միանալ
	2.3.			սյունասարահ	6 դ.		Հ	երկու եկեղեցիների միջև
	2.4.			խաչքար	9-10 դդ.		Հ	բազիլիկի հս կողմում, պատվանդանից իջեցված, խրված հողի մեջ
	2.5.			խաչքար	9-10 դդ.		Հ	բազիլիկի հս կողմում, վերին ձախ անկյունը և ստորին մասը՝ կոտրված
3.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս.ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	19 դ.	ք.մ.	Տ	Քասախի բազիլիկից 300 մ հս, բլրի վրա, Երևան գնացող ջրատարի պարսպապատ տարածքում
	3.1.			գերեզմանոց	17-20 դդ.	ք.մ.	Տ	
4.				ԽԱՉՔԱՐ	10 դ.	ք.մ.	Հ	Քասախի բազիլիկից 500 մ հվ-ամ, Վաչիկ Գրիգորյանի հողամասում
5.				ՀՈՒՇԱՂՔՅՈՒՐ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1946 թ.	ք.մ.	Տ	Մանկական զբոսայգու տարածքում ճարտ.՝ Գ.Թամանյան
6.				ՀՈՒՇԱՂՔՅՈՒՐ՝ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐՅԱՆ ՀԵՂԱՓՈԽՈՒԹՅԱՆ 60- ԱՍՅԱԿԻՆ	1977 թ.	ք.մ.	Տ	ճարտ.՝ Ա. Արշակյան
7.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ՄԵԾ ԵՂԵՌԻ, ԱՊԱՐԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ ԵՎ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ («ՎԵՐԱԾՆՈՒՆ»)»	1974-1979 թթ.	1,5 կմ ամ	Հ	ճարտ.՝ Ռ. Բարայեյան
	7.1.			պանթեոն	1994 թ.		Հ	
	7.2.			խաչքար՝ Սպիտակի 1988 թ. երկրաշարժի զոհերին	1994 թ.		Տ	
	7.3.			գերեզման Դրաստամատ Կանայանի (Դրո)	1999 թ.		Հ	

8.			ՔԱՂԱՔԱՏԵՂԻ ԱՊԱՐԱՆ	մթա 3-1 հզմ, մթա 1 հզմ- մթ 1 դ.	հս-ամ մասում	Հ	քաղաքի հս-ամ եզրին
8.1.			ամրոց «Բերդ»	մթա 3-1 հզմ	1 կմ հս-ամ	Հ	Քասախի ձախ ափին
8.2.			դամբարանադաշտ	մթա 3-1 հզմ		Հ	
9.			ՄՍՏՈՒՌ ԹՈՒՆ ՄԱՆՈՒԿ	17-18-րդ դդ.	քաղաքի Սբ խաչ եկեղեցուց (Քասախի բազիլիկա) 500 մ հվ-ամ	Տ	

(2.2 կետը լրաց. 12.04.07 N 456-Ն)

2.3. ԹԱԼԻՆ ՔԱՂԱՔ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԲԱՅՕԹՅԱ ԿԱՅԱՆ	քարի դար	Արտին լեռան հս-աե լանջին	Հ	«Մատանի դար» վայրում
2.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	մթա 2-1 հզ մ	1,5 կմ աե-հս.	Հ	Արալդի դաշտում, Կարմրաշեն տանող ճանապարհից 0,5 կմ աջ
	2.1.			դամբարանադաշտ	մթա 4-2 հզ մ		Հ	Կարմրաշեն տանող ճանապարհի խաչմերուկին հարող հատվածում
3.				ՂԱՄԲԱՐԱՆ ԹԱԼԻՆԻ ՄԵԾ	մթա 4-3 հզ մ	աե եզրին	Հ	Երևան-Թալին ավտոճանապարհից ձախ
4.				ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ ԹԱԼԻՆԻ ԿԱԹՈՂԻԿԵ	4-20 դդ.	հս մասում	Հ	
	4.1.			եկեղեցի	5 դ.		Հ	Կաթողիկեից հս, պահպանվել են միայն հիմնապատերը
	4.2.			Կաթողիկե	7 դ.		Հ	
	4.3.			պալատ	9-11 դդ.		Հ	Կաթողիկեից 150 մ հվ-աե
	4.4.			գերեզմանոց	4-20 դդ.		Հ	Կաթողիկեի շուրջը
		4.4.1		կոթող	4-5 դդ.		Հ	Կաթողիկեի հվ կողմում
		4.4.2		կոթող	4-5 դդ.		Հ	Կաթողիկեից 30 մ հվ-ամ, պահպանվել է պատվանդանը
		4.4.3		կոթող	4-5 դդ.		Հ	Կաթողիկեի հս կողմում, պահպանվել է պատվանդանը
		4.4.4		կոթող	4-5 դդ.		Հ	Կաթողիկեի հվ կողմում
		4.4.5		կոթող	4-7 դդ.		Հ	Կաթողիկեի հվ-աե կողմում
		4.4.6		կոթող	4-7 դդ.		Հ	Կաթողիկեի հվ-աե կողմում
		4.4.7		կոթող	4-7 դդ.		Հ	Կաթողիկեի հվ-աե կողմում, պահպանվել է պատվանդանը
		4.4.8		կոթող	4-7 դդ.		Հ	Կաթողիկեի հվ-աե կողմում
		4.4.9		խաչքար	9-10 դդ.		Հ	Կաթողիկեից 35 մ հս-ամ, երկատված, ընկած գետինին
		4.4.10		խաչքար	10 դ.		Հ	Կաթողիկեից 20 մ հս-ամ, ընկած գետինին, ստորին մասը չի պահպանվել
		4.4.11		խաչքար	10-11 դդ.		Հ	Կաթողիկեից հս-ամ, ընկած գետինին, ստորին մասը և վերնամասի ձախ անկյունը՝ կոտրված
		4.4.12		խաչքար	10-11 դդ.		Հ	Կաթողիկեից 25 մ հս-ամ, ընկած գետինին, ստորին մասը չի պահպանվել
		4.4.13		խաչքար	11դ.		Հ	Կաթողիկեի հս-ամ կողմում, ընկած գետինին
		4.4.14		խաչքար	13-14 դդ.		Հ	Կաթողիկեի ամ կողմում, կանգնեցված գետինին
5.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	613-615 թթ.	ք.մ.	Հ	
	5.1.			կոթող	4-5 դդ.		Հ	եկեղեցու հս-ամ կողմում
	5.2.			կոթող	4-7 դդ.		Հ	եկեղեցու հս կողմում, պահպանվել է միայն պատվանդանը

	5.3.		կոթող	5-6 դդ.		Հ	եկեղեցու հվ կողմում, պահպանվել է միայն պատվանդանը
	5.4.		կոթող	5-6 դդ.		Հ	եկեղեցու հս-ամ կողմում, խիստ քայքայված
	5.5.		կոթող	6-7 դդ.		Հ	եկեղեցու հս-ամ կողմում, վերին և ստորին մասերը՝ կոտրված
	5.6.		խաչքար	10-11 դդ.		Հ	արձանագիր, եկեղեցու խորանում
	5.7.		տապանաքար	874 թ.		Հ	եկդ-ուց 10 մ հվ-ամ, կոտրված՝ 6 մասի
	5.8.		տապանաքար	9-10 դդ.		Հ	եկդ-ուց 10 մ հվ-ամ, արձանագիր
6.			ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԳԵՎՈՐԳ	19 դ.	ք.մ.	Տ	
	6.1.		զանգակատուն	19 դ.		Տ	կից է եկեղեցուն ամ-ից
	6.2.		խաչքար	10 դ.		Հ	ազուցված ամ ճակատին, արտաքուստ, մուտքից աջ
	6.3.		խաչքար	13 դ.		Հ	ազուցված հվ ճակատին, արտաքուստ, մուտքից աջ
	6.4.		խաչքար	13 դ.		Հ	ազուցված աե ճակատին, արտաքուստ
	6.5.		խաչքար	19 դ.		Տ	ազուցված հվ ճակատին, արտաքուստ, մուտքից ձախ
7.			ՀՈՒՇԱՂՔՅՈՒՐ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՍՏՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1946 թ.	ք.մ.	Տ	քաղաքի սկզբնամասում, ճարտ.՝ Ո. Բարայեյան
8.			ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՍՏՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1979 թ.	հս մասում	Տ	բարձունքի վրա
9.			ՄԱՍՏՈՒՆ «ՄԱՆԴՈՒԽՏ ԿՈՒՅՍ»	19 դ.	ամ եզրին	Տ	վրկնգ՝ 1991- 1992 թթ.՝ Ամիրբեկ Դերգյանի կողմից
	9.1.		խաչքար	7-8 դդ.		Հ	մատուռի ներսում
	9.2.		խաչքար	7-8 դդ.		Հ	մատուռի ներսում
	9.3.		խաչքար	8 դ.		Հ	մատուռի ներսում, Թալինի հանրահայտ կլոր խաչքարն է
	9.4.		խաչքար	8-9 դդ.		Հ	մատուռի ներսում
	9.5.		խաչքար	10 դ.		Հ	մատուռի ներսում
10.			ՋՐԱՂԱՅՆԵՐԻ ՀԱՍՏԱԼԻՐ	19-20 դդ.	1 կմ հս-աե	Տ	Արալըղի դաշտում, Կարմրաշեն տանող ճանապարհից աջ, պահպանված ջրաղացների թիվը մոտ. 30 է
11.			ՔԱՂԱՔԱՏԵՂԻ ԹԱԼԻՆ	մթա 2-1 հզ մ, մջնդ	հս մասում	Հ	«Ջուլհակ» բլրի ստորոտին
	11.1		ամրոց Թալին	մթա 4 դ.,12-16 դդ.		Հ	«Ջուլհակ» բլրի վրա
	11.2		դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզ մ, մթա 4-3 դդ.		Հ	«Ջուլհակ» բլրի շուրջը, Ս. Կաթողիկե եկեղեցուց հս
	11.3		ջրամբար	մթա 1 հզմ, վաղ մջնդ		Հ	ամրոցից հս, Թալին-Մաստարա հին ճանապարհին, Ս. Կաթողիկե եկեղեցուց 500 մ հս
12.			ՔԱՐԱՎԱՆԱՏՈՒՆ. ԹԱԼԻՆԻ ՄԵԾ	13 դ.	հվ-աե եզրին	Հ	«Չայիր» վայրում, նախկինում սխալմամբ ներկայացվել է Դաշտաղեն գյուղով

2.4. ԱԳԱՐԱԿ ԳՅՈՒՂ (ԱՇՏԱՐԱԿԻ ՇՐՋ.)

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	մթա 4հզմ զարգացած մջնդ	հվ-ամ մասում	Հ	Ամբերդ գետի աջ ափին, գյուղի եզրին, Երևան- Գյումրի ավտոխճուղու երկու կողմերում Հուշարձանի տարածքը հայտարարված է պատմամշակութային արգելոց:
2.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2 հզմ	0,5 կմ աե	Հ	

3.			ԵԿԵՂԵՅԻ Ս. ԱՍԵՆԱՓՐԿԻՉ (ԹՈՒԽ ՄԱՆՈՒԿ)	10դ.	հս մասում	Հ	ավերված
4.			ԵԿԵՂԵՅԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	5-6 դդ.	հս-ան մասում	Հ	
	4.1.		գավիթ	10-13 դդ.		Հ	
	4.2.		գերեզմանոց	13-20 դդ.		Տ	
5.			ՄԶԿԻԹ	17 դ.	գ.մ.	Տ	պարսկական

2.5. ԱԳԱՐԱԿ ԳՅՈՒՂ (ԹԱԼԻՆԻ ՇՐՋ.)

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.	1.1.			ԱՄՐՈՑ	մթա 2-1 հզմ	2 կմ հս-ամ	Հ	
				դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ		Հ	
2.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԱԳԱՐԱԿ»	19-20 դդ.	աե և ամ մասերում	Տ	զոտլ մտնող ճանապարհի սկզբնամասում, Գյուղատեղին կիսվել է ավտոճանապարհի կառուցման հետևանքով:
3.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՊԱՐՏԻԶԱԿ»	19-20 դդ.	2,5 կմ հս-աե	Տ	
4.				ՂԱՄԲԱՐԱՆԱԲԼՈՒՐ	մթա 2-1 հզմ	հս մասում	Հ	ջրամբարից 100 մ հվ
5.				ԽԱՉՔԱՐ	12-13 դդ.	զոտլի մեջ (այսուհետև գ.մ)	Հ	Հ. Հունանյանի հողամասում

2.7. ԱԿՈՒՆՔ ՔՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԱՄՐՈՑ «ԲԵՐԴԻ ԿԱԼ»	մթա 2-1 հզմ	1 կմ հս	Հ	Բլրի վրա
	1.1.			դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ		Հ	Բլրի հս մատույցներում, մի հատվածը՝ մելիորացված
	1.2.			դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ		Հ	ամրոցի հվ պարսպապատից դուրս
2.				ԱՄՐՈՑ	մթա 3-1 հզմ	2,5 կմ ամ	Հ	«Կարմիր սար» կոչվող Բլրի գագաթին
	2.1.			դամբարանադաշտ	մթա 3-1 հզմ		Հ	
3.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1904 թ.	գ.մ.	Տ	Պողոս Ղազարովի
4.				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	7-20 դդ.	հս մասում	Տ	ցյուղի գործող գերեզմանոցի տարածքում
5.				ԵԿԵՂԵՅԻ	19 դ.	գ.մ.	Տ	
	5.1.			գերեզմանոց	19-20 դդ.		Տ	
6.				ԿՈԹՈՂ	6-7 դդ.	հս մասում	Հ	վերին և ստորին մասերը, կոտրված
7.				ԿՈԹՈՂ	6-7 դդ.	հս մասում	Հ	պահպանված է միայն միջնամասը:
8.				ԿՈԹՈՂ	7 դ.	հս մասում	Հ	ցյուղացիների կողմից կոթողն առնվել է շարվածքի մեջ և ներկայումս օգտագործվում է որպես սրբատեղի:

9.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՁՈՇՎԱԾՆԵՐԻՆ	1970 թ. հս մասում	S	
10.				ՄԱՏՈՒՌ ԹՈՒԽ ՄԱՆՈՒԿ	12-13 դդ.	S	
11.				ՔԱՐԱՅՐ- ԿԱՅԱՐԱՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱԼԻՐ	16-18 դդ. 1 կմ հս-ամ	տ	«Դարմիր բլուր» վայրում

2.8. ԱՂՁՔ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ՊԱՏՄԱՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ ԱՂՁՔ	4 դ.	գ.մ.	Հ	
	1.1			դամբարան Արշակունյաց թագավորների	364 թ.		Հ	
		1.1.1		կոթող	4 դ.		Հ	դամբարանի ներսում, հենած ամ պատին
	1.2.			եկեղեցի	6-7 դդ.		Հ	
2.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	մթա 2-1 հզմ	2,5 կմ հվ	Հ	Աղձք և Տեղեր գյուղերի միջև
	2.1.			դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ		Հ	բնակատեղիի հվ մասում
3.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	15-20 դդ.	աե մասում	Հ	գյուղի եզրին, մշակույթի տնից 500 մ աե
4.				ԽԱՉՔԱՐ	12-13 դդ.	գ.մ.	Հ	Արշակունիների դամբարանից 5-6 մ ամ, արձանագիր, ձախ մասը կոտրված
5.				ԽԱՉՔԱՐ	13-14 դդ.	գ.մ.	Հ	Արշակունիների դամբարանից 1 մ հս-ամ, արձանագիր, կոտրտված, որոշ բեկորներ չեն պահպանվել
6.				ԿՈԹՈՂ	5-6 դդ.	գ.մ.	Հ	Արուսյակ Ավդալյանի տնամերձում
7.				ՔԱՐԱՅՐ-ԿԱՅԱՐԱՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱԼԻՐ	վաղ մջնդ- ուշ մջնդ	հս մասում	S	գյուղի եզրին, ջրատարի մոտ
8.				ՔԱՐԱՅՐ-ԿԱՅԱՐԱՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱԼԻՐ	վաղ-ուշ մջն	հս մասում	S	գյուղի եզրին, Ամբերդի ձորում
9.				ՔԱՐԱՅՐ-ԿԱՅԱՐԱՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱԼԻՐ	վաղ-ուշ մջն	աե մասում	S	գյուղի եզրին, Բյուրականի ձորում
10.				ՔԱՐԱՅՐ-ԿԱՅԱՐԱՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱԼԻՐ	վաղ-ուշ մջնդ	ամ մասում	S	գյուղի եզրին, «Կոնդ» կոչվող տեղամասում

2.10. ԱՆՏԱՌՈՒՏ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԱՄՐՈՑ «ԶՈՒՅԳԱՂՔՈՒՐ»	մթա 2 հզմ	2 կմ հս	Հ	Ամբերդ տանող ճանապարհի աջ եզրին, Ֆիզիկայի ինստիտուտի դիմաց
2.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	19 դ.	գ.մ.	S	կիսավեր
	2.1.			խաչքար	12-13 դդ.		Հ	խաչքարը տեղափոխված է Ամբերդից
	2.2.			խաչքար՝ նվիրված Ամբերդի ազատագրմանը	1200 թ.		Հ	խաչքարը տեղափոխված է Ամբերդից
	2.3.			խաչքար	13-14 դդ.	գյուղ Սբ Աստվածածին եկեղեցում	Հ	վերնամասը՝ կոտրված
3.				«ԿԻՐԱԿՆԱՄՈՒՏ» ՄԱՏՈՒՌ	միջնադար	գյուղի մեջ	Հ	
	3.1.			խաչքար	10 դ.	«Կիրակնամուտ» մատուռում	Հ	
	3.2.			Կոթող	5-7 դդ.	ազուցված է «Կիրակնամուտ» մատուռի պատին	Հ	

4.				ՎԻՇԱՊԱՔԱՐ	Ք.ա. 3-2 հազ.	Մև լճի հվ ափին	Հ	
----	--	--	--	-----------	---------------	----------------	---	--

(2.10 կետը լրաց. 12.04.07 N 456-Ն)

2.11. ԱՇՆԱԿ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԱՄՐՈՑ	մթա 2-1 հզմ	գ.մ.	Հ	Տարածքի կառուցապատման հետևանքով պահպանվել է պարսպի փոքր հատված
2.				ԱՄՐՈՑ «ԱՇՈՏ ԵՐԿԱԹ»	մթա 2-1 հզմ, 3-5 դդ.	3 կմ հվ-աե	Հ	
	2.1.			դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ		Հ	ամրոցից հվ
3.				ԱՄՐՈՑ	3-5 դդ.	1,5 կմ հս-աե	Հ	
4.				ԱՄՐՈՑ	3-5 դդ.	1 կմ հս-աե	Հ	
5.				ԳԵՐԵՍՄԱՆՈՑ	6-14 դդ.	աե մասում	Հ	խաչքարերի և քառակող կոթողների բեկորներով
	5.1.			կոթող	6-7 դդ.		Հ	
	5.2.			խաչքար	10 դ.	աե մասում	Հ	կոթքին՝ քառակող կոթող
6.				ԳԵՐԵՍՄԱՆՈՑ «ՀՈՌՈՄԻ»	10-13 դդ.	հվ-ամ մասում	Հ	
	6.1.			խաչքար	1571 թ.		Հ	պահպանված է ստորին մասը, գերեզմանոցի ամ եզրին
7.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	12-16 դդ.	1,5 կմ հվ-ամ	Տ	տարածքում կան պեղված հնձաններ
8.				ԵԿԵՂԵՑԻ	10 դ.	ամ մասում	Հ	ավերակ
	8.1.			գերեզմանոց	10-20 դդ.		Տ	եկեղեցու շուրջը
9.				ԵԿԵՂԵՑԻ	10-11 դդ.	հվ մասում	Տ	ձորի եզրին
10.				ԽԱՉՔԱՐ	10 դ.	աե մասում	Հ	
11.				ԽԱՉՔԱՐ	13 դ.	աե մասում	Հ	ձորի մեջ, հվ կողմ՝ 10 տող խիստ եղծված արձանագրությամբ
12.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՍԱՐՏՈՒՄ ՁՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1966 թ.	հս մասում	Տ	
13.				ՏՈՒՆ-ԹԱՆԳԱՐԱՆ ԳԵՎՈՐԳ ՉԱՌԻՇԻ	1980-ական թթ.	գ.մ.	Տ	

2.12. ԱՎԱՆ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԱՄՐՈՑ	մթա 3-2 հզմ	4 կմ հվ	Հ	«Պողոսի բաղ» վայրում, ժայռոտ հրվանդանի վրա
	1.1.			դամբարանադաշտ	մթա 3-2 հզմ		Հ	ամրոցից 1 կմ հվ
2.				ԱՄՐՈՑ	մթա 1 հզմ, լվաղ մջնդ	1 կմ հվ	Հ	«Բաղի արտեր» կոչվող վայրում
	2.1.			դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ		Հ	
3.				ԱՄՐՈՑ «ԿՈՒՋՄԱՄԵ»	մթա 1 հզմ-լվաղ մջնդ	400-500 մ հվ	Հ	ժայռոտ հրվանդանի վրա

	3.1.		դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ		Հ	ամրոցից150-200 մ հս-ամ
4.			ԱՄՐՈՑ «ՁՅԱՆԲԵՐԴ» («ՂՈՅԹՈՒՐ»)	մթա 3-1 հզմ	3 կմ աե	Հ	նույնանուն գյուղատեղիից 200 մ աե, հրաբխային կոնի գագաթին
5.			ԱՇՏԱՐԱԿ	մթա 2 հզմ	1 կմ հվ	Հ	«Զրադացներ» վայրում
6.			ԱՇՏԱՐԱԿ	մթա 2-1 հզմ	1,9 կմ հվ-աե	Հ	«Գաբրիելի մեռուկ» վայրում
7.			ԱՇՏԱՐԱԿ	մթա 2-1 հզմ	1 կմ հս	Հ	կառուցված տեղանքի թեք հարթության վրա
8.			ԱՇՏԱՐԱԿ	մթա 2-1 հզմ	1,3 կմ հվ-աե	Հ	«Գաբրիելի մեռուկ» վայրում
9.			ԱՇՏԱՐԱԿ	մթա 2-1 հզմ	3-4 կմ հվ	Հ	«Նազգա արտեր» վայրում
10.			ԱՇՏԱՐԱԿ	մթա 2-1 հզմ	3 կմ հվ	Հ	«Նազգա արտեր» վայրում
11.			ԱՇՏԱՐԱԿ	մթա 2-1 հզմ	4 կմ հվ	Հ	«Նազգա արտեր» վայրում
12.			ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2 հզմ	1,8 կմ հվ	Հ	«Զրադացներ» վայրում
13.			ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2 հզմ	հս-աե մասում	Հ	Ավանից Ղոյթուր գյուղատեղի տանող ճանապարհի երկու կողմերում
14.			ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	1,2 կմ հվ-աե	Հ	«Գաբրիելի մեռուկ» վայրում
15.			ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	3,5 կմ հվ	Հ	«Նազգա արտեր» վայրում
16.			ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	2 կմ աե	Հ	1 կմ ամ՝ «Ղոյթուր» գյուղատեղիից
17.			ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	0,5 կմ աե	Հ	2-2,5 կմ ամ՝ «Ղոյթուր» գյուղատեղիից
18.			ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 1 հզմ	1,5 կմ հվ	Հ	«Սիմոնի չայիր» վայրից 800 մ հվ
19.			ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 1 հզմ	1,5 կմ հս-ամ	Հ	
20.			ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	5-6 դդ.	գ.մ.	Հ	
	20.1		խաչքար	13-14 դդ.		Հ	բեկոր, արձանագիր, հենած եկեղեցու աե պատին
	20.2		խաչքար	14-15 դդ.		Հ	խորանում, արձանագիր, բեկոր
	20.3		խաչքար	1494 թ.		Հ	խորանում
	20.4		գերեզմանոց	11-17 դդ.		Հ	եկեղեցու հվ և աե կողմերում
21.			ԽԱՉՔԱՐ	11-12 դդ.	գ.մ.	Հ	Վոլոդյա Վարդանյանի տնամերձ հողամասում, կանգնեցված գլխիվայր
22.			ԽԱՉՔԱՐ	15-16 դդ.	գ.մ.	Հ	բեկոր, Մովսես Նազարյանի տնամերձ հողամասում
23.			ԿՈԹՈՂ	5-6 դդ.	գ.մ.	Հ	Ազատ Հարությունյանի տնամերձ հողամասում, նորակառույց Թուխ Մանուկ սրբատեղիի ներսում
24.			ՄՍՏՈՒՌ Ս. ՎԱՐՎԱՌԱ	10-11 դդ.	հս-աե մասում	S	
25.			ԶՐԱՂԱՑՆԵՐԻ ՀԱՄԱԼԻՐ	մջնդ	2,5 կմ հս-ամ	S	«Մորու չայիր» կոչվող վայրում
26.			ԶՐԱՂԱՑՆԵՐԻ ՀԱՄԱԼԻՐ	մջնդ	1 կմ հս	S	«Շաքարի չայիր» կոչվող վայրում, համալիրը բաղկացած է 4 ջրաղացներից
27.			ԶՐԱՂԱՑՆԵՐԻ ՀԱՄԱԼԻՐ	մջնդ	1,5 կմ հվ	S	«Զրադացներ» վայրում
28.			ԶՐԱՂԱՑՆԵՐԻ ՀԱՄԱԼԻՐ	մջնդ	0,3 կմ աե	S	վրկնգ՝ 20 դ. համալիրը բաղկացած է 6 ջրաղացներից
29.			ԶՐԱՏԱՐ	մջնդ	հվ-ամ մասում	S	
30.			ՔԱՂԱՔԱՏԵՂԻ ԱՎԱՆ-ԱՐԱԳԱԾԻ	մթա 2-1 հզմ	0,5 կմ հվ	Հ	գյուղի հվ եզրին
	30.1		դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ	1 կմ հվ	Հ	
31.			ՔԱՐԱՅՐ- ԿԱՅԱՐԱՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱԼԻՐ	13-19 դդ.	2 կմ հվ	S	«Գայլի ձոր» -ի 2 կողմերում, Կոշի Ս. Ստեփանոս եկեղեցու մոտ
32.			ԽԱՉՔԱՐ	12-13 դդ.	գյուղից 3 կմ աե, «Զյանբերդ» գյուղատեղիի գերեզմանոցում	Հ	

33.				ԿՈԹՈՂ	5-7 դդ.	ցուղից 3 կմ աե, «Ջանբերդ» ցուղատեղիի գերեզմանոցում	Հ	
-----	--	--	--	-------	---------	---	---	--

(2.12 կետը լրաց. 12.04.07 N 456-Ն)

2.13. ԱՎԹՈՆԱ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԱՄՐՈՑ	մթա 2-1 հզ	հվ-ամ մասում	Հ	բլրի վրա
	1.1.			բնակատեղի	մթա 2-1 հզմ		Հ	
	1.2.			դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ		Հ	ամրոցի պարիսպներից դուրս
2.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 3-1 հզմ	հս-ամ եզրին	Հ	խճուղուց աջ, թեք սարավանջին
3.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2 հզմ կես-1 հզմ	0,5 հվ-աե	Հ	
4.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	0,8 կմ հս	Հ	«Խաչ» կոչվող բլրի վրա
	4.1.			խաչքար	9-10 դդ.		Հ	դամբարանաբլրի վրա
5.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	1,5 կմ հս	Հ	«Թոփ յուրտ» վայրում
6.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	0,7 կմ հս-ամ	Հ	ճանապարհից ձախ, ջրամբարին հարող տարածքում
7.				ԽԱՉՔԱՐ	9-10 դդ.	գ.մ.	Հ	Շամո Միրոյանի տան քարե ցանկապատի շարվածում, երկատված
8.				ԽԱՉՔԱՐ	10-11 դդ.	գ.մ.	Հ	«Կզու աղջիկ» մատուռում
9.				ԽԱՉՔԱՐ	14-15 դդ.	գ.մ.	Հ	«Կզու աղջիկ» մատուռում
10.				ԿՈԹՈՂ	5-6 դդ.	գ.մ.	Հ	«Կզու աղջիկ» մատուռում

2.15. ԱՐԱԳԱԾ ԳՅՈՒՂ (ԱՊԱՐԱՆԻ ՇՐՋԱՆ)

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԱՄՐՈՑ	մթա 2-1 հզ	3,5 կմ հս-ամ	Հ	«Բերդի չայրներ» վայրում
	1.1.			դղյակ	մթա 2-1 հզմ		Հ	ամրոցի աե ստորոտին
	1.2.			դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ		Հ	ամրոցից հ-աե, պարսպից դուրս
2.				ԳԵՐԵՋՄԱՆՈՑ	16-20 դդ.	հս-ամ մասում	Տ	
3.				ԳԵՐԵՋՄԱՆՈՑ	17-18 դդ.	գ.մ.	Տ	
4.				ԳԵՐԵՋՄԱՆՈՑ	19-20 դդ.	գ.մ.	Տ	
5.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	մջնդ	1,2 կմ հս-ամ	Տ	տեղացիներն անվանում են «Խրբեք»
6.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	3 կմ հս-ամ	Հ	
7.				ԵԿԵՂԵՑԻ	1914 թ.	գ.մ.	Տ	
	7.1.			խաչքար	9-10 դդ.		Հ	հվ պատի տակ
	7.2.			խաչքար	11-12 դդ.		Հ	հվ պատի տակ
8.				ՀՈՒՇԱՐՉԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾԵՐԻՆ	1977 թ.	գ.մ.	Տ	
8.				ՄԱՏՈՒՌ «ԼՈՒՍԱՐՔՅՈՒՐ»	19-20 դդ.	1,2 կմ հս-ամ	Տ	
10.				ՄԱՏՈՒՌ «ԿԵՆԱՅ ԾԱՌ»	17-18 դդ.	գ.մ.	Տ	կիսավեր
	10.1			խաչքար	10-11 դդ.		Հ	ազուցված աե պատին
	10.2			խաչքար	11-12 դդ.		Հ	ազուցված աե պատին

2.17. ԱՐԱԳԱԾՈՏՆ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԱՄՐՈՑ	մթա 2-1 հզ	1 կմ հս-ամ	2	ձորի աջակողմյան բարձունքին
	1.1.			աշտարակ	մթա 2-1 հզմ		2	
	1.2.			ղամբարանաղաշտ	մթա 2-1 հզմ		2	
2.				ԱՄՐՈՑ «ՔՅՈՌ ՕՂԼՈՒ ԲԵՐԴ»	17-18 դդ.	8 կմ հվ-ամ	2	համանուն բլրի գագաթին
3.				ԱՇՏԱՐԱԿ	մթա 2 հզմ	1,5 կմ հվ-ամ	2	բարձր լարման գծերի հենասյան մոտ
4.				ԱՇՏԱՐԱԿ	մթա 2-1 հզմ	3,5 կմ հվ-ամ	2	քարհանքից 1 կմ հս
5.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	մթա 2-1 հզմ	հս-ամ մասում	2	ցյուղի եզրին, ձորի աջակողմյան բարձունքին գտնվող ամրոցի հվ- աե կողմում
6.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	մթա 2-1 հզմ	3 կմ հվ-աե	2	քարհանքից 1 կմ հս
	6.1.			աշտարակ	մթա 2-1 հզմ		2	հվ կողմի բլրին
7.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	մթա 2-1 հզմ	2 կմ հս	2	Աշտարակ-Թալին մայրուղուց 300 մ ձախ, «Կոշասալեր» հանդամասում
	7.1.			ղամբարանաղաշտ	մթա 2-1 հզմ		2	բնակատեղիի հս եզրին

2.18. ԱՐԱ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9
1.				ԱՄՐՈՑ «ԱՎԵՐԱԿ ԲԵՐԴ»	մթա 2-1 հզմ	2 կմ հվ-ամ	2	իրար մոտ գտնվող 4 ամրոցներ են
	1.1.			ղամբարանաղաշտ	մթա 2-1 հզմ		2	ամրոցի ստորոտին
2.				ԳԵՐԵՋՄԱՆՈՑ	19-20 դդ.	հվ մասում	S	
3.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԱՄԲՐՈՑԻ ԳՅՈՒՂ»	16-18 դդ.	1,3 կմ հվ-ամ	S	
	3.1.			մատուռ Թուխ Մանուկ	17-18 դդ.		S	վրկնգ՝ 1960 թ.
4.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՍՈՒՔՈՅԻ ԱՎԵՐԱԿՆԵՐ»	16-18 դդ.	0,5 կմ ամ	S	
5.				ԵԿԵՂԵՅԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	1885 թ.	գ.մ.	S	
	5.1.			գերեզմանոց	18-19 դդ.		S	
6.				ՔԱՐԱՎԱՆԱՏՈՒՆ	1213 թ.	1,5 կմ հվ	2	Աշտարակ-Ապարան ավտոճանապարհից ձախ, փոքր-ինչ բարձր տեղանքում, պատվիրատու՝ Վաչե Վաչուտյան

2.19. ԱՐԵԳ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9
1.				ԱՄՐՈՑ	մթա 2-1 հզմ	0,5 կմ հվ-աե	2	Թալին տանող ճանապարհի ձախ կողմում
	1.1.			ղամբարանաղաշտ	մթա 2-1 հզմ		2	
2.				ԱՄՐՈՑ	մթա 2-1հզմ	աե մասում	2	

2.1.	դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ	Հ	
3.	ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	մթա 2 դ.- մթ 3 դ.	0,8 կմ հվ-աե	Հ
4.	ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	3-7 դդ.	3,5 կմ հս-ամ	Հ
5.	ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 3-1 հզմ	4,5 կմ հվ-ամ	Հ Արտին լեռան հվ փեշին, Թալին-Արտենի ճանապարհի երկու կողմերում
6.	ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 1 հզմ	3,5 կմ հս	Հ
7.	ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19-20 դդ.	գ.մ.	Տ
8.	ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ՄՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1980 թ.	ամ մասում	Տ

2.20. ԱՐՏԱՇԱՎԱՆ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԱՄՐՈՑ	մթա 3-2 հզմ, 16- 18 դդ.	8 կմ հս	Հ	Ամբերդ տանող ճանապարհից ձախ
	1.1.			գյուղատեղի	16-18 դդ.		Տ	
2.				ԱՄՐՈՑ	մթա1 հզմ	աե մասում	Հ	Չալդան գետակից ձախ, բլրի վրա
	2.1.			դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ		Հ	
3.				ԱՄՐՈՑ «ԳԱԶԱՆՈՑ»	մթա 3-1 հզմ	2 կմ հս-աե	Հ	
	3.1.			դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ	2 կմ հս-աե	Հ	
4.				ԱՄՐՈՑ «ԳՆԴԱՔԱՐ» («ԹՈՓՔԱՐ»)	մթա 2-1 հզմ	3 կմ հվ-աե	Հ	համանուն բլրի վրա
	4.1.			դամբարանադաշտ			Հ	
5.				ԱՄՐՈՑ «ՓՈՇՏԻ ԴԱՐ»	մթա 1 հզմ-մթ 4-5 դդ.	1 կմ հս	Հ	
	5.1.			դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ		Հ	
6.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	1 կմ ամ	Հ	Սաղմոսավանքից 1 կմ հս-ամ
7.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	1 կմ աե	Հ	Սաղմոսավանքից 2 կմ հս, «Թեզ խարաբա» վայր տանող ճանապարհին
8.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՄԵՆԱՓՐԿԻՉ	7 դ.	0,5 կմ աե	Հ	
	8.1.			գերեզմանոց	7-20 դդ.		Տ	
	8.1.1			խաչքար	1242 թ.		Հ	ընկած գետնին, բեկոր
	8.1.2			խաչքար	15-16 դդ.		Հ	
	8.1.3			խաչքար	16-17 դդ.		Հ	ընկած գետնին, ձախ մասը՝ կոտրված
	8.1.4			խաչքար	16-17 դդ.		Հ	հենած եկեղեցու աե պատին
	8.1.5			խաչքար	16-17 դդ.		Հ	հենած եկեղեցու հս պատին
	8.1.6			կոթող	7 դ.		Հ	եկեղեցուց 15 մ հվ, վերնամասը՝ կոտրված
9.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԹԱԴԵՎՈՍ ԱՌԱՔՅԱԼ	13 դ.	գ.մ.	Հ	
	9.1.			գերեզմանոց	13-19 դդ.		Տ	
10.				ՄՍՏՈՒՌ ԹՈՒՆ ՄԱՆՈՒԿ	17-18 դդ.	գ.մ.	Տ	
	10.1			խաչքար	9-10 դդ.		Հ	մատուռի ներսում
	10.2			խաչքար	13 դ.		Հ	մատուռի ներսում
11.				ԶՐԱՂԱՅՆԵՐԻ ՀԱՄԱԼԻՐ	19 դ.	գ.մ.	Տ	Ս. Ամենափրկիչ եկեղեցուց աե
	11.1			ջրաղաց	19 դ.		Տ	
	11.2			ջրաղաց	ուշ մջնդ		Տ	
	11.3			ջրաղաց «Պետրյենց»	ուշ մջնդ		Տ	
12.				ՔԱՐԱՅՐ- ԿԱՅԱՐԱՆ «ՃԳՆԱՎՈՐԻ»	մջնդ	աե մասում	Տ	Ս. Ամենափրկիչ եկեղեցուց 100 մ հս

2.20.1. ՆԻԳԱՏՈՒՆ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԱՄՐՈՑ «ԴԱԼԱՉԱ»	մթա 2 հզմ	ամ մասում	Հ	հուշարձանը նախկինում ներկայացվել է Արտաշատի պաշտպանության գյուղում:
2.				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	18-20 դդ.	հս-աե մասում	Տ	գյուղի եզրին, պահպանվել է 4 կղզյակներով
3.				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	19-20 դդ.	հվ-աե եզրին	Տ	
4.				ԿԱՍՈՒՐՁ	20 դ. սկզբ	1,5 կմ աե	Տ	Աշտարակ-Ապարան հին խճուղու վրա

2.20.2. ԼՈՒՍԱՂԲՅՈՒՐ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	19-20 դդ.	հս մասում	Տ	Ամբերդ տանող ճանապարհի ձախ կողմում
2.				ԵԿԵՂԵՑԻ	19 դ	հս մասում	Տ	կիսավեր
3.				ՄՍՏՈՒՌ «ԼՈՒՍԱՂԲՅՈՒՐ»	20 դ.	հս-ամ մասում	Տ	գյուղի եզրին
	3.1.			խաչքար	12-13 դդ.		Հ	մատուռի ներսում, եզրերը տեղ-տեղ ջարդված
	3.2.			խաչքար	14-15 դդ.		Հ	մատուռից 25 մ աե

2.21. ԱՐՏԵՆԻ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	հվ մասում	Հ	

2.22. ԱՐՈՒՃ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԱՄՐՈՑ	5-17 դդ.	գ.մ.	Հ	
	1.1.			միջնաբերդ	5-17 դդ.		Հ	
2.				ԱՄՐՈՑ «ՁՈՐԻ ԲԵՐԴ»	մթա 3 հզմ	1 կմ աե	Հ	Շամիրամաձորում
	2.1.			դամբարանադաշտ	մթա 3-1 հզմ		Հ	ամրոցից հս-աե
3.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	մջնդ	1-1,5 կմ հս	Տ	Աշտարակ-Թալին ճանապարհից ձախ, քարավանատան աե կողմում
4.				ԴԱՄԲԱՐԱՆ ԱՐՈՒՃԻ ՄԵԾ	մթա 2 հզմ	1 կմ հս	Հ	Արգնի-Շամիրամ ջրանցքի աջ ափին
5.				ԴԱՄԲԱՐԱՆ	15-16 դդ.	3,5 կմ հվ	Հ	մահմեդական գերեզմանոցի տարածքում, ասֆալտապատ ճանապարհի ձախ կողմում
6.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2 հզմ վրջ-1 հզմ սկզբ.	հվ մասում	Հ	գյուղի եզրին, պահպանվել է 2 կղզյակով
7.				ԴՂՅԱԿ	10-14 դդ.	1 կմ հս	Հ	Արուճ-Թալին ճանապարհի եզրին, քարավանատանից 0,5 կմ հվ, կիսավեր
8.				ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ Ս. ԳՐԻԳՈՐ (ԱՐՈՒՃԻ ԿԱԹՈՂԻԿԵ)	5-7 դդ.	աե մասում	Հ	գյուղի եզրին
	8.1.			եկեղեցի	5-7 դդ.		Հ	Կաթողիկեից 50 մ հվ-աե, ավերված
	8.2.			եկեղեցի Ս. Գրիգոր (Կաթողիկե)	7 դ.		Հ	պատվիրատու՝ Գրիգոր Մամիկոնյան
		8.2.1		կոթող	5-7 դդ.		Հ	եկեղեցու ներսում, ստորին մասը՝ կոտրված
		8.2.2		կոթող	5-7 դդ.		Հ	եկեղեցու ներսում, նիստերից մեկը՝ կոտրված
		8.2.3		կոթող	7 դ.		Հ	եկեղեցու ներսում, պահպանվել է կիսով
		8.2.4		խաչքար	9-10 դդ.		Հ	Կաթողիկեի ներսում, ստորին աջ անկյունը՝ կոտրված

	8.2.5	խաչքար	973 թ.		Հ	ազուցված հս պատին, արտաքուստ
	8.3.	պալատ	7 դ.		Հ	ավերված
	8.4.	գերեզմանոց	7-20 դդ.		Հ	եկեղեցական համալիրի շուրջը
	8.4.1	կոթող	5-7 դդ.		Հ	Կաթողիկեի հս կողմում
	8.4.2	կոթող	7 դ.		Հ	Կաթողիկեի հս կողմում
9.		ԵԿԵՂԵՑԻ Ս.ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	19 դ.	գ.մ.	Տ	կիսավեր
	9.1.	խաչքար	13 դ.		Հ	հվ պատի տակ, ստորին ձախ անկյունը կոտրված
10.		ԽԱՉՔԱՐ	10-11 դդ.	գ.մ.	Հ	Ռաֆիկ Հարությունյանի տան բակում
11.		ԽԱՉՔԱՐ	11 դ.	գ.մ.	Հ	«Վանի բաղեր» վայրում
12.		ԽԱՉՔԱՐ	12 դ.	գ.մ.	Հ	Սդիկ Վասիլյանի տան մոտ, «Աղբրի ձոր»-ում՝, կոտրված
13.		ԽԱՉՔԱՐ	12-13 դդ.	գ.մ.	Հ	Լևոն Մակարյանի տան ցանկապատի շարվածքում
14.		ԽԱՉՔԱՐ «ՍԱՀՄԱՆԱԽԱՉ»	12-13 դդ.	աե մասում	Հ	
15.		ԿՈԹՈՂ	7 դ.	աե մասում	Հ	գործող գերեզմանոցում, դրված է որպես տապանաքար
16.		ՔԱՐԱՎԱՆԱՏՈՒՆ	13 դ.	1,5 կմ հս	Հ	Երևան-Գյումրի մայրուղուց ձախ
17.		ԽԱՉՔԱՐ	10-11 դդ.	ցյուղի մեջ, Արամ Հովհաննիսյանի տան բակում	Հ	
18.		ԽԱՉՔԱՐ	11-12 դդ.	ցյուղի գոմերի մոտ	Տ	երկատված
19.		ԽԱՉՔԱՐ	11-12 դդ.	ցյուղի մեջ, Սիրակ Հարությունյանի տան բակում	Հ	
20.		ԽԱՉՔԱՐ	12 դ.	ցյուղից 500 մ հս, քարավանատան ճանապարհին	Հ	
21.		ԽԱՉՔԱՐ	12-13 դդ.	ցյուղի մեջ, Բաբկեն Հովհաննիսյանի այգու մոտ	Հ	
22.		ԿՈԹՈՂ	5-7 դդ.	ցյուղի մեջ, Հրաչ Հարությունյանի տան բակում	Հ	

(2.22 կետը լրաց. 12.04.07 N 456-Ն)

2.23. ԱՓՆԱԳՅՈՒՂ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԳԵՐԵՑՄԱՆՈՑ	14-17 դդ.	հվ-աե մասում	Տ	Ս. Գրիքոր եկղ-ուց հվ
2.				ԳԵՐԵՑՄԱՆՈՑ	14-19 դդ.	հս-աե մասում	Տ	ցյուղի եզրին
	2.1.			խաչքար	12-13 դդ.		Հ	
	2.2.			խաչքար	13 դ.		Հ	
3.				ԳԵՐԵՑՄԱՆՈՑ	19-20 դդ.	հվ մասում	Տ	
4.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	մջնդ	4 կմ հս-աե	Տ	տեղացիներն անվանում են «Խրբի դար»
5.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ «ԿԱՐՄԻՐ ԴԱՐԵՐ»	մթա 2-1 հզմ	1 կմ հվ-աե	Հ	
6.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԳՐԻԳՈՐ	1862 թ.	հվ-աե մասում	Տ	ցյուղի եզրին
	6.1.			խաչքար	12 դ.		Հ	ազուցված հվ պատին, երկատված

6.2.		խաչքար	12-13 դդ.		Հ	եկեղեցու մուտքի մոտ
6.3.		գերեզմանոց	13-17 դդ.		Տ	եկեղեցու շուրջը
	6.3.1	խաչքար	12-13 դդ.		Հ	եկեղեցուց մոտ 3 մ հս
7.		ԵԿԵՂԵՑԻ ԶՈՐԱՎՈՐ	13-14 դդ.	աե մասում	Հ	ցուղի եզրին, կիսավեր
7.1.		գերեզմանոց	13-14 դդ.		Տ	
7.2.		կոթող	7 դ.		Հ	եկեղեցու հվ մուտքի մոտ
8.		ԿԱՍՈՒՐԶ	19 դ.	գ.մ.	Տ	ցուղի եզրին գտնվող ջրամբարի մոտ
9.		ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1973 թ.	գ.մ.	Տ	

2.24. ԲԱԶՄԱՂՔՅՈՒՐ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԱՄՐՈՅ «ԹԱԿԻԱ»	մթա 7 դ.-մջնդ	0,5 կմ հվ	Հ	Շահվերդ գետի աջ ափին, ցուղի գործող գերեզմանոցի եզրին
	1.1.			դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ		Հ	ամրոցից 700-800 մ ամ
	1.2.			մենհիր	մթա 2-1 հզմ		Հ	ամրոցից 200 մ հս
2.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ ՓԵՐՄԻ (ԲՈՒՐԱՎԵՏ)	11-19 դդ.	2,5 կմ հս	Հ	համանուն քաղաքատեղիից 0,5 կմ աե
	2.1.			եկեղեցի	13-14 դդ.		Հ	ավերված
	2.2.			գերեզմանոց	18-20 դդ.		Տ	ցուղատեղիի աե եզրին
3.				ԴԱՄԲԱՐԱՆ	14 դ.	աե մասում	Հ	ցուղի եզրին, Ղազարավան տանող ճանապարհի աջ կողմում, մահմեդական գերեզմանոցում, մուտքը՝ արաբատառ արձանազրույթամբ
4.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2 հզմ	0,5 կմ հս-աե	Հ	«Փերսի» և «Անգրսակ» ցուղատեղիների միջև: Հուշարձանի տեղադրությունը նշված է Փերսիի կամրջի նկատմամբ:
5.				ՔԱՂԱՔԱՏԵՂԻ ՓԵՐՄԻ (ԲԱԶՄԱԿՆ)	մթա 3-1 հզմ, 10-13 դդ.	2,5 կմ հս	Հ	Զբաղեցնում է Բազմակն հրաբխային կոնը:
	5.1.			միջնաբերդ	մթա 3- 1 հզմ		Հ	
	5.2.			դամբարանադաշտ	մթա 3- 1 հզմ		Հ	
	5.3.			ջրամբար	մթա 3 հզմ-մջնդ		Հ	
	5.4.			ջրամբար	մթա 3 հզմ մջնդ		Հ	
6.				ՔԱՐԱՅՐ-ԿԱՅԱՐԱՆ «ՔԱՐԵ ԴՈՆՈՎ»	17-18 դդ.	հվ մասում	Տ	ցուղի եզրին, Շահվերդ գետի աջափնյա ձորաբերանին, «Թակիա» ամրոցից 400 մ հս

2.25. ԲԱՅՍԶ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	աե մասում	Հ	
2.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	ամ մասում	Հ	
3.				ԵԿԵՂԵՑԻ	10 դ.	ամ մասում	Հ	
4.				ՔԱՐԱՅՐ-ԿԱՅԱՐԱՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱԼԻՐ	քարի դար	0,7 կմ հվ	Հ	
	4.1.			քարայր-կացարան	քարի դար		Հ	
	4.2.			քարայր-կացարան	քարի դար		Հ	
	4.3.			քարայր-կացարան	քարի դար		Հ	
	4.4.			քարայր-կացարան	քարի դար		Հ	
	4.5.			քարայր-կացարան	քարի դար		Հ	

2.26. ԲԱՐՈՑ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՀՄԵՖ»	14-16 դդ.	հս մասում	S	Թալին-Արմավիր մայրուղուց աջ, Արտին լեռան ստորոտին, ավազահանքերի մոտ
2.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	18-19 դդ.	1,5 կմ հս-ամ	S	Արեգ տանող ճանապարհի ձախ կողմում, տեղացիներն անվանում են «Բաղլի»
3.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇ	մթա 2-1 հզմ	հս-ամ մասում	Z	
4.				ԲԱՅՕԹՅԱ ԿԱՅԱՆ «ԱՐԵՎՈՒՆԻ ԲԼՈՒՐ»	քարե դար	գյուղից 1.5 կմ հվ-ամ	Z	
5.				ԲԱՅՕԹՅԱ ԿԱՅԱՆ «ԵՐԿԱՐՈՒԿԻ ԲԼՈՒՐ»	քարե դար	գյուղից 1.5 կմ հվ-ամ	Z	

(2.26 կետը լրաց. 12.04.07 N 456-Ն)

2.27. ԲԵՐՔԱՌԱՏ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	11-20 դդ.	հս-աե մասում	S	գյուղի եզրին
	1.1.			խաչքար	11-12 դդ.		Z	գերեզմանոցի աե մասում, թաղված հողի մեջ
2.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	19-20 դդ.	հս մասում	S	գյուղի գործող գերեզմանոցի կնտ լիատվածում
3.				ԵԿԵՂԵՑԻ	19 դ.	գ.մ.	S	կիսավեր
4.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1984 թ.	հվ մասում	S	գյուղ մտնող ճանապ. աջ եզրին

2.28. ԲՅՈՒՐԱԿԱՆ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԱՌԱՆՁԱՏՈՒՆ «ՀԱՅԿԱՇԵՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱՐԱՆ»	1972 թ.	աե մասում	Z	գյուղի եզրին, ճարտ.՝ Ռ. Իսրայելյան, պատվիրատու՝ ամերիկահայ բարերար Հայկ Քաուջյան
	1.1.			խաչքար	12-13 դդ.		Z	կաթողիկոսարանի գլխավոր մուտքից ձախ, 3 խաչքարերից ձախակողմյանը
	1.2.			խաչքար	12-13 դդ.		Z	կաթողիկոսարանի գլխավոր մուտքից աջ, 1-ինը
	1.3.			խաչքար	12-13 դդ.		Z	կաթողիկոսարանի գլխավոր մուտքից աջ, 2-րդը
	1.4.			խաչքար	12-13 դդ.		Z	կաթողիկոսարանի գլխավոր մուտքից ձախ, 3 խաչքարերից կենտրոնինը
	1.5.			խաչքար	12-13 դդ.		Z	կաթողիկոսարանի գլխավոր մուտքից ձախ, 3 խաչքարերից աջակողմյանը
	1.6.			խաչքար	12-13 դդ.		Z	հենած կաթողիկոսարանի հվ ճակատին, արտաքուստ
	1.7.			վիշապաքար	մթա 2 հզմ		Z	կաթողիկոսարանի գլխավոր մուտքից ձախ
	1.8.			վիշապաքար	մթա 2 հզմ		Z	կաթողիկոսարանի գլխավոր մուտքից ձախ
	1.9.			ջրաղաց	19 դ.		Z	վրկեգ.՝ 1985 թ., վրկե ճարտ.՝ Գ. Գյուրջյան, Ս. Միլիտոնյան
2.				ԱՄՐՈՅ «ԱՅԾԱԲԵՐՂ»	մթա 2-1 հզմ, մջնդ	3 կմ հս	Z	Ամբերդ գետի ձախ ափին բարձրացող բլրին
	2.1.			բնակատեղի	մթա 2-1 հզմ, մջնդ		Z	ամրոցից աե
	2.2.			դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ, մջնդ		Z	ամրոցից աե

3.		ԱՄՐՈՑ «ԻՆԱՔԼՈՒ ԴԱՐ»	մթա 2-1 հզմ	հս մասում	Հ	գյուղի եզրին, համանուն բլրի վրա, Անտառուտ տանող ճանապարհից աջ
3.1.		բնակատեղի	մթա 1 հզմ		Հ	բնակավայրի կառուցապատման հետևանքով պահպանվել է փոքր հատված:
3.2.		դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ		Հ	պահպանվել է հատվածաբար:
4.		ԱՄՐՈՑ «ՇԵՇՎՈՆ»	մթա 2 հզմ	4 կմ հս	Հ	Հանգստյան տուն տանող ճանապարհի աջ կողմում
5.		ԱՄՐՈՑԻ ՀԱՄԱԼԻՐ ԱՄԲԵՐԴ	10-14 դդ.	10 կմ հս-ամ	Հ	Ամբերդ և Արքաշեն գետակների միջև, լեռնային հրվանդանի վրա
5.1.		ամրոց	10-14 դդ.		Հ	
	5.1.1	գաղտնուղի	10 դ.		Հ	սկիզբ է առնում ամրոցի հվ կողմից
	5.1.2	գաղտնուղի	10 դ.		Հ	սկիզբ է առնում ամ պարսպի մոտից
5.2.		եկեղեցի Ս. Աստվածածին	1026 թ.		Հ	կառ.՝ Վահրամ Պառլավունի
	5.2.1	խաչքար	10-11 դդ.		Հ	եկեղեցու ներսում
	5.2.2	խաչքար	10-11 դդ.		Հ	եկեղեցու ներսում
	5.2.3	խաչքար	13-14 դդ.		Հ	եկեղեցու ներսում
	5.2.4	խաչքար	13-14 դդ.		Հ	եկեղեցու բեմին, վերին և ստորին անկյունները՝ վնասված
	5.2.5	խաչքար	13-14 դդ.		Հ	եկեղեցու բեմին
	5.2.6	խաչքար	14-15 դդ.		Հ	հենած եկեղեցու պատին, արտաքուստ
5.3.		պալատ	10 դ.		Հ	ամրոցի հս-ամ մասում
5.4.		մատուռ	12-13 դդ.		Հ	բաղնիքից ամ
5.5.		բաղնիք	12-13 դդ.		Հ	ամրոցի աե պարսպին կից
5.6.		գերեզմանոց	11-14 դդ.		Հ	ամրոցի հանդիպակաց սարավանդին, ամրոցից մոտ 200 մ հեռու
	5.6.1	խաչքար	11-12 դդ.		Հ	երկատված, վրկնգ՝ 1972 թ.
	5.6.2	խաչքար	11-12 դդ.		Հ	ջարդված
	5.6.3	խաչքար	13-14 դդ.		Հ	երկատված, վրկնգ՝ 1972 թ.
	5.6.4	խաչքար	13-14 դդ.		Հ	
	5.6.5	խաչքար	13-14 դդ.		Հ	երկատված, վրկնգ՝ 1972 թ.
	5.6.6	խաչքար	13-14 դդ.		Հ	երկատված, 2 մասերը դրված իրար վրա
	5.6.7	խաչքար	13-14 դդ.		Հ	գերեզմանոցի եզրին, վերին աջ անկյունը՝ կոտրված
5.7.		ջրամատակարարման համակարգ	9-12 դդ.		Հ	
5.8.		պարիսպ	10-12 դդ.		Հ	
6.		ԱՍՏՂԱԴՏԱՐԱՆԻ ՀԱՄԱԼԻՐ. ԲՅՈՒՐԱԿԱՆԻ ԱՍՏՂԱԴՏԱՐԱՆ	1945 թ.- ից այսօր	հվ մասում	Տ	ճարտ.՝ Ս. Սաֆարյան, Ս. Գուրգադյան
6.1.		առանձնատուն	1948 թ.		Տ	համալիրի աե մասում, ճարտ.՝ Ս. Սաֆարյան
6.2.		մասնաշենք՝ գլխավոր	1950-1953 թթ.		Տ	ճարտ.՝ Ս. Սաֆարյան
6.4.		հյուրանոցի շենք	1946 թ.		Տ	համալիրի գլխ. մուտքից աջ ճարտ՝ Ս. Սաֆարյան
7.		ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1900 թ.	գ. մ.	Տ	Գերման Թորոպանի, այս տանը ապրել է Կոմիտասը
8.		ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1900 թ.	գ. մ.	Տ	Սարգիս Սարգսյանի, այս տանը դասավանդել է Կոմիտասը
9.		ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	11-14 դդ.	հվ մասում	Տ	գյուղ մտնող ճանապարհի ձախ կողմում
9.1.		խաչքար	12-13 դդ.		Հ	տեղադրված բարձր պատվանդանին
9.2.		խաչքար	12-13 դդ.		Հ	տեղադրված պատվանդանին
9.3.		խաչքար	12-13 դդ.		Հ	տեղադրված՝ բարձր պատվանդանին՝ երկատված
10.		ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	17-19 դդ.	գ. մ.	Տ	գյուղի կնտ.-ում, շրջապատված տնամերձ հողամասերով
10.1.		խաչքար	12-13 դդ.		Հ	ընկած գետինին, խիստ հողմնահարված
11.		ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ «ԽԱՉԵՐ»	16-19 դդ.	հվ-աե մասում	Տ	
11.1.		խաչքար	12-13 դդ.		Հ	քիվը՝ փոքր կոտրվածքներով
12.		ԳՅՈՒՐԱՍԵՆԴԻ «ՕՅՈՒՐ»	10-18 դդ.	2 կմ հվ	Տ	

	12.1.		կոթող	7 դ.		Հ	«Օյուղ» աշտարակի մոտ
13.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՍՈՓԱՆԵՍ»	10-18 դդ.	2 կմ հվ-ամ	Տ	Ամբերդ գետի ձախակողմյան ձորը տանող հին ճանապարհին
	13.1.		եկեղեցի	16-18 դդ.		Տ	ցյուղատեղիի հս եզրին, ավերված
	13.2.		գերեզմանոց	16-18 դդ.		Տ	ցյուղի գործող գերեզմանոցի և «Սոփանես» ցյուղատեղիի միջև
14.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	18-19 դդ.	1,5 կմ հս-աե	Տ	Ամբերդ և Շահվերդ գետերի միջև ձգվող համանուն ձորում, տեղացիներն անվանում են «Քյոթակլու»
15.			ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇ	մթա 2-1 հզմ	1 կմ հվ-աե	Հ	հեռավորությունը նշված է Արտավազդիկ եկեղեցուց
16.			ԵԿԵՂԵՑԻ	12-13 դդ.	հվ-ամ մասում	Տ	ցյուղի գործող գերեզմանոցի հվ եզրին՝ ավերված
17.			ԵԿԵՂԵՑԻ ԱՐՏԱՎԱԶԴԻԿ	5-6 դդ.	ամ մասում	Հ	ցյուղի եզրին
	17.1.		կոթող	5-6 դդ.		Հ	եկեղեցուց աե, ձորի մեջ
18.			ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ	10 դ.	գ. մ.	Հ	
	18.1.		խաչքար	11-12 դդ.		Հ	հվ ավանդատանը
	18.2.		խաչքար	13-14 դդ.		Հ	եկեղեցու բակում
	18.3.		խաչքար	16 դ.		Հ	եկեղեցու բակում
	18.4.		գերեզմանոց	10-19 դդ.		Տ	եկեղեցու հվ և աե կողմերում
19.			ԶՈՀԱՐԱՆ «ՅԻՅ ՔԱՐ»	մթա 2 հզմ	2 կմ հս	Հ	Ամբերդ և Շահվերդ գետերի միջև ձգվող ձորում, «Քյոթակլու» ցյուղատեղիի հանդիպակաց կողմում
20.			ՀՈՒՇԱՂՔՅՈՒՐ	1955 թ.	գ. մ.	Տ	ճարտ.՝ Ռ. Իսրայելյան
21.			ՀՈՒՇԱՂՔՅՈՒՐ	1990 թ.	գ. մ.	Տ	հեղ.՝ ժողովրդական վարպետ Հ. Մարտիրոսյան
22.			ՀՈՒՇԱՂՔԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1979 թ.	հվ մասում	Տ	ճարտ.՝ Գ. Գյուրջյան
23.			ԶՐԱՆՑՔ «ՄԱՅՐ ԱՌՈՒ»	9-10 դդ.	1,5 կմ հս	Հ	սկիզբ է առնում Ամբերդ գետակի կիրճից, վրկնգ՝ 1980-ական թթ., ցյուղացիների ուժերով
24.			ՎԻՇԱՊԱՔԱՐ	մթա 2 հզմ	հվ-ամ մասում	Հ	ցյուղի գործող գերեզմանոցում, տեղադրված է որպես տապանաքար
25.			ՔԱՐԱՅՐ - ԿԱՅԱՐԱՆ «ՃԳՆԱՎՈՐԻ»	13-14 դդ.	1 կմ հս-ամ	Տ	Ամբերդի ձորում, ձախ ափին, Բյուրական-Օրգով ավտոճանապարհի կամրջից վեր
26.			ՔԱՐԱՅՐ - ԿԱՅԱՐԱՆ «ՃԳՆԱՎՈՐԻ»	13-19 դդ.	2 կմ հս	Տ	Ամբերդ և Շահվերդ գետերի միջև ձգվող ձորում, «Քյոթակլու» ցյուղատեղիի հանդիպակաց կողմում, գոհարանից 300 մ հվ

2.29. ԳԱՌՆԱՀՈՎԻՑ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԱՄՐՈՑ	մթա 2 հզմ	1 կմ հվ	Հ	խարավային ամրոց
	1.1.			դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ		Հ	ամրոցի շրջակայքում
2.				ԱՄՐՈՑ	մթա 2-1 հզմ	աե մասում	Հ	արևելյան ամրոց
3.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1877 թ.	գ. մ.	Տ	Անդրանիկ Աբրահամյանի, եկեղեցու դիմաց
4.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	10-12 դդ.	1 կմ ամ	Տ	
5.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	13-20 դդ.	գ. մ.	Տ	
6.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19-20 դդ.	ամ մասում	Տ	
7.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	17-18 դդ.	1,5 կմ հվ-ամ	Տ	տեղացիներն անվանում են «Չիչակլու»:
8.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԳԵՎՈՐԳ	7 դ.	գ. մ.	Հ	
	8.1.			խաչքար	9-10 դդ.		Հ	կոտրած, եկեղեցու ներսում, կանգնեցված՝ զլիսիվայր
	8.2.			խաչքար	9-10 դդ.		Հ	եկեղեցու ներսում
9.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ	10-13 դդ.	1 կմ աե	Տ	ձորի մեջ, վրկնգ՝ 1892 թ.՝ Սրապիոն Սարգսյանի կողմից
	9.1.			մատուռ	10-13 դդ.		Տ	կից է եկեղեցուն՝ հս-ից
	9.2.			ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	10-13 դդ.		Տ	եկեղեցուց 200 մ աե
10.				ԿՈԹՈՂ	5-6 դդ.	գ.մ.	Հ	Ս. Գևորգ եկեղեցուց ամ, հենած բնակելի տան պատին

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	19-20 դդ.	գ. մ.	Տ	գյուղապետարանի շենքից հս-ամ
2.				ԵԿԵՂԵՑԻ	19 դ.	գ. մ.	Տ	կիսավեր
3.				ՀՈՒՇԱՐԶԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾԵՐԻՆ	1970 թ.	ամ մասում	Տ	

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԵԿԵՂԵՅԻ Ս. ԳԵՎՈՐԳ	1927 թ.	գ. մ.	S	
2.				ԳԵՐԵԶՍԱՆՈՑ	19-20 դդ.	Խ-ամ մասում	S	
3.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՍԱՐՏՈՒՄ ԶՈՆՎԱԾՆԵՐԻՆ	1980 թ.	Խ մասում	S	

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԱՄՐՈՑ	մթա 3-1 հզմ	0,5 կմ աե	Հ	
	1.1.			դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ		Հ	ցուղի հս-ամ և հվ-աե մասերում
2.				ԱՄՐՈՑ «ԱՇՈՏ ԵՐԿԱԹ»	մթա 2-1 հզմ	1,5 կմ հս	Հ	
	2.1.			դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ		Հ	
3.				ԱՄՐՈՑ «ՊՈԼՈՁ ՍԱՐ»	մթա 2-1 հզմ	1,5 կմ հս-աե	Հ	
	3.1.			դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ		Հ	
4.				ԱՇՏԱՐԱԿ	18-20 դդ.	1,2 կմ հվ-աե	Հ	Քեշիշքենդ գյուղատեղիի մատուղից 350 ս հվ-աե
5.				ԳԵՐԵՁՄԱՆՈՑ	19-20 դդ.	հս-աե մասում	Տ	ս. Գրիգոր Էկեղեցուց հս-ամ
6.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՏԵՐՏԵՐԻ ԳՅՈՒՂ»	7-20 դդ.	1 կմ աե	Տ	տեղացիներն անվանում են նաև «Քեշիշքենդ»:
	6.1.			Էկեղեցի	6-7 դդ.		Հ	գյուղատեղիի հս-ամ եզրին, վրկնգ.՝ 1970-ական թթ.
		6.1.1		կոթող	5-6 դդ.		Հ	Էկեղեցու ներսում, մուտքից հս
		6.1.2		խաչքար	9 դ.		Հ	Էկեղեցու ամ ճակատին, մուտքից հս
	6.2.			գերեզմանոց	10-19 դդ.		Տ	Էկեղեցուց աե
7.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԳՐԻԳՈՐ	1892 թ.	հս-աե մասում	Տ	
8.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՍԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1987 թ.	հվ-ամ մասում	Տ	ճարտ.՝ Է. Թանգյան

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԱՄՐՈՑ	7-19 դդ.	2 կմ հվ-ամ	Հ	
	1.1.			միջնաբերդ	7-10 դդ.		Հ	

1.2.		գաղտնուղի	11-13 դդ.		S	
1.3.		եկեղեցի	10 դ.		Z	
2.		ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	10-13 դդ.	0,3 կմ աե	S	տարածքի զգալի մասը՝ մելիորացված
3.		ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	12-14 դդ.	0,5 կմ հվ	S	տապանաքարերը մեծ մասամբ տեղաշարժված են
4.		ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	12-14 դդ.	1,5 կմ հվ-աե	S	
5.		ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	12-16 դդ.	1,3 կմ հվ-ամ	S	ս. Քրիստափոր եկեղեցի տանող ճանապարհի աջ կողմում, դաշտի մեջ
5.1.		խաչքար	10-11 դդ.		Z	երկատված, երկատված մասերը դրված իրար վրա, երկթեք վերնամասով
5.2.		խաչքար	10-11 դդ.		Z	տեղահանված, ընկած գետնին, վերին ձախ եզրը՝ վնասված
5.3.		խաչքար	12-13 դդ.		Z	հենած քարերին, տեղահանված, երկատված
5.4.		խաչքար	12-13 դդ.		Z	կանգնեցված պատվանդանին, վերին մասը չի պահպանվել
5.5.		խաչքար	12-13 դդ.		Z	երկատված
5.6.		խաչքար	14-15 դդ.		Z	ընկած գետնին, տեղահանված, եզրերը՝ ջարդոտված
6.		ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	14-15 դդ.	2 կմ հվ-ամ	S	Դաշտադեմի ամրոցից 300 մ հվ
6.1.		խաչքար	1481 թ.		Z	հենած քարերին
7.		ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	16-17 դդ.	1,2 կմ հվ	S	ծիրանի այգիների տարածքում
7.1.		խաչքար	1594 թ.		Z	վերնամասը կոտրված
8.		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՔԱՂԵՆԻ»	7-18 դդ.	2 կմ հվ-ամ	S	Թալին-Արմավիր ճանապարհի երկու կողմերում
8.1.		խաչքար	8-9 դդ.		Z	կանգնեցված գետնին
8.2.		խաչքար	882 թ.		Z	
8.3.		խաչքար	9-10 դդ.		Z	
8.4.		խաչքար	9-10 դդ.		Z	
8.5.		խաչքար	9-10 դդ.		Z	
8.6.		խաչքար	10 դ.		Z	
8.7.		խաչքար	10 դ.		Z	ընկած գետնին
8.8.		խաչքար Հովսեփի, Մահակի և Մարգսի	975 թ.		Z	ընկած գետնին
8.9.		խաչքար	12 դ.		Z	ընկած գետնին
8.10.		խաչքար	12-13 դդ.		Z	ավերակ շինության մեջ
8.11.		խաչքար	12-13 դդ.		Z	կանգնեցված գետնին, գլխիվայր
8.12.		խաչքար	14-15 դդ.		Z	ավերակ հնձանի մեջ, կանգնեցված գետնին
8.13.		խաչքար	14-15 դդ.		Z	հենած քարակույտին, գլխիվայր, վերին ձախ և ստորին աջ կողերը՝ կոտրված
8.14.		խաչքար	15-16 դդ.		Z	կիսավեր հնձանի մոտ
8.15.		ձիթհան	12-14 դդ.		Z	գյուղատեղիի տարածքում
8.16.		մատուռ	10-15 դդ.		Z	գյուղատեղիի ամ կողմում, Թալին-Արմավիր ավտոճանապարհից աջ

	8.17.		հնձանների համալիր	17-18 դդ.		S	
9.			ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	ամ և աե մասերում	Հ	
10.			ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ՔՐԻՍՏՈՓՈՐ	7 դ.	2,5 կմ հվ-ամ	Հ	վրկնգ՝. 1981-ին, վրկնգ. ճարտ.՝ Ռ. Դավթյան
	10.1.		զանգակատուն	13-14 դդ.		Հ	եկեղեցու հս-աե մասում
	10.2.		օժանդակ շինություններ	13-14 դդ.		S	եկեղեցու շուրջը
	10.3.		ԳԵՐԵՁՄԱՆՈՅ	7-20 դդ.		S	եկեղեցու շուրջը
	10.3.1.		խաչքար	8-9 դդ.		Հ	եկեղեցուց 15 մ աե
	10.3.2.		խաչքար	9 դ		Հ	եկեղեցուց 25 մ հս-աե, պատվանդանին, մեկ շարքով կանգնած խաչքարերից ձախից 3-րդը
	10.3.3.		խաչքար	9 դ.		Հ	եկեղեցուց 25 մ հս-աե, պատվանդանին, մեկ շարքով կանգնած խաչքարերից ձախից 2-րդը
	10.3.4.		խաչքար	9 դ.		Հ	եկեղեցուց 25 մ հս-աե, պատվանդանին, մեկ շարքով կանգնած խաչքարերից կենտրոնականը
	10.3.5.		խաչքար	9 դ.		Հ	եկեղեցուց 25 մ հս-աե, պատվանդանին, մեկ շարքով կանգնած խաչքարերից աջակողմյանը
	10.3.6.		խաչքար	9-10 դդ.		Հ	զանգակատնից 10 մ աե
	10.3.7.		խաչքար	9-10 դդ.		Հ	եկեղեցուց 25 մ հս-աե, պատվանդանին մեկ շարքով կանգնած խաչքարերից աջից 3-րդը
	10.3.8.		խաչքար	9-10 դդ.		Հ	եկեղեցուց 25 մ հս-աե, պատվանդանին, մեկ շարքով կանգնած խաչքարերից աջից 2-րդը
	10.3.9.		խաչքար	9-10 դդ.		Հ	եկեղեցու հս-աե կողմում, հենած պատին, եռատված
	10.3.10.		խաչքար	9-10 դդ.		Հ	եկեղեցու հվ կողմում, պատվանդանին
	10.3.11.		խաչքար	10 դ.		Հ	եկեղեցու հս-աե կողմում, պատվանդանին
	10.3.12.		խաչքար	10-11 դդ.		Հ	եկեղեցու հվ-աե կողմում, պատվանդանին
	10.3.13.		խաչքար	11-12 դդ.		Հ	եկեղեցուց 16 մ աե, պատվանդանին
	10.3.14.		խաչքար	1157 թ.		Հ	եկեղեցուց 7 մ աե, պատվանդանին, թիկունքն արձանագիր
	10.3.15.		խաչքար	13 դ.		Հ	եկեղեցուց հվ-աե, կտրված, վերնամասը չի պահպանվել
	10.3.16.		տապանաքար	1175 թ.		Հ	եկեղեցու հվ-աե կողմում
	10.3.17.		վիշապաքար	մթա 2 հզմ		Հ	եկեղեցուց 40 մ հվ-ամ, գերեզմանոցում
11.			ԽԱՉՔԱՐ	9-10 դդ.	հվ-ամ մասում	Հ	Ս. Քրիստափոր եկեղեցի տանող ճանապարհից ձախ, հենած քարերին, բարձրադիր տեղում
12.			ԽԱՉՔԱՐ	11-12 դդ.	1 կմ ամ	Հ	«Չայիր» վայրում, ձորի մեջ, ստորին մասը չի պահպանվել

2.36. ԴԱՎԹԱՇԵՆ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 3-1 հզմ	հվ և հվ-ամ մասերում	Հ	
2.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1978 թ.	գ. մ.	S	
3.				ԶՐԱՂԱՅ	19-20 դդ.	ամ մասում	S	«Չատին դաղ» ձորում
4.				ՎԻՇԱՊԱՔԱՐ	մթա 2-1 հզմ	կնտ	Հ	գրոսայգու տարածքում
5.				ՔԱՐԱՅՐ - ԿԱՅԱՐԱՆ	17-18 դդ.	ամ մասում	S	«Չատին դաղ» ձորում

2.37. ԴԵՐԵԿ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.

1.			ԳԵՐԵՋՄԱՆՈՑ	10-20 դդ.	գ. մ.	S	ցյուղի դպրոցի հվ-ամ կողմում
2.			ԵԿԵՂԵՑԻ	4-5 դդ.	գ. մ.	Z	կիսավեր
	2.1.		կոթող	5-6 դդ.		Z	եկեղեցու հս պատի մոտ

2.38. ԴԻԱՆ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԱՄՐՈՑ	մթա 2-1 հզմ, 17-18 դդ.	1 կմ հվ	Z	ցյուղ մտնող ճանապարհի ձախ կողմում
	1.1.			գերեզմանոց	17-18 դդ.		S	
2.				ԴԱՍԲԱՐԱՆԱԴԱՇ	մթա 2-1 հզմ	ամ մասում	Z	զբաղեցնում է ձորի աջակողմյան հարթությունը
3.				ԽԱՉՔԱՐ	9-10 դդ.	գ. մ.	Z	Ջ. Մահմուդյանի տան մոտ, հենած պատին

2.40. ԵՂԻՊԱՏՐՈՒՇ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԴԱՍԲԱՐԱՆԱԴԱՇ	մթա 0,3 կմ հվ-աե 1 հզմ		Z	Եղիպատրուշ գետի երկու ափերին
2.				ԵԿԵՂԵՑԻ	5 դ.	աե մասում	Z	
	2.1.			ԳԵՐԵՋՄԱՆՈՑ	5-20 դդ.		S	եկեղեցու շուրջը
		2.1.1		խաչքար	11-12 դդ.		Z	գերեզմանոցի ամ եզրին, վերին աջ անկյունը՝ կոտրված
		2.1.2		խաչքար	13 դ.		Z	որմնափակ, կազմող՝ Մխիթար Օշականցի
		2.1.3		խաչքար	13 դ.		Z	որմնափակ, կազմող՝ Մխիթար Օշականցի
		2.1.4		խաչքար	13 դ.		Z	երկատված
		2.1.5		տապանաքար	1719 թ.		S	որմնափակ, խաչքարերի մոտ
3.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	13 դ.	հվ-աե մասում	Z	ցյուղի եզրին
	3.1.			գավիթ	13 դ.		Z	կիսավեր
		3.1.1		խաչքար	10 դ.		Z	հվ պատին, ներքուստ, 3 խաչքարերից կենտրոնականը
		3.1.2		խաչքար	12-13 դդ.		Z	մուտքից վեր, ձախ կողմում, արտաքուստ
		3.1.3		խաչքար	12-13 դդ.		Z	հվ պատին, ներքուստ
		3.1.4		խաչքար	12-13 դդ.		Z	մուտքից վեր, աջ կողմում, արտաքուստ
		3.1.5		խաչքար	12-13 դդ.		Z	հս պատի մոտ, ընկած
		3.1.6		խաչքար	13 դ.		Z	մուտքից վեր, հարդարված զույգ խաչով
		3.1.7		խաչքար	16 դ.		Z	հվ պատի մոտ, ներքուստ, տեղահանված, ստորին մասը՝ կոտրված
		3.1.8		խաչքար	16 դ.		Z	գավթի սյան մոտ
		3.1.9		խաչքար	16-17 դդ.		Z	հս պատին, ներքուստ
	3.2.			խաչքար	13 դ.		Z	Ս. Աստվածածին եկեղեցու հս խաչաթևում, վերնամասը կոտրված
	3.3.			խաչքար	1626 թ.		Z	աե պատի մոտ, արտաքուստ
4.				ԽԱՉՔԱՐ	10 դ.	գ. մ.	Z	հս-աե կողմում, «Բանդի» գերեզմանոցի տարածքում
5.				ԽԱՉՔԱՐ	11-12 դդ.	գ. մ.	Z	հս-աե կողմում, «Բանդի» գերեզմանոցի տարածքում, տեղահանված, խաչի վերին ուղղահայաց թևը վնասված

6.			ՏԱՊԱՆԱՔԱՐ	16-17դդ.	գյուղի հս-աե մասում, «Բանդի» գերեզմանոցում	Տ	արձանագիր, տեղահանված
----	--	--	-----------	----------	--	---	-----------------------

(2.40 կետը լրաց. 12.04.07 N 456-Ն)

2.41. ԵՂՆԻԿ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԱՄՐՈՑ	մթա 2-1 հզմ	3 կմ հս-աե	Հ	
	1.1.			դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ		Հ	
2.				ԱՄՐՈՑ	մթա 2-1 հզմ, ուշ մջնդ	3 կմ ամ	Հ	Կարմրաշեն տանող ճանապարհից աջ, «Արալըղ» գյուղատեղիի տարածքում
	2.1.			դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ		Հ	
3.				ԳԵՐԵՑՄԱՆՈՑ	18-19 դդ.	ամ մասում	Տ	
4.				ԳԵՐԵՑՄԱՆՈՑ	19-20 դդ.	0,2 կմ ամ	Տ	
5.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԴԱՂԱԼՈՒ»	10-12 դդ.	2 կմ հս-աե	Տ	
	5.1.			Եկեղեցի Ս. Նշան	վրկնգ. 1913 թ.		Տ	գյուղատեղիի ամ մասում
		5.1.1		խաչքար	9-10 դդ.		Հ	ներսում, դրված գլխիվայր, վերնամասը՝ կոտրված
	5.2.			ԳԵՐԵՑՄԱՆՈՑ	10-12 դդ.		Տ	գյուղատեղիի ամ մասում
6.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	հս-ամ մասում	Հ	Ակունք տանող հողային ճանապարհի երկու կողմերում, պահպանվել է հատվածաբար՝ 4 կղզակներով
7.				ԵԿԵՂԵՑԻ	17 դ.	գ. մ.	Տ	վրկնգ՝. 1869 թ.
8.				ԽԱՉՔԱՐ	9-10 դդ.	1,5 կմ հս-ամ	Հ	արտերի մեջ, ամրացված գետնին՝ գլխիվայր

2.42. ԵՐՆՋԱՏԱՓ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԱՄՐՈՑ	մթա 3 հզմ	հս-աե մասում	Հ	Նորաշեն տանող ճանապարհի աջ կողմում, Մաքրիչ նյութերի գործարանի մոտ, բարձրադիր վայրում
	1.1.			բնակատեղի	մթա 3 հզմ		Հ	
	1.2.			դամբարանադաշտ	մթա 3 հզմ		Հ	
2.				ԱՄՐՈՑ «ԵՐՆՋԱԿ»	մթա 2-1 հզմ, մջնդ	1 կմ հս-ամ	Հ	Հարթավան-Երնջատափ ճանապարհից ձախ, Քասախի ձախ ափին
3.				ԳԵՐԵՑՄԱՆ «ԱԶԱՎՈՒՐԻ ԴԱՄԲԱՐԱՆ»	10-15 դդ.	2 կմ ամ	Տ	ամառանոցներ տանող ճանապարհի ձախ կողմում, փոքրիկ բլրակի վրա
4.				ԳԵՐԵՑՄԱՆՈՑ	10-16 դդ.	հս մասում	Տ	պահպանվել է 2 կղզակով
	4.1.			Եկեղեցի	մջնդ		Տ	հիմնավեր
	4.2.			խաչքար	12-13 դդ.		Հ	բեկոր, դրված գլխիվայր, գերեզմանոցի միջին մասում
	4.3.			խաչքար	13 դ.		Հ	ընկած գետնին, բեկոր
	4.4.			խաչքար	15-16 դդ.		Հ	ամ եզրին, պահպանվել է միջնամասը
	4.5.			խաչքար	16 դ.		Հ	հս-աե մասում, կոտրված կազմող՝ Հանես
	4.6.			տապանաքար Խաչատուրի	1595 թ.		Տ	կազմող՝ Հանես
	4.7.			տապանաքար Մարգի	1598 թ.		Տ	կազմող՝ Հանես
	4.8.			տապանաքար Սկրտչի, . . .	1598 թ.		Տ	
	4.9.			տապանաքար Առոնի	16 դ. վրջ		Տ	
	4.10.			տապանաքար Խաչատուրի և Մարգի	16 դ. վրջ		Տ	
	4.11.			տապանաքար	17 դ. վրջ		Տ	արձանագիր
	4.12.			տապանաքար Խաչատուր Գասպարյանի	1703 թ.		Տ	

5.		ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	19-20 դդ.	ամ մասում	S	Գործող գերեզմանոցի տարածքում
6.		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԴԱՎՈՅԻ»	10-14 դդ.	2,5 կմ ամ	S	Քասախի կիրճում, Երնջատափ գետակի ձախ ափին
6.1.		ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	10-15 դդ.		S	
7.		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԼԱԶԳԻ ԱՂԲՅՈՒՐ»	10-15 դդ.	3 կմ ամ	S	ամառանոցներ տանող ճանապարհի աջ կողմում
7.1.		գերեզմանոց	10-15 դդ.		S	ցուղատեղիի հս մասում
8.		ԴԱՍԲԱՐԱՆԱԲԼՈՒՐ	մթա 2-1 հզմ	հվ-ամ մասում	Z	ամառանոցներ տանող ճանապարհի աջ կողմում
9.		ԴԱՍԲԱՐԱՆԱԴԱՇ	մթա 2-1 հզմ	ամ մասում	Z	ցուղի եզրին, Հարթավան-Երնջատափ ճանապարհի երկու կողմերում, ձգվում է մինչև նոր գերեզմանոցը
10.		ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	12-13 դդ.	գ. մ.	Z	վրկնգ. 1901 թ.
10.1.		խաչքար	1691 թ.		Z	հվ պատին, ներքուստ
11.		ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1975 թ.	գ. մ.	S	

2.44. ԶԱՐԻՆԶԱ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՅԱՅԼԻ ԿՈՆԴ»	17-18 դդ.	3 կմ աե	S	Զարինջա-Մաստարա ճանապարհից 1 կմ ձախ, տեղացիներն անվանում են «Յայլի կոնդ»
2.				ԵԿԵՂԵՑԻ «ԿԱՐՄԻՐ ՎԱՆՔ»	7 դ., 9-12 դդ., 19 դ.	հս մասում	Z	
2.1.				գերեզմանոց	19 դ.		S	եկեղեցու շուրջը
	2.1.1			խաչքար	6-7 դդ.		Z	եկեղեցու հվ-աե կողմում, ընկած գետինին
	2.1.2			խաչքար	9 դ.		Z	եկեղեցու բեմին
	2.1.3			խաչքար	1151 թ.		Z	եկեղեցու բեմին
3.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1982 թ.	աե մասում	S	բարձունքի վրա
4.				ԶՐԱՂԱՑՆԵՐԻ ՀԱՄԱԼԻՐ	17-18 դդ.	1 կմ հս-աե	S	

2.45. ԶՈՎԱՍԱՐ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԴԱՍԲԱՐԱՆԱԴԱՇ	մթա 2-1 հզմ	հս-աե և հվ-ամ մասերում	Z	պահպանվել է 2 կողակով
2.				ԵԿԵՂԵՑԻ ԶՈՐԱՎՈՐ	19 դ.	գ. մ.	S	կիսավեր
3.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1972 թ.	գ. մ.	S	

2.46. ԹԹՈՒԶՈՒՐ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԲԱՅՕԹՅԱ ԿԱՅԱՆ	քարի ղար	հս-ամ կողմում	Z	
2.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	19-20 դդ.	հս մասում	S	ցուղի եզրին
3.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	10-19 դդ.	0,5 կմ հվ	S	
3.1.				մատուռ «Կարմիր վանք»	17-18 դդ.		S	ավերված

		3.1.1	խաչքար	12 դ.		Հ	մատուռի բեմին, պահպանված է վերին կեսը
4.			ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆ (Ս. ՍՏԵՓԱՆՈՍ)	19 դ.	հս մասում	S	քանդված, պահպանվել են միայն հիմքերը
5.			ՀՈՒՇԱՐՔՅՈՒՐ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՁՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1955 թ.	գ. մ.	S	
6.			ՀՈՒՇԱՐՔՅԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՁՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1981 թ.	գ. մ.	S	
7.			ԶՐԱՂԱՅ «ԳԱԼՈՅԻ»	18-19 դդ.	հվ-աե մասում	S	ցուղի նախկին գուերի մոտ

2.48. ԻՐԻՆԴ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԱՄՐՈՑ	մթա 3-2 հզմ	2 կմ աե	Հ	
2.				ԵԿԵՂԵՑԻ	7 դ.	գ. մ.	Հ	
	2.1.			կոթող	5-6 դդ.		Հ	եկեղեցու հվ կողմում, ատորին մասը՝ կոտրված
	2.2.			կոթող	5-6 դդ.		Հ	եկեղեցու ամ կողմում
	2.3.			կոթող	5-6 դդ.		Հ	եկեղեցու ամ կողմում
3.				ԽԱՉՔԱՐ	10-11 դդ.	1 կմ աե	Հ	կանգնեցված է ժայռաբեկորների վրա, վերին աջ անկյունը՝ կոտրված
4.				ԽԱՉՔԱՐ	10-11 դդ.	1 կմ աե	Հ	Հրայր Կարապետյանի տան մոտ
5.				ՀՈՒՇԱՐՔՅԱՆ՝ ՍԵԾ ԵՂԵՌՆԻ ԵՎ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏԻ ՁՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1981 թ.	գ. մ.	S	ճարտ.՝ Ա. Գալիկյան

2.49. ԼԵՌՆԱՊԱՐ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԱՄՐՈՑ «ԲԵՐԴԻ ԼԱՆՁ»	մթա 2-1 հզմ	1,3 կմ հվ-աե	Հ	Լեռնապար-Ծիլքար ավտոճանապարհի կտրուկ շրջադարձից աջ
2.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	18-20 դդ.	հս մասում	S	եկեղեցուց հս, հս-աե և մասամբ՝ ամ
3.				ԵԿԵՂԵՑԻ	1866 թ.	հս մասում	S	
4.				ՂԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	1 կմ հվ-աե	Հ	Լեռնապար-Ծիլքար ճանապարհից աջ, սոճու անտառի հարթ տարածքում
5.				ՀՈՒՇԱՐՔՅԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՁՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1987 թ.	գ. մ.	S	ցուղ մտնող ճանապարհի աջ կողմում

2.50. ԼԵՌՆԱՐՈՏ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԱՄՐՈՑ «ԽՈՒՉԵՐ»	մթա 2-1 հզմ, վաղ մջնդ - 17 դ.	400-500մ հվ	Հ	
	1.1.			ղամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ		Հ	ամրոցից հս
	1.2.			ցուղատեղի «Խուչեր»	վաղ մջնդ -17 դ.		S	
		1.2.1		մենհիր	մթա 2-1 հզմ		Հ	ցուղատեղիի հվ-աե եզրին, կանգնեցված հողի մեջ
		1.2.2		խաչքար	14 դ.		Հ	ցուղատեղիի կնտ.-ում, կանգնեցված գետնին
2.				ԱՇՏԱՐԱԿ	մթա 2 հզմ	1 կմ հս	Հ	«Ֆյուներ» վայրում, համանուն ցուղատեղիից 300 մ հվ
3.				ԱՇՏԱՐԱԿ	մթա 2-1 հզմ	700 մ ամ	Հ	«Ավոյի կտուրների դիտվան» վայրում

4.		ԱՇՏԱՐԱԿ	մթա 1 հզմ	4 կմ հս	Հ	«Զամեղու» վայրում
5.		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	10-17 դդ.	3 կմ հվ	Տ	«Շամիրամի գլուխ» կոչվող վայրում
6.		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԴԵՏՎԱՆ»	վաղ-ուշ մջնդ	3 կմ հս	Տ	տեղանքի թեք հարթության վրա
7.		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՖՇՆԳՆԵՐ»	14-17 դդ.	1 կմ հս	Տ	
	7.1.	ջրաղաց	16-17 դդ.		Տ	ցուղատեղիից 100 մ հվ
8.		ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	2,5 կմ հվ	Հ	«Շամիրամի գլուխ» կոչվող վայրում, դաշտի մեջ
9.		ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	հվ մասում	Հ	ցուղի եզրին, «Ասատուրի խեղ» վայրում
10.		ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	3 կմ հս	Հ	«Դիտվան վայրում», համանուն ցուղատեղիից 300 մ աե
11.		ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 1 հզմ	500 մ հվ	Հ	
12.		ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 1 հզմ	1 կմ աե	Հ	«Միջանցք» վայրում
13.		ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	11-20 դդ.	գ. մ.	Տ	Շողիկ Մուրադյանի տնամերձ հողամասում
14.		ՀՈՒՇԱՐԶԱՆ ԱՆԴՐԱՆԻԿ ԶՈՐԱՎԱՐԻ	1988 թ.	գ. մ.	Տ	
15.		ԶՐԱՂԱՅ	17 դ.	աե մասում	Տ	գործող գերեզմանոցի մոտ, «Զաղացի ձոր» վայրում, վրկնգ.՝ 1919 թ.
16.		ԶՐԱՆՑՈՒՅՑ	16-17 դդ.	5 կմ հս	Տ	«Զամեղու» վայրում
17.		ՔԱՐԱՅՐ - ԿԱՅԱՐԱՆ	16-18 դդ.	500մ հվ- ամ	Տ	
18.		ՔԱՐԱՅՐ - ԿԱՅԱՐԱՆ	16-18 դդ.	700 մ հվ- ամ	Տ	«Ասատուրի խեղ» վայրում
19.		ՔԱՐԱՅՐ - ԿԱՅԱՐԱՆ	16-18 դդ.	4,5 կմ հս-ամ	Տ	«Զամեղու» վայրում
20.		ՔԱՐԱՅՐ - ԿԱՅԱՐԱՆ «ԲԱՂՈՅԻ ՔԱՐԱՆԶԱՎ»	16-18 դդ.	400 մ հվ- ամ	Տ	
21.		ՔԱՐԱՅՐ - ԿԱՅԱՐԱՆ «ՍՅՈՒՆՈՎ ՔԱՐԱՓ»	16-18 դդ.	2,5 կմ հվ	Տ	

2.51. ԼՈՒՍԱԳՅՈՒՂ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԱՄՐՈՅ «ԱՎԵՐ ԲԵՐԴ»	մթա 2-1 հզմ	2 կմ հս	Տ	«Զախի ձոր» կոչվող բարձունքի վրա
2.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	16-20 դդ.	հս-աե մասում	Տ	շրջապատված բնակելի տներով
	2.1.			կոթող	5-7 դդ.		Հ	հին թաղումների հատվածում, տեղահանված, պահպանվել է կիսով
3.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	17-19 դդ.	հվ մասում	Տ	խիստ ավերված
4.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	հս մասում	Հ	Թուխ Մանուկ տանող ճանապարհին
5.				ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ «ԿԱՐՄԻՐ ՎԱՆՔ» («ՄԽԵԻ ՎԱՆՔ»)	5-11 դդ., 12- 13 դդ.	1 կմ աե	Հ	ձորի մեջ, ավերված
	5.1.			եկեղեցի	5-6 դդ.		Հ	
	5.2.			եկեղեցի	5-6 դդ.		Հ	
	5.2.			պարիսպ	10-11 դդ.		Հ	
	5.3.			գերեզմանոց	10-13 դդ.		Տ	եկեղեցուց հս
6.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	վրկնգ. 1887 թ.	գ. մ.	Տ	
7.				ԵԿԵՂԵՑԻ ԹՈՒԽ ՄԱՆՈՒԿ (ՎԵՐԻ ՎԱՆՔ)	7 դ.	1,5 կմ հս- աե	Հ	վրկնգ.՝ 1983 թ.

2.53. ԾԱՂԿԱՀՈՎԻՏ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.

1.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19-20 դդ.	հվ-աե մասում	S	եկեղեցուց 400 մ հվ-աե
2.				ԵԿԵՂԵՑԻ	19 դ.	հվ-աե մասում	S	գյուղի եզրին
2.1.				խաչքար	9-10 դդ.		Z	բեմին, գլխիվայր, 3 խաչքարերից աջակողմյանը
2.2.				խաչքար	9-10 դդ.		Z	բեմին, 3 խաչքարերից ձախակողմյանը
2.3.				խաչքար	10-11 դդ.		Z	բեմին, 3 խաչքարերից կենտրոնականը
2.4.				զերեզմանոց	19-20 դդ.		S	եկեղեցու հվ կողմում
3.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1974 թ.	աե մասում	S	գյուղի եզրին, բլրի վրա
4.				ՔԱՂԱՔԱՏԵՂԻ ԾԱՂԿԱՀՈՎԻՏ (ՂԱԼԱՉԻ)	մթա 3-1 հզմ, ուշ մջնդ	հվ-աե մասում	Z	գյուղի եզրին
4.1.				դամբարանադաշտ	մթա 2 հզմ		Z	Նիզավանից ձգվում է մինչև Հնաբերդ
4.2.				մատուռ Թուխ Մանուկ (Ս. Ճգնավոր)	19-20 դդ.		S	քաղաքատեղիի հվ-ամ լանջին
	4.2.1			խաչքար	10 դ.		Z	ամ կողմում
	4.2.2			խաչքար	17-18 դդ.		Z	ամ պատին, արտաքուստ, մուտքից վեր

2.54. ԾԱՂԿԱՇԵՆ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	13-20 դդ.	գ. մ.	S	
	1.1.			խաչքար	13 դ.		Z	տեղահանված, կտրվածքներով
2.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	12-13 դդ.	աե մասում		վրկնգ.՝ 1881 թ.

2.55. ԾԱՂԿԱՍԱՐ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԱՄՐՈՑ «ԽԱՐԱԲԵՔ»	մթա 1 հզմ	0,5 կմ հվ- ամ	Z	
	1.1.			դամբարանադաշտ	մթա 1 հզմ		Z	ամրոցի հարևանությամբ, սկսում է Ծաղկասար լեռան ստորոտից և ձգվում մինչև ամրոց
2.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ «ԾԱՂԿԱՍԱՐ»	մթա 4-3 հզմ, 9- 12 դդ.	1,5 կմ աե	Z	Մաստարա-Գառնահովիտ ճանապարհի ձախ կողմում, Ծաղկասար լեռան լանջին
	2.1.			ամրոց	մթա 3-1 հզմ		Z	բնակատեղիից 150 մ հս
3.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	18-20 դդ.	աե մասում	S	աե եզրին
4.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19-20 դդ.	0,5 կմ աե	S	
5.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	17-18 դդ.	1 կմ հվ- ամ	S	
6.				ԵԿԵՂԵՑԻ	1898 թ.	գ. մ.	S	
	6.1.			խաչքար	11 դ.		Z	ագուցված ամ ճակատին, արտաքուստ
7.				ՄՍՏՈՒՌ ԹԱԴԵՎՈՍ ԱՌԱՔՅԱԼ	17-18 դդ.	աե մասում	S	գյուղի եզրին

2.56. ԾԻԼՔԱՐ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԱՄՐՈՑ «ԾԻԼՔԱՐ»	մթա 2-1 հզմ	գ. մ.	Z	Ծիլքար լեռան գագաթին

1.1.	դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզվ		Հ	ամրոցի մատույցներում
2.	ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	մթա 6-4 հզվ	գ. մ.	Հ	Ծիլքար լեռան ստորոտին
3.	ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	18-20 դդ.	հս-աե մասում	S	ցուղի եզրին
4.	ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19-20 դդ.	հվ-ամ մասում	S	
5.	ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	18-19 դդ.	0,5 կմ հվ-աե	S	
6.	ԵԿԵՂԵՑԻ	19 դ.	գ. մ.	S	
7.	ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՆՎԱԾՆԵՐԻՆ	1975 թ.	հս-աե մասում	S	ցուղի եզրին

2.57. ԿԱԹՆԱՂԲՅՈՒՐ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԱՄՐՈՑ	մթա 3-2 հզվ - մթ 1 դ.	0,5 կմ հվ-աե	Հ	Իրինդ տանող ճանապարհի աջ կողմում
2.				ԱՄՐՈՑ «ԶԱՔԱՐԻ ԲԵՐԴ»	3-5 դդ.	1,5 կմ հվ-աե	Հ	Աշտարակ-Թալին խճուղու 41-րդ կմ-ի վրա
3.				ԳԵՐԵԶՄԱՆ ՍՈՒՇԵՂ ԳԱԼՇՈՅԱՆԻ	1981 թ.	գ. մ.	S	գործող գերեզմանոցում
4.				ՂԱՄԲԱՐԱՆԱՐԱՇՏ	մթա 3-2 հզվ	հս-աե և հվ-աե մասերում	Հ	Իրինդ տանող ճանապարհի երկու կողմերում, նաև ավազահանքերից ձգվում է մինչև Երևան-Գյումրի մայրուղին
5.				ԵԿԵՂԵՑԻ	7 դ.	գ. մ.	Հ	պահպանվել են հիմնապատերը
6.				ԿՈԹՈՂ	4-7 դդ.	գ. մ.	Հ	Արամայիս Գաբրիելյանի տնամերձում, պահպանվել է կիսով
7.				ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՆՎԱԾՆԵՐԻՆ	1946 թ.	հս-աե մասում	S	
8.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՆՎԱԾՆԵՐԻՆ	1975 թ.	գ. մ.	S	
9.				ՄՍՏՈՒՌ	19 դ.	գ. մ.	S	
9.1.				խաչքար	7 դ.		Հ	հենած հվ պատին
9.2.				խաչքար	7 դ.		Հ	մատուռի ներսում
9.3.				խաչքար	8-9 դդ.		Հ	մատուռի ներսում
9.4.				խաչքար	12 դ.		Հ	մատուռի ներսում
9.5.				կոթող	4-5 դդ.		Հ	հենած հս պատին
9.6.				կոթող	4-5 դդ.		Հ	մատուռի ամ կողմում
9.7.				կոթող	5-6 դդ.		Հ	մատուռի ներսում

2.58. ԿԱՐԲԻ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԱՄՐՈՑ ԱՐԵՆԻ	10-183 կմ հվ-աե դդ.		S	
	1.1.			ցուղատեղի Արենի	10-18 դդ.		S	
		1.1.1.		գերեզմանոց	10-13 դդ.		S	ցուղատեղիի կնտ.-ական մասում
			1.1.1.1.	խաչքար	1235 թ.		Հ	պատվիրատու՝ Քուրդ իշխան Վաչուտյան
2.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԿԱԼԵՐ»	16-180,2 կմ հվ-աե դդ.		S	Կարբի-Արայի դաշտ տանող ճանապարհի ձախ կողմում
3.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՀԻՆ ԿԱՐԲԻ»	4-5 դդ.	2,5 կմ հս-ամ	S	Ուշիի Ս. Սարգիս վանքից 1 կմ հվ-ամ

3.1.		Եկեղեցի	4-5 դդ.		Հավերակ մեծ եկեղեցուց 15 մ հվ
	3.1.1	խաչքար	17 դ.		Հենած եկեղեցու ավերակներին, ստորին մասը չի պահպանվել
3.2.		Եկեղեցի	7-13 դդ.		Հավերակ, ցուղատեղիի առ եզրին
3.3.		գերեզմանոց	7-17 դդ.		Տցուղատեղիի հվ-ամ մասում
	3.3.1	խաչքար	9 դ.		Հեկեղեցուց 10 մ հվ
	3.3.2	խաչքար	9 դ.		Հեկեղեցուց 70 մ հվ-ամ, տեղահանված, ստորին հատվածը՝ կոտրված
	3.3.3	խաչքար	9 դ.		Հեկեղեցուց 80 մ հվ-առ, ընկած գետինին
	3.3.4	խաչքար	9 դ.		Հեկեղեցուց 70 մ հվ-առ, ընկած գետինին, վերին ձախ անկյունը՝ կոտրված
	3.3.5.	խաչքար Աստվածատուրի	13 դ.		Հպահպանվել է միայն արձանագիր պատվանդանը
	3.3.6.	կոթող	7 դ.		Հավերակ եկեղեցու մոտ, ընկած գետինին, երկատված
	3.3.7.	կոթող «Ցից քար»	7 դ.		Հցուղատեղիի կնտ.-ում, վերնամասը՝ կոտրված
3.4.		գերեզմանոց	11-15 դդ.		Տցուղատեղիի հս-առ եզրին
	3.4.1	խաչքար Սարգսի	13 դ.		Հիմնախաչը կենտրոնից հորիզոնական կոտրված, քիվը՝ վնասված
4.		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	13-19 դդ.	0,8 կմ հվ-ամ	Տտեղացիներն անվանում են «Փուշքենդ»
4.1.		Եկեղեցի	13 դ.		Տավերված
4.2.		մատուռ	13 դ.		Տկից է եկեղեցուն հվ-ից, ավերակ
4.3.		գերեզմանոց	7-13 դդ.		Տավերակ եկեղեցու շուրջը
5.		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	11-19 դդ.	ամ մասում	Տցուղի եզրին, տեղացիներն անվանում են «Քոշկ»
5.1.		գերեզմանոց	11-20 դդ.		Տպահպանվել է 2 կղզակով
	5.1.1	խաչքար	16-17 դդ.		Հեղծված արձանագրությամբ, վերնամասը չի պահպանվել, ընկած գետինին
6.		ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇ	մթա 2 հզմ	3-5 կմ հս-ամ	Հտարածվում է «Հին Կարբի» ցուղատեղիից մինչև Ղազարավան ցուղը
7.		ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇ	մթա 2-1 հզմ	2 կմ առ	ՀԱրայի դաշտում
8.		ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇ	մթա 2-1 հզմ	1 կմ առ	Հ«Նոխուտ» բլրի առ լանջին, Արայի դաշտի կնտ. մասում
9.		ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	1691-1693 թթ.	գ. մ.	Տպատվիրատու՝ վաճառական պարոն Այվազ Կարբեցի
9.1.		խաչքար	10-11 դդ.		Հագուցված առ ճակատին, արտաքուստ, ստորին աջ անկյունը՝ կոտրված
9.2.		խաչքար	13 դ.		Հենած եկեղեցու պատին, վերին ձախ անկյունը չի պահպանվել
9.3.		խաչքար	13-14 դդ.		Հագուցված հվ ճակատին, արտաքուստ
9.4.		խաչքար	16 դ.		Հագուցված առ ճակատին, արտաքուստ

9.5.		խաչքար	1533 թ.		Հ ագուցված ամ ճակատին, արտաքուստ
9.6.		խաչքար	1541 թ.		Հ ագուցված հվ ճակատին, արտաքուստ
9.7.		խաչքար	16-17 դդ.		Հ ագուցված ամ ճակատին, արտաքուստ
9.8.		խաչքար	17 դ.		Հ ագուցված ամ ճակատին, մուտքից վեր, արտաքուստ
9.9.		զանգակատուն	13-14 դդ.		Տ կից է եկեղեցու աե-ից, եռահարկ
	9.9.1.	խաչքար	10 դ.		Հ զանգակատան հվ պատին
	9.9.2.	խաչքար	16 դ.		Հ զանգակատան հվ պատին, վերնամասը և ստորին աջ անկյունը՝ կոտրված
	9.9.3.	խաչքար Խաթունի	16 դ.		Հ զանգակատան հվ պատին
	9.9.4.	խաչքար	1621 թ.		Հ զանգակատան ներսում, ստորին մասը՝ կոտրված
9.10.		խաչքար	1458 թ.	գյուղամիջյան Սբ Աստվածածին եկեղեցում	Հ
10.		ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԳԵՎՈՐԳ (Ս. ԿԻՐԱԿԻ)	10-13 դդ.	գ. մ.	Տ կիսավեր, տեղացիներն անվանում են «Հնույենց ժամ»
	10.1.	խաչքար	11 դ.		Հ եկեղեցուց 8 մ հվ, հիմնախաչի աջ թևը՝ կոտրված
	10.2.	խաչքար	13 դ.		Հ եկեղեցու մուտքի մոտ, արձանագիր
	10.3.	խաչքար	13 դ.		Հ եկեղեցուց 4 մ հս-ամ, տեղադրված պարսպի վրա
	10.4.	խաչքար	13 դ.		Հ եկեղեցուց 3 մ հվ, պարսպի շարվածքում, արձանագիր, արձանագրված մասը՝ կոտրված
	10.5.	խաչքար	13 դ.		Հ խորանում, կոտրված
	10.6.	խաչքար Անթառամի և Յոհաննեսի	1431 թ.		Հ 10 մ ամ, պարսպի շարվածքում, կանգնեցված պատվանդանին
	10.7.	խաչքար	15 դ.		Հ եկեղեցուց 10 մ հվ, եռատված
	10.8.	խաչքար	16-17 դդ.		Հ եկեղեցու ամ պատի շարվածքում
	10.9.	եկեղեցի	18 դ.		Տ կից է Ս. Գևորգ եկեղեցուն ամ-ից, ավերված
	10.10.	գերեզմանոց	13-20 դդ.		Տ եկեղեցու հվ-աե կողմում
	10.10.1.	տապանաքար խոճա Հակոբջանի կնոջ	1651 թ.		Տ գերեզմանոցի հս-աե եզրին
	10.10.2.	տապանաքար Դովլաթ բեկի	1680 թ.		Տ գերեզմանոցի հս-աե եզրին
	10.10.3.	տապանաքար	1689 թ.		Տ գերեզմանոցի կնտ.-ում
	10.10.4.	տապանաքար Դավթի	1691 թ.		Տ գերեզմանոցի աե եզրին
	10.10.5.	տապանաքար Ազարի	1693 թ.		Տ գերեզմանոցի հս մասում
	10.10.6.	տապանաքար Դանիելի	1694 թ.		Տ գերեզմանոցի հս մասում
	10.10.7.	տապանաքար Սարգսի	1699 թ.		Տ
	10.10.8.	տապանաքար Մարգարի	1699 թ.		Տ գերեզմանոցի կնտ.-ում
	10.10.9.	տապանաքար խոճա Թամրազի	17 դ.		Տ գերեզմանոցի ամ եզրին

		10.10.10.	տապանաքար Յոհաննես քահանայի	1702 թ.		S գերեզմանոցի հս մասում
		10.10.11.	տապանաքար Ոսկանի	1703 թ.		S գերեզմանոցի հս-աե եզրին
		10.10.12.	տապանաքար Միրզայի	1711 թ.		S գերեզմանոցի կնտ.-ում
		10.10.13.	տապանաքար Մելիքսեթի	1712 թ.		S գերեզմանոցի հս-աե եզրին
		10.10.14.	տապանաքար Մալխասի	1720 թ.		S գերեզմանոցի հս-աե եզրին
		10.10.15.	տապանաքար	1723 թ.		S գերեզմանոցի կնտ.-ում
		10.10.16.	տապանաքար Պետրոսի	1737 թ.		S գերեզմանոցի հս-աե եզրին
		10.10.17.	Կոթող	7 դ. գյուղի Սբ Գևորգ («Հոնոյենց ժամ») եկեղեցու մոտ	Հ	
11.			ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԳՐԻԳՈՐ	17-19 դդ.	գ. մ.	S ավերված
12.			ԵԿԵՂԵՑԻ ԹՈՒԽ ՄԱՆՈՒԿ	13-14 դդ.	գ. մ.	S տեղացիներն անվանում են «Զարգարենց ժամ»
	12.1.		խաչքար	16 դ.		Հ երկատված, եկեղեցու մեջ, ընկած գետնին
	12.2.		խաչքար	16 դ.		Հ եկեղեցու ամ պատի շարվածքում, ներքուստ՝ վերնամասը կոտրված
13.			ԵԿԵՂԵՑԻ ԾԻՐԱՆԱՎՈՐ	13-14 դդ.	գ. մ.	Հ Ղազանյանների հողամասում, ավերված
	13.1.		խաչքար	9-10 դդ.		Հ դրված եկեղեցու հս պատին, եզրերը՝ կոտրված
	13.2.		խաչքար	10 դ.		Հ հենած եկեղեցու հս պատին, կոտրված
	13.3.		խաչքար	17 դ.		Հ հենած եկեղեցու աե պատին
	13.4.		խաչքար	17 դ.		Հ հենած խորանի հվ պատին
	13.5.		կոթող	7 դ.		Հ եկեղեցու ներսում
	13.6.		կոթող	7 դ.		Հ եկեղեցու ներսում
14.			ԵԿԵՂԵՑԻ	16-17 դդ.	գ. մ.	S գյուղի մեծ գերեզմանոցի մոտ, տեղացիներն անվանում են «Հարոյենց ժամ»
	14.1		գերեզմանոց	13-17 դդ.		S
15.			ԵԿԵՂԵՑԻ	11-13 դդ.	գ. մ.	S ավերված, տեղացիներն անվանում են «Սողոյենց ժամ»
16.			ԽԱՉՔԱՐ	16 դ.	գ. մ.	Հ Երկրորդ աշխարհամարտում գոհված համագոյացիների հուշարձանից 60 մ հվ-ամ, տնամերձ հողամասերի մեջ
17.			ԽԱՉՔԱՐ «ՀԱԶԱՆԱՉ»	1375 թ.	գ. մ.	Հ Լենդրոշ Մայիլյանի տնամերձ հողամասում, տեղափոխված «Փուշքենդ» գյուղատեղիից, ստորին մասը չի պահպանվել
18.			ՀՈՒՇԱՐԲՅՈՒՐ	1947 թ.	գ. մ.	S ճարտ.՝ Ռ. Իսրայելյան
19.			ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1986 թ.	գ. մ.	S ճարտ.՝ Ա. Իսրայելյան
20.			ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ՎԱՀԱՆ ԹԵՔԵՅԱՆԻ	1991 թ.	գ. մ.	S գյուղի դպրոցի առջև, քանդ.՝ Լ. Թոքմաջյան
21.			ԶՐԱՂԱՑՆԵՐԻ ՀԱՄԱԼԻՐ	18-19 դդ.	0,5 կմ հվ-աե	S Քասախի աջ ափին, հայտնի է Ասկոյի և Ավագենց ջրաղացներ անունով

(2.58 կետը լրաց. 12.04.07 N 456-Ն)

2.59. ԿԱՐՄՐԱՇԵՆ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1916թ.	Բաղրամյան փող. 5	S	
2.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	10-13 դդ.	0,3 կմ հս	S	Ոսկեթաս տանող ճանապարհի ձախ կողմում
	2.1.			խաչքար	11-12 դդ.		Z	հվ եզրին, վերնամասը չի պահպանվել
	2.2.			խաչքար	11-12 դդ.		Z	կոտրված, վերնամասը կամարաձև, ստորին մասը չի պահպանվել
3.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	10-14 դդ.	0,3 կմ ամ	S	
4.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՄԻՋՆԱԶՈՐ»	18-20 դդ.	3 կմ հվ-ամ	S	Թալին-Կարմրաշեն ճանապարհի աջ կողմում
	4.1.			գերեզմանոց	18-20 դդ.		S	ցուղատեղիի հվ-աե եզրին
5.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	1860 թ.	գ. մ.	S	
	5.1.			ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	10-19 դդ.		S	եկեղեցու շուրջը
6.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ	10 դ.	գ. մ.	S	ավերված
	6.1.			խաչքար	10-11 դդ.		Z	գերեզմանոցում, հողի մեջ, վերնամասը չի պահպանվել
7.				ԽԱՉՔԱՐ	9-10 դդ.	գ. մ.	Z	Զեփյոտ Բաղդասարյանի հողամասում
8.				ԽԱՉՔԱՐ	10 դ.	գ. մ.	Z	Սվետա Սերգոյանի տնամերձում
9.				ԽԱՉՔԱՐ	11 դ.	գ. մ.	Z	Սվետա Սերգոյանի տնամերձում
10.				ԽԱՉՔԱՐ	11 դ.	գ. մ.	Z	«Խանսուլի խաչ» արքատեղում
11.				ԽԱՉՔԱՐ	13 դ.	1,3 կմ հվ-ամ	Z	ձորի մեջ, վերին աջ անկյունը՝ կոտրված
12.				ԽԱՉՔԱՐ ՅՈՒՆԵՍԿՈ	1223 թ.	1,3 կմ հվ-ամ	Z	ձորի մեջ, մեկ ընդհանուր ժայռաբեկորին կանգնեցված 3 խաչքարերից ձախակողմյանը
13.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՍԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1985 թ.	գ. մ.	S	
14.				ՄՍՏՈՒՌ	11-12 դդ.	1,3 կմ հվ-ամ	S	ժայռափոր
15.				ԶՐԱՂԱՑՆԵՐԻ ՀԱՄԱԼԻՐ «ՃԳՆԱՎՈՐԻ ՁՈՐԻ»	17-20 դդ.	2 կմ հվ-ամ	S	

2.60. ԿԱՔԱՎԱԶՈՐ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԱՄՐՈՑ	մթա 2 դ.- մթ 5 դ.	հվ-աե մասում	Z	
2.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	6-10 դդ.	գ. մ.	S	ավերված
3.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	17-18 դդ.	0,7 կմ հս-աե	S	Բայսզ տանող ճանապարհի ձախ կողմում
4.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	հվ-ամ մասում	Z	

5.		ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴՄՇ	մթա 2-1 հզմ	հս մասում	Հ	
6.		ԵԿԵՂԵՑԻ	4-5 դդ.	1 կմ հվ	Հ	ավերակ
6.1.		կոթող	4-5 դդ.		Հ	կոտորված, եկեղեցու հվ-ան անկյունում
7.		ՔԱՐԱՅՐ - ԿԱՅԱՐԱՆ	քարի դար	հս մասում	Հ	«Աղավնաձոր» կոչվող վայրում
8.		ՔԱՐԱՅՐ - ԿԱՅԱՐԱՆ	քարի դար	0,5 կմ հվ-ան	Հ	«Յոթ աղբյուր» սրբատեղում
9.		ՔԱՐԱՅՐ - ԿԱՅԱՐԱՆՆԵՐԻ ՀԱՍԱԼԻՐ	քարի դար	2,5 կմ հս-ամ	Հ	ձորի երկու կողմերում, համալիրը նախկինում ներկայացվել է Թալինի շրջ. Ագարակ գյուղով

2.61. ԿՈՇ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԱՄՐՈՑ «ԲԵՐԴ»	մթա 2 հզմ	1 կմ հս	Հ	«Պարույրի լճակ» վայրում, Բլրի գագաթին
	1.1.			դամբարանադաշտ	մթա 2 հզմ		Հ	ամրոցի հս կողմում ընկած սարահարթին
2.				ԱՄՐՈՑ «ՔԱՐՀԱՆՔԻ ԲԵՐԴ»	մթա 3 հզմ - մթ 3 դ.	2 կմ ան	Հ	Երևան-Գյումրի ավտոճանապարհի աջ կողմում, Կոշի քարհանքի հանդիպակաց Բլրին
	2.1.			բնակատեղի	1-3 դդ.		Հ	ամրոցի հս կողմում
	2.2.			դամբարանադաշտ	մթա 2 հզմ - մթ 3 դ.		Հ	պահպանվել է 2 կղզակով
3.				ԱՇՏԱՐԱԿ	մթա 2 հզմ	1 կմ հս	Հ	«Բերդ» ամրոցից 300 մ հս
4.				ԱՇՏԱՐԱԿ	մթա 2-1 հզմ	1 կմ հս	Հ	«Բերդ» ամրոցից 800 մ հս-ան
5.				ԱՇՏԱՐԱԿ	մթա 2-1 հզմ	1 կմ հս	Հ	«Պարույրի լճակ» վայրում
6.				ԱՇՏԱՐԱԿ	մթա 2-1 հզմ	2 կմ ան	Հ	«Քարհանքի բերդ»-ի ան կողմում
7.				ԱՇՏԱՐԱԿ	մթա 2-1 հզմ	1 կմ հս	Հ	«Պարույրի լճակ» վայրում, «Բերդ» ամրոցից 1 կմ հվ-ան
8.				ԱՇՏԱՐԱԿ	մթա 2-1 հզմ	1 կմ հս	Հ	«Պարույրի լճակ» վայրում, «Բերդ» ամրոցից 800 մ հս-ամ
9.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ ԿՈՒՍՇ	մթա 1 հզմ -մթ 17 դ.	հս մասում	Հ	
	9.1.			ամրոց «Աղջկա բերդ»	13-14 դդ.		Տ	բնակատեղիի հվ-ան կողմում
	9.2.			խաչքար	12-13 դդ.		Հ	կանգնեցված գետնին
	9.3.			խաչքար	12-13 դդ.		Հ	ստորին մասով խրված հողի մեջ
10.				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	12-20 դդ.	հս մասում	Տ	գյուղի եզրին
	10.1.			եկեղեցի Ս. Գևորգ	1891 թ.		Տ	
	10.2.			եկեղեցի Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ	13-14 դդ.		Տ	
	10.3.			ձիթհան	18-19 դդ.		Տ	Ս. Գևորգ եկեղեցու ան կողմում
	10.4.			խաչքար	12-13 դդ.		Հ	Ս. Գևորգ եկեղեցուց 20 մ հվ կառուցված նորաշեն մատուռում, ներքուստ, վերնամասը չի պահպանվել
	10.5.			խաչքար	12-13 դդ.		Հ	Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ եկեղեցուց 70 մ հվ, երկատված, վերին մասը չի պահպանվել
	10.6.			խաչքար	12-13 դդ.		Հ	Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ եկեղեցուց հս-ամ, ընկած գետնին
	10.7.			խաչքար	12-13 դդ.		Հ	կանգնեցված խաչաձև պատվանդանին
	10.8.			խաչքար	12-13 դդ.		Հ	Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ եկեղեցուց հվ-ամ
	10.9.			խաչքար «Թևափոր խաչ»	13 դ.		Հ	ստորին թևը՝ թաղված հողի մեջ
	10.10.			խաչքար	14-15 դդ.		Հ	Ս. Գևորգ եկեղեցուց 20 մ հվ կառուցված նորաշեն մատուռում, ներքուստ
	10.11.			խաչքար	15-16 դդ.		Հ	երկատված, ստորին մասը չի պահպանվել, արձանագիր կազմող՝ Հրայկետ

	10.12.		խաչքար	15-16 դդ.		Հ	Մ. Գևորգ եկեղեցուց ամ, վերնամասը չի պահպանվել
	10.13.		խաչքար	15-16 դդ.		Հ	Մ. Գրիգոր Լուսավորիչ եկեղեցուց ամ, վերին մասը չի պահպանվել
	10.14.		խաչքար	1564 թ.		Հ	
11.			ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ՍՏԵՓՈՍԼՈՍ	7-17 դդ.	1 կմ հս	Հ	ձորի աջ ափին
	11.1.		գերեզմանոց	11-16 դդ.		Տ	եկեղեցուց հս, տարածվում է ձորի եզրով
		11.1.1.	խաչքար	9 դ.		Հ	ջրամբարից 10 մ հվ, եռատված
		11.1.2.	խաչքար	12-13 դդ.		Հ	վերին մասը չի պահպանվել, տեղադրված ցածր պատվանդանին
		11.1.3.	խաչքար	13 դ.		Հ	եկեղեցու ամ պարսպաշարի մոտ, կանգնեցված ցածր պատվանդանին
		11.1.4.	խաչքար	13 դ.		Հ	
		11.1.5.	խաչքար Թադեոսի	1224 թ.		Հ	կանգնեցված փոքրիկ ժայռաբեկորին
		11.1.6.	խաչքար	13-14 դդ.		Հ	քիվը՝ կոտրտված
		11.1.7.	խաչքար	14-15 դդ.		Հ	ջրամբարից 10 մ հվ, պահպանվել է միայն միջին մասը
		11.1.8.	խաչքար	14-15 դդ.		Հ	ջրամբարից 10 մ հվ, հողմնահարված
		11.1.9.	խաչքար	15-16 դդ.		Հ	ջրամբարից 10 մ հվ, վերին մասը չի պահպանվել, պահպանված հատվածը՝ երկատված
		11.1.10.	խաչքար	15-16 դդ.		Հ	կիսով խրված հողի մեջ
		11.1.11.	խաչքար	16 դ.		Հ	արձանագիր, ստորին ձախ 1/4-ը չի պահպանվել
		11.1.12.	տապանաքար Աղաբաբի	15-16 դդ.		Հ	առե եզրին
	11.2.		մատուռ	14-15 դդ.		Տ	եկեղեցուց ամ, ժայռի ծայրին, հիմնավեր
	11.3.		մատուռ «Կապույտ խաչ»	10 դ.		Տ	եկեղեցուց հս-ամ, կիսավեր
	11.4.		ջրամբար	10 դ.		Հ	եկեղեցուց ամ
12.			ԽԱԶՔԱՐ	1195 թ.	0,5 կմ հս-ամ	Տ	ցուղ մտնող ճանապարհի աջ կողմում
13.			ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ Ս. ՎԱՐԴԱՆ	19 դ.	հս-առե մասում	Տ	ցուղի եզրին վրկնգ.՝ 1986 թ., վրկնգ. ճարտ.՝ Հ. Գասպարյան
14.			ՀՈՒՇԱՂԶԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ՍՇԽԱՐՀԱՍԱՐՏՈՒՄ ՋՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1978 թ.	հվ մասում	Տ	
15.			ԶՐԱՂԱՑՆԵՐԻ ՀԱՄԱԼԻՐ	13-14 դդ.	1 կմ հս	Տ	«Պարույրի լճակ» վայրում, տարածքում կան 8 ջրաղացների ավերակներ
16.			ՔԱՐԱՅՐ-ԿԱՅԱՐԱՆ	մջնդ	1,5 կմ հս	Տ	Մ. Ստեփանոս եկեղեցուց 600 մ հս, ձորի արևելահայաց երեսին
17.			ՔԱՐԱՅՐ-ԿԱՅԱՐԱՆ	մջնդ	1,5 կմ հս	Տ	Մ. Ստեփանոս եկեղեցուց 600 մ հս, ձորի արևելահայաց երեսին

2.62. ՀԱԿԿՈ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	8-12 դդ.	1 կմ ամ	Տ	տեղադրությունը ցուղի դպրոցի նկատմամբ
	1.1.			գերեզմանոց	8-12 դդ.		Տ	ցուղատեղիի հվ մասում
2.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	ուշ մջնդ	2,5 կմ հս-ամ	Տ	
3.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	1 կմ հվ-ամ	Հ	տեղադրությունը՝ ցուղի դպրոցի նկատմամբ
4.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	4 կմ հս-ամ	Հ	հերկված, արտաքին հետքերը չեն պահպանվել
5.				ԿՈԹՈՂ	4-5 դդ.	գ. մ.	Հ	ցուղի դպրոցի մոտ, պահպանվել է միայն քանդակազարդ պատվանդանը
6.				ՔԱՐԱՅՐ - ԿԱՅԱՐԱՆ	մթա 2-1 հզմ	0,7 կմ հս-ամ	Հ	ձորի աջակողմյան բազալտե ժայռազանգվածում

2.63. ՀԱՐԹԱՎԱՆ ՊՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԳԵՐԵՑՄԱՆՈՑ	9-17 դդ., 19-20 դդ.	ամ մասում	S	գյուղ մտնող ճանապարհից աջ, բարձրադիր բլրին Գյուղի գործող գերեզմանոցի մի հատվածն է:
	1.1.			եկեղեցի	10-12 դդ.		S	գերեզմանոցի հս մասում, հիմնավեր
	1.2.			խաչքար	17 դ.		S	տեղահանված, ստորին մասը՝ կոտրված
2.				ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ «ԱՍՏՎԱԾՆԿԱՆ»	5-13 դդ.	4-5 կմ աե	Z	Քասախի կիրճում
	2.1.			եկեղեցի Ս. Աստվածածին	5-6 դդ.		Z	
	1.2.			եկեղեցի Ս. Նշան (Գաթողիկե)	1244 թ.		Z	պատվիրատու՝ Քուրդ իշխան Վաչուտյան և Խորիշահ
	2.3.			գավիթ	13 դ.		Z	ճարտ.՝ Յոհաննես
	2.4.			գերեզմանոց	5-13 դդ.		S	
	2.4.1.			խաչքար	12-13 դդ.		Z	Ս. Նշան եկեղեցու հս-աե անկյան մոտ շարքով կանգնած 6 խաչքարերից աջից 1-ինն է, ճակտոնը՝ կոտրված
	2.4.2.			խաչքար	12-13 դդ.		Z	Ս. Նշան եկեղեցու հս-աե անկյան մոտ շարքով կանգնած 6 խաչքարերից աջից 2-րդն է, վերին ձախ եզրը՝ կոտրված
	2.4.3.			խաչքար	12-13 դդ.		Z	Ս. Նշան եկեղեցու հս-աե անկյան մոտ շարքով կանգնած 6 խաչքարերից աջից 3-րդն է, ճակտոնը՝ կոտրված
	2.4.4.			խաչքար	12-13 դդ.		Z	գավթից ամ, հենած ժայռաբեկորին, վերնամասը՝ կոտրված
	2.4.5.			խաչքար	12-13 դդ.		Z	Ս. Աստվածածին եկեղեցու հվ-ամ անկյան մոտ բարձր քառաստիճան պատվանդանին կանգնեցված գույգ խաչքարերից աջակողմյանն է
	2.4.6.			խաչքար	12-13 դդ.		Z	Ս. Աստվածածին եկեղեցու հվ-ամ անկյան մոտ բարձր քառաստիճան պատվանդանին կանգնեցված գույգ խաչքարերից ձախակողմյանն է
	2.4.7.			խաչքար	12-13 դդ.		Z	Ս. Նշան եկեղեցու հս-աե անկյան մոտ շարքով կանգնած 6 խաչքարերից ձախից 2-րդն է, վերին ձախ անկյունն ու վերնամասը՝ կոտրված
	2.4.8.			խաչքար	1274 թ.		Z	Ս. Աստվածածին եկեղեցուց ամ, մեջտեղից կոտրված կազմող՝ Հովհաննես
	2.4.9.			խաչքար	13 դ.		Z	գավթի աե պատի մոտ, ներքուստ, տեղափոխված գերեզմանոցից, ջարդոտված, ներկված՝ կարմիր յուղաներկով
	2.4.10.			խաչքար	13 դ.		Z	Ս. Նշան եկեղեցուց հս
	2.4.11.			խաչքար	13 դ.		Z	գավթից ամ, հենած ժայռաբեկորին, վերնամասը չի պահպանվել
	2.4.12.			խաչքար	13 դ.		Z	արձանագիր, պահպանվել է 3 բեկորով
	2.4.13.			խաչքար	13 դ.		Z	Ս. Նշան եկեղեցու հս-աե անկյան մոտ շարքով կանգնած 6 խաչքարերից ձախից 1-ինն է, ստորին աջ հատվածը՝ կոտրված
	2.4.14.			խաչքար	13 դ.		Z	գավթից 7 մ ամ, ստորին ձախ անկյունը՝ կոտրված
	2.4.15.			խաչքար	14-15 դդ.		Z	Ս. Նշան եկեղեցուց 7 մ հս, ընկած գետինին
	2.4.16.			խաչքար	15-16 դդ.		Z	Ս. Աստվածածին եկեղեցու ամ պատի մոտ, 3 խաչքարերից կենտրոնականը
	2.4.17.			խաչքար	15-16 դդ.		Z	Ս. Աստվածածին եկեղեցու ամ պատի մոտ, 3 խաչքարերից աջակողմյանը
	2.4.18.			խաչքար	16 դ.		Z	գավթի ամ պատի մոտ, մուտքից ձախ, երկատված
	2.4.19.			խաչքար	16-17 դդ.		Z	համալիրի ամ կողմում, երկատված
	2.4.20.			խաչքար	16-17 դդ.		Z	գավթում, պահպանվել է ստորին մասը
	2.4.21.			խաչքար	17 դ.		Z	գավթից ամ, պահպանվել է միջին մասը
	2.4.22.			տապանաքար	16-17 դդ.		S	համալիրի ամ մասում, բարձր օրորոցաձև
2.5.				գյուղատեղի «Աստվածընկալ»	19-20 դդ.		S	վանական համալիրից հս
	2.5.1.			գերեզմանոց	19-20 դդ.		S	գյուղատեղիի հս մասում
	2.5.2.			հուշակոթող՝ երկրորդ աշխարհամարտում զոհվածներին	1990 թ.		S	Քասախի կիրճում

3.		ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԳԵՎՈՐԳ	1861 թ.	գ. մ.	S	
4.		ԿՈԹՈՂ	7 դ.	հս մասում	S	«Շեկ ավետարան» կոչվող մատուռի ներսում
5.		ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1975 թ.	գ. մ.	S	ցյուղի հիվ-ամ եզրին
6.		ՄՍՏՈՒՌ ԹՈՒԽ ՄԱՆՈՒԿ	13 դ.	ամ մասում	S	ցյուղի եզրին, ցյուղ մտնող ճանապարհից ձախ, բարձր բլրին, կիսավեր
6.1.		գերեզմանոց	9-13 դդ.		S	մատուռի շուրջը
	6.1.1.	խաչքար	9-10 դդ.		Z	1980 թ.՝ ամրացված գետնին բետոնով, ստորին մասը չի պահպանվել
	6.1.2.	խաչքար	9-10 դդ.		Z	մատուռից հիվ

2.64. ՀԱՅԱՇԵՆ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	մթա 2-1 հզմ	700 մ հս-աե մասում	Z	տեղադրությունը՝ ցյուղի դպրոցի նկատմամբ
	1.1.			դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ	1,1 կմ հս-աե	Z	տեղադրությունը՝ ցյուղի դպրոցի նկատմամբ
2.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	մթա 1 հզմ	հիվ-ամ մասում	Z	Արեգ տանող ճանապարհից աջ
	2.1.			դամբարանադաշտ	մթա 1 հզմ		Z	բնակատեղիի հս մասում
3.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19-20 դդ.	աե մասում	S	զբաղեցնում է ցյուղի քրդական գերեզմանոցի հիվ-աե հատվածը
4.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	17-18 դդ.	1,5 կմ հս	S	
	4.1.			եկեղեցի	18-19 դդ.		S	ցյուղատեղիի հս եզրին
	4.2.			գերեզմանոց	17-18 դդ.		S	ցյուղատեղիի հիվ մասում
	4.3.			մատուռ	18-19 դդ.		S	ցյուղատեղիի հս մասում
	4.3.1.			խաչքար	11-12 դդ.		Z	մատուռի հիվ պատին, արտաքուստ
5.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԲԱՆՈՒԼ»	18-19 դդ.	1 կմ հս-աե	S	Սաբունչի լեռան հիվ-ամ լանջին, ճանապարհի աջ կողմում
6.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	0,3 կմ հիվ-աե	Z	տեղադրությունը՝ ցյուղի գոմերի նկատմամբ
7.				ՀՈՒՇԱՐԴՅՈՒՐ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1946 թ.	գ. մ.	S	ճարտ.՝ Ռ. Իսրայելյան
8.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1981 թ.	գ. մ.	S	ճարտ.՝ Հ. Ասլանյան

2.65. ՀՆԱԲԵՐԴ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ «ՀՆԱԲԵՐԴ»	մթա 2-1 հզմ	1,5-2 կմ հիվ-աե	Z	Ղալաչա թեփե բլրի գագաթին և լանջերին
	1.1.			միջնաբերդ	մթա 2-1 հզմ		Z	բլրի գագաթին
	1.2.			դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ		Z	միջնաբերդի հս-աե կողմում
2.				ԵԿԵՂԵՑԻ	5-6 դդ., 19-20 դդ.	աե մասում	Z	բարձունքի վրա, վրկնգ.՝ 19-20 դդ., այժմ՝ կիսավեր
	2.1.			կոթող	5-6 դդ.		Z	օգտագործված է որպես եկեղեցու մուտքի եզրաքար
	2.2.			գերեզմանոց	5-20 դդ.		S	եկեղեցու աե կողմում
3.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1978 թ.	հս-ամ մասում	S	ցյուղի եզրին

4.		ՄՍՏՈՒՌԻ ԹՈՒՆ ՄԱՆՈՒԿ	5-7 դդ.	աե մասում	Հ վրկնգ.՝ 1989 թ.
4.1.		խաչքար	10-11 դդ.		Հ մատուռի ներսում, երկատված
4.2.		կոթող	5-6 դդ.		Հ մատուռի բեմին

2.66. ՁՈՐԱԳԼՈՒԽ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԱՄՐՈՑ «ԲԵՐԴԻ ԳԼՈՒԽ»	մթա 10-8 դդ.	0,7 կմ հս-աե	Հ	
	1.1.			դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ		Հ	գործող գերեզմանոցից ամ
2.				ԱՄՐՈՑ «ԽԱԶՆԱՔԱՐ»	մթա 2-1 հզմ, 14-18 դդ.	2 կմ հս-աե	Հ	
	2.1.			բնակատեղի	մթա 2-1 հզմ		Հ	
	2.2.			դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ		Հ	
	2.3.			ցուղատեղի	14-18 դդ.		Տ	ամրոցից հս-ամ, ձորի ձախ ափին
3.				ԲՍՅՕԹՅԱ ԿԱՅԱՆ	քարի դար	2 կմ հս	Հ	
4.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	14-19 դդ.	հս մասում	Տ	ցուղի եզրին
5.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	10-17 դդ.	1,5 կմ հս-աե	Տ	
	5.1.			եկեղեցի «Կարմիր վանք»	10-12 դդ.		Տ	կիսավեր
		5.1.1.		խաչքար	12 դ.		Հ	եկեղեցու ամ պատի մոտ, պահպանվել է միայն վերնամասը
		5.1.2.		խաչքար	13 դ.		Հ	ագուցված եկեղեցու ամ պատին, արտաքուստ, պահպանվել է վերին մասը, կազմող՝ Օվասափ
	5.2.			գավիթ	14-15 դդ.		Հ	պահպանվել են միայն հիմքերը՝ 30-40 սմ բարձրությամբ
	5.3.			գերեզմանոց	10-13 դդ.		Տ	
6.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ	19 դ.	գ. մ.	Տ	
	6.1.			խաչքար	13 դ.		Հ	եկեղեցու ներսում, ավանդատանը
	6.2.			խաչքար	13 դ.		Հ	եկեղեցու ներսում, ավանդատանը
7.				ՀՈՒՇԱՐԲՅՈՒՐ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1957-1958թթ.	գ. մ.	Տ	Ս. Հովհաննես եկեղեցուց աե
8.				ՀՈՒՇԱՐԶԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1985 թ.	գ. մ.	Տ	ճարտ.՝ Ս. Միքայելյան

2.68. ՂԱԶԱՐԱՎԱՆ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԱՆԳՐՄԱԿ»	14-20 դդ.	4 կմ հս	Տ	Շահվերդ գետի կիրճի աջ ափին
	1.1.			ամրոց	16-18 դդ.		Տ	ցուղատեղիի կնտ.-ում
	1.2.			ջրամբար	18-19 դդ.		Տ	ցուղատեղիի հվ մասում
2.				ՔԱՂԱՔԱՏԵՂԻ «ԼԱԶԱՐԱՎԱՆ»	մթա 2 հզմ, 5-17 դդ.	1,5 կմ հս	Հ	Շահվերդ գետի ձախ ափին
	2.1.			միջնաբերդ	մթա 2 հզմ		Հ	քաղաքատեղիի հս մասում
	2.2.			դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ		Հ	քաղաքատեղիից հս-աե տարածվող սարահարթին, պահպանվել է 3 կղզյակներով
	2.3.			ցուղատեղի	5-17 դդ.		Տ	քաղաքատեղիի հվ մասում
		2.3.1.		եկեղեցի	9-13 դդ.		Տ	ավերված
		2.3.2.		գերեզմանոց	9-17 դդ.		Տ	եկեղեցու ավերակների շուրջը

3.			ԿԱՍՈՒՐՁ	16-17 դդ.	2 կմ հս	Շահվերդ գետի վրա, Լազարավան-Փերսի հին ճանապարհին, ավերված
----	--	--	---------	-----------	---------	---

2.69. ՄԱՍՏԱՐԱ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1898 թ.	գ. մ.	Տ	Զաքարի
2.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1900 թ.	գ. մ.	Տ	Հարություն Հարությունյանի
3.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	5-20 դդ.	հվ-աե մասում	Տ	
	3.1.			մատուռ «Գմբեթ»	12-13 դդ.		Տ	ամ եզրին, պահպանվել է միայն հվ պատը
	3.2.			խաչքար	13 դ.		Հ	ամ մասում, վերին և ստորին մասերը չեն պահպանվել
	3.3.			խաչքար	13 դ.		Հ	
	3.4.			խաչքար	13-14 դդ.		Հ	հս եզրին, ընկած գետին, աջակողմյան մասը՝ կոտրված
	3.5.			խաչքար Նավասարդի	15-16 դդ.		Հ	հվ-ամ եզրին
	3.6.			խաչքար	15-16 դդ.		Հ	հս եզրին, ընկած գետին, ստորին մասը չի պահպանվել, եղծված արձանագրությամբ
	3.7.			խաչքար	15-16 դդ.		Հ	հվ-ամ մասում, կիսով խրված գետնի մեջ
	3.8.			խաչքար Բեկլարին	16 դ.		Հ	հս-ամ մասում, ցածր պատվանդանին, կազմող՝ Բադիշ
	3.9.			խաչքար	16 դ.		Հ	կնտ մասում, ընկած գետին, արձանագիր, պատվիրատու՝ Նոկզար
	3.10.			խաչքար Մկրտչի	16 դ.		Հ	ընդհանուր պատվանդանին կանգնեցված զույգ խաչքարերից ձախակողմյանն է
	3.11.			խաչքար Գրիգորիսի	16 դ.		Հ	ընդհանուր պատվանդանին կանգնեցված զույգ խաչքարերից աջակողմյանն է, կազմող՝ Հերապետ
	3.12.			խաչքար Խաչատուրին	16 դ.		Հ	գերեզմանոցի ցանկապատի մոտ, ընկած գետին, իռլմնահարված, մամռապատ
	3.13.			խաչքար Մուգապարին	16 դ.		Հ	հս-ամ մասում, պատվանդանին, կազմող՝ Հերապետ
	3.14.			խաչքար Գրիգորի	1506 թ.		Հ	կանգնեցված պատվանդանին
	3.15.			խաչքար Ամիրխանի	1574 թ.		Հ	ամ եզրին, պատվանդանին, կազմող՝ Բադիշ
	3.16.			խաչքար Ասատուրի	1574 թ.		Հ	հվ-ամ եզրին, պատվանդանին, Նավասարդի խաչքարի կողքին
	3.17.			խաչքար Բարսեղի	1579 թ.		Հ	ամ մասում, պատվանդանին, կազմող՝ Հերապետ
	3.18.			խաչքար Առաքելի	1591 թ.		Հ	հվ եզրին, երկատված
	3.19.			խաչքար Յակոբի	1594 թ.		Հ	ամ եզրին, պատվանդանին
	3.20.			խաչքար	1608 թ.		Հ	հս եզրին, պահպանվել է վերին մասը
	3.21.			տապանաքար	16 դ.		Տ	հս մասում, խոյակերպ
4.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	12-14 դդ.	հվ մասում	Տ	
5.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՀԻՆ ՄԱՍՏԱՐԱ»	13-16 դդ.	0,5 կմ հվ-աե	Տ	Թալին տանող ճանապարհից ձախ
6.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՇԵՆԻԿ»	4-20 դդ.	6 կմ հս	Հ	Զովասար տանող ճանապարհի աջ կողմում
	6.1.			եկեղեցի Ս. Ամենափրկիչ	5 դ.		Հ	գյուղատեղիի աե եզրին
		6.1.1.		գերեզմանոց	4-20 դդ.		Հ	եկեղեցու շուրջը
			6.1.1.1	խաչքար	10 դ.		Հ	եկեղեցու ներսում
			6.1.1.2	խաչքար	11-12 դդ.		Հ	կանգնեցված գետին, վերին անկյունները՝ կոտրված

	6.2.			եկեղեցի Ս. Աստվածածին (Ս. Սարգիս)	6 դ.		Հ	ցուղատեղիի կնոտ-ում, վրկնգ՝ 1903 թ.
	6.3.			կոթող	4-5 դդ.		Հ	իս մասում, վերին և ստորին մասերը՝ կոտրված
7.				ԴԱՍԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	1,5 կմ հս- աե	Հ	Մաստարա-Գառնահովիտ ճանապարհից աջ, նաև ցուղի մեջ՝ Ս. Հովհաննես եկեղեցու շրջակայքում
8.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ	6-րդ դ.	գ. մ.	Հ	
	8.1.			խաչքար	9-10 դդ.		Հ	եկեղեցու մոտ, դրված քարաբեկորին
9.				ԽԱՉԲԱՐ	13-14 դդ.	գ. մ.	Հ	Սպարտակ Հակոբյանի տնամերձում
10.				ԽԱՉԲԱՐ ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ Ս. ՆՇԱՆ	1210 թ.	աե մասում	Հ	բարձրադիր բլրի վրա
11.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1970 թ.	գ. մ.	Տ	
12.				ՄԱՏՈՒՌ	17-18 դդ.	0,5 կմ աե	Տ	«Պոչիկձոր» կոչվող վայրում
13.				ՄԱՏՈՒՌ	17-18 դդ.	հս-աե մասում	Տ	պահպանվել են պատերը մոտ 2 մ բարձրությամբ
14.				ՄԱՏՈՒՌ Ս. ԱՄԵՆԱՓՐԿԻԶ (ՄԵՌԵԼ ՀԱՐՈՒՅՑ)	16-17 դդ.	գ. մ.	Տ	Ազատ Հակոբյանի տնամերձում, վրկնգ՝ 1975 թ.
15.				ՄԱՏՈՒՌ Ս. ԳՐԻԳՈՐ	17 դ.	գ. մ.	Տ	Հենրիկ Սարգսյանի տնամերձում, վրկնգ՝ 1977 թ.
16.				ՄԱՏՈՒՌ ԹՈՒԽ ՄԱՆՈՒԿ	13 դ.	գ. մ.	Տ	Գրիշա Թաղևոսյանի տնամերձում, վրկնգ՝ 1901 թ.
	16.1.			կոթող	5-6 դդ.		Հ	մատուռի որմնասյան շարվածքում
	16.2.			կոթող	5-6 դդ.		Հ	մատուռի խորանի շարվածքում
	16.3.			գերեզմանոց	16-17 դդ.		Տ	մատուռի շուրջը
17.				ՄԱՏՈՒՌ Ս. ՀԱԿՈԲ	19 դ.	գ. մ.	Տ	վրկնգ՝ 1972 թ.
18.				ՄԱՏՈՒՌ Ս. ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ	19 դ.	գ. մ.	Տ	վրկնգ՝ 1966 թ.
19.				ՄԱՏՈՒՌ Ս. ՄԻՆԱՍ	19 դ.	հվ-աե մասում	Տ	վրկնգ՝ 1975 թ.
20.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ՍՏԵՓԱՆՈՍ ՆԱՆԱԿՎԱ	17 դ.	0,5 կմ հս- ամ	Տ	վրնրգ՝ 1875 թ., Բաբլո Աստվածատուրի կողմից
	20.1.			խաչքար	12-13 դդ.		Հ	ազուցված ամ պատին, արձանագիր
	20.2.			պարիսպ	17 դ.		Տ	

2.69.1. ՉՈՐԱԳՅՈՒՂ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	մթա 3-1 հզմ	1 կմ հվ- ամ	Հ	«Պոչիկձոր» կոչվող հեղեղատի աջ ափին, կից ցուղի գործող գերեզմանոցին
	1.1.			խաչքար	9 դ.		Հ	դամբարանաբլրի վրա, ամրացված ցածրիկ պատվանդանին
2.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	մթա 4-3 հզմ	ամ մասում	Հ	Մաստարայի հեղեղատի աջ ափին, Ծաղկասարի «Խարաբեք» ամրոցի բլրի ստորոտին

2.70. ՄԵԼԻՔԳՅՈՒՂ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19-20 դդ.	հս մասում	S	ցյուղի եզրին, գործող գերեզմանոցի տարածքում
2.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ	1891 թ.	գ. մ.	S	կառուցող վարպետ՝ ավդիբեգցի Ավագ
2.1.				տապանաքար Մելիքի	1680 թ.		S	ազդեցված եկեղեցու հս պատին, ներքուստ, ցյուղի հիմնադիր Մելիքի տապանաքարն է
2.2.				գերեզմանոց	17-20 դդ.		S	եկեղեցու հս և աե կողմերում
3.				ԽԱՉՔԱՐ	11-12 դդ.	հս մասում	Հ	գործող գերեզմանոցի հվ եզրին, ընկած գետնին, վերին աջ անկյունը՝ կոտրված
4.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ՍՇԽԱՐՀԱՍՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1984 թ.	գ. մ.	S	աե եզրին, բարձունքի վրա

2.71. ՄԻՐԱՔ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԱՄՐՈՑ	մթա 2-1 հզմ	հս-ամ մասում	Հ	Քասախ գետի ձախ ափին
1.1.				դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ		Հ	բացվել է 1982-ին՝ Հալավարի ջրամբարի շին. աշխատանքների ժամանակ
2.				ԵԿԵՂԵՑԻ	5-6 դդ.	հս մասում	Հ	
2.1.				գերեզմանոց	5-20 դդ.		S	
		2.1.1.		կոթող	5-6 դդ.		Հ	

2.72. ՍՈՒԼՔԻ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	17-20 դդ.	հվ-ամ մասում	S	պահպանվել է 2 կղզակներով
2.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	16 դ.	գ. մ.	S	

2.73. ՆԵՐՔԻՆ ԲԱԶՄԱԲԵՐԴ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԱՄՐՈՑ	մթա 3-1 հզմ, մջնդ	հվ-ամ մասում	Հ	
1.1.				դամբարանադաշտ	մթա 3-1 հզմ		Հ	Երևան-Գյումրի մայրուղու և Ներքին Բազմաբերդ տանող ճանապարհի հատման կետից 0,5 կմ հս, բլրի վրա
1.2.				ցյուղատեղի	մջնդ		S	
2.				ԱՄՐՈՑ «ՍԵՎ ԲԵՐԴ»	մթա 2-1 հզմ	1,5 կմ հվ-ամ	Հ	Աշտարակ-Թալին խճուղու 35-րդ կմ-ից 200 մ ամ
2.1.				բնակատեղի	մթա 2-1 հզմ		Հ	
3.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19-20 դդ.	հվ-աե մասում	S	գործող գերեզմանոցի ամ և հս հատվածներում
4.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ՍՇԽԱՐՀԱՍՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1985 թ.	գ. մ.	S	քանդ.՝ Խ. Մելքոնյան

2.74. ՆԵՐՔԻՆ ՍԱՍՈՒՆԱՇԵՆ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԱՄՐՈՑ	մթա 1 հզմ- մթ 5 դ.	հվ-ամ մասում	Հ	«Քոլագրան» վայրում
	1.1.			դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ		Հ	
	1.2.			ցուղատեղի	3-5 դդ., 7 դ.		Տ	
		1.2.1.		եկեղեցի	7 դ.		Հ	կիսավեր
		1.2.2.		կոթող	4-5 դդ.		Հ	
2.				ԱՄՐՈՑ	6-7 դդ.	0,7 կմ հվ- ամ	Հ	
3.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	մթա 2-1 հզմ	0,5 կմ աե	Հ	Թալին-Ավթոնա ճանապարհից ձախ
	3.1.			դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ		Հ	ցուղի հվ-աե եզրին, Ներքին Բազմաբերդ տանող ճանապարհի երկու կողմերում
4.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2 հզմ	հս մասում	Հ	Երևան-Գյումրի մայրուղուց ցուղ տանող ճանապարհին միանում է Դավթաշենի դամբարանադաշտին
5.				ԵԿԵՂԵՑԻ	7 դ.	ամ մասում	Հ	Եռախորան, ավերակ
6.				ԽԱՉՔԱՐ	9-10 դդ.	գ. մ.	Հ	Արամ Մխիթարյանի տանը

2.75. ՆԻԳԱՎԱՆ ՊՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ՊԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	17-18 դդ.	2 կմ հվ	Տ	
	1.1.			մատուռ Թուխ Մանուկ	17-18 դդ.		Տ	վրկնգ.՝ 1970-ական թթ.
2.				ՊԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	18-20 դդ.	աե մասում	Տ	
3.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 3-1 հզմ	հվ-աե մասում	Հ	
4.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	1 կմ ամ	Հ	դաշտամիջյան ճանապարհից աջ, ձգվում է մինչև Թևաթորոս մատուռ
5.				ԵԿԵՂԵՑԻ «ԺԱՄԱՏԵՂ»	13-14 դդ.	հս մասում	Տ	պահպանվել են հիմնապատերը
	5.1.			գերեզմանոց	18-19 դդ.		Տ	
6.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ՍՏԵՓԱՆՈՍ	19 դ.	գ. մ.	Տ	կիսավեր
7.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1981 թ.	գ. մ.	Տ	
8.				ՄԱՏՈՒՌ «ԹԵՎԱԹՈՐՈՍ»	18-19 դդ.	2,5 կմ հս- ամ	Տ	

2.77. ՆՈՐԱՇԵՆ ՊՅՈՒՂ (ԱՊԱՐԱՆԻ ՇՐՋ.)

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ՊԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	19-20 դդ.	աե մասում	Տ	Ս. Աստվածածին եկեղեցուց 250 մ հվ-աե
2.				ՊԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	14-20 դդ.	2,5 կմ ամ	Տ	Հին Նորաշենում կառուցված ամառանոցների մոտ
		2.1.		խաչքար	14-15 դդ.		Հ	ստորին մասը՝ կոտրված
3.				ՊԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	19-20 դդ.	2,5 կմ ամ	Տ	ամառանոցներ տանող ճանապարհի աջ կողմում, բարձրադիր վայրում
4.				ՊՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	14-17 դդ.	1 կմ հվ- աե	Տ	Բուժական տանող ճանապարհից ձախ, Մաքրիչ նյութերի գործարանից հվ-աե, լքված քարհանքի մոտ

5.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՕՍԿՈՅԻ»	18-19 դդ.	1,5 կմ հս-աե	S	տեղադրությունը՝ Հին Նորաշեն գյուղի նկատմամբ
6.			ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	5-6 դդ.	հս-աե մասում	Z	վրկնգ.՝ 19 դ.
6.1.			խաչքար	9-10 դդ.		Z	եկեղեցու բեմին
6.2.			կոթող	5-7 դդ.		Z	եկեղեցու աե ճակատին
6.3.			կոթող	7 դ.		Z	եկեղեցու խորանում
6.4.			կոթող	7 դ.		Z	եկեղեցու հս պատին
6.5.			կոթող	7 դ.		Z	եկեղեցու հս պատին
6.6.			գերեզմանոց	19-20 դդ.		S	եկեղեցու շուրջը
7.			ԽԱՉՔԱՐ	13 դ.	գ. մ.	Z	Թուխ Մանուկ մատուռի բեմին
8			ԽԱՉՔԱՐ	9-10 դդ.	գ. մ.	Z	Թաղևոս Առաքյալ մատուռում
9.			ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1977 թ.	հվ-ամ մասում	S	

2.78. ՆՈՐԱՇԵՆ ԳՅՈՒՂ (ԱՐԱԳԱԾԻ ՇՐՋ.)

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19-20 դդ.	աե մասում	S	
2.				ԵԿԵՂԵՑԻ	1882 թ.	ամ մասում	S	
	2.1.			գերեզմանոց	19 դ.		S	
3.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ	16-17 դդ.	5 կմ հս-աե	S	Մեծ Գոլգաթ լեռան գագաթին, վրնրգ.՝ 1896-ին
4.				ՄԱՏՈՒՌ	14-20 դդ.	4 կմ հս-աե	S	ժայռափոր
5.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1983 թ.	հս-աե մասում	S	գյուղի եզրին

2.79. ՆՈՐ ԱՐԹԻԿ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԱՄՐՈՑ	մթա 2-1 հզմ	2 կմ հս-աե	Z	«Բերդի դռ» վայրում
2.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19-20 դդ.	հվ-աե մասում	S	
3.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԳԵՂ ՕԲԱ»	17-18 դդ.	2,1 կմ հս- ամ	S	տեղադրությունը՝ գյուղի մարգարաշտի նկատմամբ
4.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	1,5 կմ հս- ամ	S	
5.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	1,7 կմ հս- աե	S	
6.				ԵԿԵՂԵՑԻ	1898 թ.	գ. մ.	S	
7.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1969 թ.	գ. մ.	S	ճարտ.՝ Ա. Աղաբաբյան

2.81. ՇԱՄԻՐԱՄ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ՔԱՂԱՔՍԵՂԻ ՇԱՄԻՐԱՄ	մթա 2-1 հզմ	հվ-ամ մասում	Հ	ցուղի եզրին, լեռնային հրվանդանի վրա
	1.1.			միջնաբերդ	մթա 1 հզմ		Հ	հրվանդանի հվ-աե եզրին
		1.1.1.		դղյակ	մթա 1 հզմ		Հ	հվ եզրին
	1.2.			դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ	1 կմ հս-աե	Հ	մեծ, իշխանական դամբարանաթմբերով
	1.3.			դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ	հվ և հվ-աե մասերում	Հ	հիմնական դամբարանադաշտ, ձորի հվ կողմում
		1.3.1.		գոհարան	մթա 2-1 հզմ		Հ	
		1.3.2.		մենհիր	մթա 2-1 հզմ		Հ	ցուղից 0,5 կմ հս
	1.4.			դամբարանադաշտ «Մեծ կուրգաններ»	մթա 2 հզմ կես	հս մասում	Հ	
		1.4.1.		դամբարան «Մեծ կուրգան»	մթա 2 հզմ կես		Հ	ցուղի հս եզրին, ցուղ մտնող ճանապարհի աջ կողմում
	1.5.			աշտարակների համալիր	մթա 2 հզմ	1 կմ հս	Հ	
		1.5.1.		աշտարակ	մթա 2 հզմ	2,5 կմ հս	Հ	տեղադրությունը՝ քաղաքատեղիի նկատմամբ
		1.5.2.		աշտարակ	մթա 2 հզմ	1 կմ հս	Հ	Շամիրամ-Արուճ ճանապարհի խաչմերուկից 200 մ հս-աե
		1.5.3.		աշտարակ	մթա 2 հզմ	1 կմ հվ-ամ	Հ	տեղադրությունը՝ քաղաքատեղիի նկատմամբ
		1.5.4.		աշտարակ	մթա 2-1 հզմ	0,5 կմ հվ	Հ	մեզալիթյան պարիսպներից հվ
	1.6.			պարիսպ	մթա 2-1 հզմ	հվ-աե մասում	Հ	մեզալիթյան, գլխավոր դամբարանադաշտից հվ, դրան գուգահեռ
	1.7.			ջրամբար	մթա 2 հզմ		Հ	Շամիրամի 1-ին և 2-րդ պարիսպների հպման տեղում

2.82. ՇԵՆԱՎԱՆ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԳԵՐԵՁՄԱՆՈՑ	17-19 դդ.	գ. մ.	Տ	գերեզմանոցը պահպանվել է 2 կղզակներով
2.				ԳԵՐԵՁՄԱՆՈՑ	7 դ., 17-20 դդ.	հս մասում	Տ	պահպանվել է 2 կղզակով
	2.1.			կոթող	7 դ.		Հ	կիսով հողի մեջ, կոտրված
	2.2.			կոթող	7 դ.		Հ	կիսով հողի մեջ, վերին մասը՝ կոտրված
	2.3.			կոթող	7 դ.		Հ	կիսով հողի մեջ, ստորին մասը՝ կոտրված
3.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱՏՆԵՐԻՆ	1977-1978 թթ.	գ. մ.	Տ	

2.84. ՇՂԱՐՇԻԿ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԱՄՐՈՑ «ՂԱԼԱՉԻ»	մթա 2-1 հզմ	հս-աե մասում	Հ	
2.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱՏՆԵՐԻՆ	1985 թ.	գ. մ.	Տ	քանդ.՝ Ս. Մուրադյան ճարտ., Ա. Իսրայելյան

2.85. ՈՍԿԵԹԱՍ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԴԱՍԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	1 կմ հս-ամ	Հ	Գառնահովիտ տանող ճանապարհի ձախ կողմում
2.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՍԱՐՏՈՒՄ ՁՈՇՎԱԾՆԵՐԻՆ	1984 թ.	հվ-ամ մասում	Տ	ցյուղի եզրին, բարձունքի վրա
3.				ՎԻՇԱՊԱՔԱՐ	մթա 2-1 հզմ	1 կմ հս-ամ	Հ	Գառնահովիտ տանող ճանապարհի ձախ կողմում

2.86. ՈՍԿԵՀԱՏ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԱՄՐՈՑ (ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ՍԱՐԳԻՍ)	17-19 դդ.	ամ մասում	Տ	կատարել է նաև եկեղեցու դեր
	1.2.			խաչքար	10-11 դդ.		Հ	ամրոցի հվ պատի տակ, վերին աջ և ստորին ձախ անկյունները՝ կոտրված
2.				ԱՇՏԱՐԱԿ	մթա 2-1 հզմ	1 կմ հս-ամ	Հ	
3.				ԱՇՏԱՐԱԿ	մթա 2-1 հզմ	1 կմ հս-ամ	Հ	
4.				ԱՇՏԱՐԱԿ	մթա 2-1 հզմ	1 կմ հս-ամ	Հ	
5.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	մթա 2 հզմ - 18 դ.	0,5 կմ հս-ամ	Հ	անձավային բնակատեղի է
	5.1.			քարայր-կացարան	մթա 2 հզմ		Հ	
	5.2.			ցյուղատեղի	10-18 դդ.		Տ	ձգվում է բնակատեղիի ամ մասով
6.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	մթա 2-1 հզմ	1 կմ հվ-ամ	Հ	«Ղեր» վայրում
	6.1.			դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ		Հ	պահպանվել է 2 կղզակով
7.				ՔԱՐԱՅՐ - ԿԱՑԱՐԱՆ «ՃԳՆԱՎՈՐԻ ԱՅՐ»	12-13 դդ.	1 կմ հս-աե	Տ	ցյուղի գործող գերեզմանոցի մոտ

2.87. ՈՍԿԵՎԱԶ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԱՄՐՈՑԻ ՀԱՍԱԼԻՐ ԱԽԹԱՄԻՐ	մթա 3 հզմ, 9-19 դդ.	2,5 կմ հվ	Հ	Քասախի երկու ափերին, Շահվերդի գետախառնուրդից հվ
	1.1.			քաղաքատեղի Ախթամիր	մթա 3 հզմ կես, մթա 3-1 դդ., 9-13 դդ.		Հ	Քասախի կիրճի աջ ափին
	1.2.			դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ		Հ	
	1.3.			գերեզմանոց	16-17 դդ.		Տ	
	1.4.			քարայր-կացարանների համալիր	մթա 3 հզմ - 15 դ.	2,5 կմ հվ-ամ	Հ	Քասախի կիրճում, գետի ձախ ափին
2.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1901 թ.	Աբովյան փող. 2	Տ	Թումայենց Սարգսի
3.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1900 թ.	Աբովյան փող. 2ա	Տ	Թումայենց Խաչոյի
4.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1900 թ.	Աբովյան փող. 3	Տ	Լևոյի Ասատուրի
5.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1901 թ.	Աբովյան փող. 4	Տ	Թումայենց Զաքարի
6.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1900 թ.	Արայի փող. 1	Տ	Գևորգ Մնացականյանի
7.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1907 թ.	Արարատյան փող. 11	Տ	Հակոբ Գասպարյանի

8.			ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	18 դ.	Հոկտեմբերյան	S	Դաստոյի Դավթի
9.			ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	19 դ. վրջ	Հոկտեմբերյան	S	Մարդարենց Պարսամի
10.			ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1911 թ.	Մյասնիկյան	S	Աշէյենց
11.			ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1906 թ.	Մյասնիկյան	S	Ալեք Միրզոյանի
12.			ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1900 թ.	գ. մ.	S	Մուղսոնց
13.			ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1901 թ.	գ. մ.	S	Մարդարենց Արամայիսի
14.			ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1910 թ.	գ. մ.	S	Մուղսոնց Պողոսի
15.			ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1914 թ.	գ. մ.	S	Հովհաննէս Դավթյանի
16.			ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1914 թ.	գ. մ.	S	Մինաս Խաչատրյանի
17.			ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1925 թ.	գ. մ.	S	Հարություն Մարգարյանի
18.			ԳԵՐԵՁՄԱՆՈՅ	19-20 դդ.	հս մասում	S	
19.			ԴՂՅԱԿ	17-18 դդ.	2 կմ հվ	Հ	Ախթամիրի ամրոցից 250 մ հս
20.			ԵԿԵՂԵՑԻ « ԲՍԴԱԼԻ ԺԱՄ»	4-5 դդ.	2 կմ հվ-ամ	Հ	
	20.1.		օժանդակ շինություն	4-5 դդ.		Հ	
	20.2.		հնձան	19 դ.		S	
21.			ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. Հովհաննէս	7-13 դդ.	գ. մ.	Հ	
22.			ԶՈՀԱՍԵՂԱՆ	մթա 2 հզմ	2 կմ հվ-ամ	Հ	
23.			ԿԱՍՈՒՐԶ	17 դ.	հվ-աւ մասում	S	Շահվերդ գետի վրա, միաթիչք
24.			ՀՈՒՇԱՂՔՅՈՒՐ	1962 թ.	գ. մ.	S	Հարտ.՝ Գ. Թամանյան
25.			ՀՈՒՇԱՂՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1981-1982 թթ.	գ. մ.	S	Հարտ.՝ Գ. Գրիգորյան
26.			ՎԻՇԱՊԱՔԱՐ	մթա 2 հզմ	2 կմ հվ-ամ	Հ	
27.			ՔԱՐԱՅՐ - ԿԱՅԱՐԱՆ	մթա 2 հզմ	1,5 կմ հվ	Հ	Շահվերդ գետի աջ ափին

2.88. ԶՔՆԱՂ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԱՄՐՈՅ «ՀՈՌՈՍԻ ՊԱԼԵՐ»	մթա 2-1 հզմ	2,5 կմ հս-ամ	Հ	
	1.1.			դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ	1 կմ հս-ամ	Հ	
2.				ԳԵՐԵՁՄԱՆՈՅ	18-20 դդ.	հս-աւ մասում	S	Ս. Ստեփանոս եկեղեցուց հս
3.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	0,6 կմ հս-ամ	Հ	«Պապայի պալ» հանդամասում
4.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ՍՏԵՓԱՆՈՍ	5 դ.	գ. մ.	S	բացված 2001 թ. պեղումների արդյունքում
	4.1.			կոթող	7 դ.		Հ	
5.				ԿՈԹՈՂ	5-7 դդ.	գ. մ.	Հ	Հովհաննէս Դավթյանի տնամերձում

2.89. ՊԱՐՏԻԶԱԿ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	1 կմ հվ	Հ	տարածքը՝ հերկված

2.91. ԶՐԱՄԲԱՐ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 8-7 դդ.	1,5 կմ հս	Հ	
2.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ ԶՈՎՈՒՆԻ	4-20 դդ.	3-4 կմ հս	Հ	
	2.1.			եկեղեցի ս. Պողոս - Պետրոս	4 դ.		Հ	
		2.1.1.		գերեզմանոց	4-20 դդ.		S	
			2.1.1.1	կոթող	10-12 դդ.		Հ	

	2.2.			եկեղեցի ա. Վարդան	4-5 դդ.		Հ	
		2.2.1.		դամբարան	4-5 դդ.		Հ	
			2.2.1.1.	խաչքար	1600 թ.		Հ	
	2.3.			մատուռ Թուխ Մանուկ	4 դ.		Հ	
		2.3.1.		գերեզմանոց	4-20 դդ.		Տ	
			2.3.1.1.	խաչքար	9 դ.		Հ	
			2.3.1.2.	խաչքար	9-10 դդ.		Հ	
			2.3.1.3.	խաչքար	10-11 դդ.		Հ	
			2.3.1.4.	խաչքար	11-12 դդ.		Հ	
			2.3.1.5.	կոթող	7 դ.		Հ	

2.92. ՌՅԱԹԱԶԱ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	7-16 դդ.	հս մասում	Տ	տարածքը՝ կառուցապատված
	1.1.			եկեղեցի ա. Սարգիս	13-14 դդ.		Տ	կիսավեր
				գերեզմանոց	6-15 դդ., 18-19 դդ.		Տ	եկեղեցու հվ կողմում
	1.2.							
		1.2.1		կոթող	6 դ.		Հ	գերեզմանոցի հվ-ան մասում
		1.2.2.		տապանաքար	18-19 դդ.			ձիակերպ
		1.2.3.		տապանաքար	18-19 դդ.			ձիակերպ
		1.2.4.		տապանաքար	18-19 դդ.			ձիակերպ
2.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇ	մթա 2-1 հզմ	հս-ան և ամ մասերում	Հ	

2.93. ՍԱՂՄՈՍԱՎԱՆ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՀԱՄԱՄԼՈՒ»	7 դ., 17-20 դդ.	3 կմ հս-ան	Տ	
	1.1.			եկեղեցի	7 դ.		Հ	
	1.2.			գերեզմանոց	7-13 դդ.		Տ	ցյուղատեղիի հս-ան եզրին
		1.2.1		խաչքար	9-10 դդ.		Հ	գերեզմանոցի ան եզրին, կիսով թաղված հողի մեջ, եզրերը՝ կոտրված
		1.2.2.		խաչքար	9-10 դդ.		Հ	գերեզմանոցի ան եզրին, երկթեք ավարտով
2.				ԵԿԵՂԵՅԻ Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՎՈՐՉԻ ԱՆԱՊԱՏ՝ «ԿԱԹՈՂԱՐԷՅՈՒՐ» (ՍԱՂՄՈՍԱՎԱՆՔԻ ԱՆԱՊԱՏ)	13-14 դդ.	հվ-ան մասում	Տ	Քասախի կիրճում, գետի աջ բարձրադիր ժայռազանգվածին, Սաղմոսավանքից 500 մ հվ-ամ
	2.1.			խաչքար	13-14 դդ.		Հ	ազուցված ան պատին, արտաքուստ
3.				ԿԱՄՈՒՐՋ	13 դ.	2 կմ հս-ան	Հ	Սաղմոսավանքից 1 կմ հս-ան, ամ խելը վերականգնված ցյուղացիների կողմից
4.				ՎԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ ՍԱՂՄՈՍԱՎԱՆՔ	13-18 դդ.	հս-ան մասում	Հ	ցյուղի եզրին
	4.1.			եկեղեցի Ս. Աստվածածին	1225 թ.		Հ	պատվիրատու՝ Վաչե և Քուրդ իշխաններ
		4.1.1.		խաչքար	12-13 դդ.		Հ	ազուցված ամ պատին, արտաքուստ, կամարաձև խորշում տեղադրված 2 խաչքարերից աջակողմյանն է

	4.1.2.	խաչքար Բանուշահի	12-13 դդ.		Հ ագուցված ամ պատին, արտաքուստ
	4.1.3.	խաչքար	12-13 դդ.		Հ ագուցված կամարաձև խորշում, ամ պատին, արտաքուստ
	4.1.4.	խաչքար	12-13 դդ.		Հ ագուցված ամ պատին, արտաքուստ, արձանագիր, ամենավերին ագուցված խաչքարն է
	4.1.5.	խաչքար	12-13 դդ.		Հ ագուցված ամ պատին, արտաքուստ, արձանագիր, 5 խաչքարերից ձախից 5-րդն է
	4.1.6.	խաչքար	12-13 դդ.		Հ ագուցված ամ պատին, արտաքուստ, 5 խաչքարերից ձախից 4-րդն է
	4.1.7.	խաչքար	12-13 դդ.		Հ ագուցված ամ պատին, արտաքուստ, արձանագիր, 5 խաչքարերից ձախից 3-րդն է
	4.1.8.	խաչքար	12-13 դդ.		Հ ագուցված ամ պատին, արտաքուստ, 5 խաչքարերից ձախից 2-րդն է
	4.1.9.	խաչքար	12-13 դդ.		Հ ագուցված ամ պատին, աջից 2-րդն է
	4.1.10.	խաչքար	12-13 դդ.		Հ ագուցված ամ պատին, աջից 1-ինն է, արձանագիր
	4.1.11.	խաչքար Խաթունի	1218 թ.		Հ բեկոր, եկեղեցու դիմաց
	4.1.12.	խաչքար	1669 թ.		Հ ագուցված՝ ներքուստ, կազմող՝ Նիկողայոս
4.2.		գավիթ	1215-1235 թթ.		Հ պատվիրատու՝ Վաչե իշխան
	4.2.1.	խաչքար	11-12 դդ.		Հ գավթի ներսում
	4.2.2.	խաչքար	12-13 դդ.		Հ հենած գավթի ամ պատին, երկատված
	4.2.3.	խաչքար	13 դ.		Հ գավթի ներսում, բարձր եռաստիճան պատվանդանին
	4.2.4.	խաչքար	13 դ.		Հ ագուցված գավթի ծածկին, արձանագիր
4.3.		եկեղեցի Ս. Սիոն	1215 թ.		Հ պատվիրատու՝ Վաչե իշխան
	4.3.1.	խաչքար Մխիթարի	12-13 դդ.		Հ ագուցված ամ պատին, արտաքուստ, մուտքից աջ
	4.3.2.	խաչքար	13 դ.		Հ կից հս ճակատին, արտաքուստ, կանգնեցված բարձր պատվանդանին
	4.3.3.	խաչքար Թադեոս քահանայի	1309 թ.		Հ կից հս ճակատին, արտաքուստ, որմնափակ
4.4.		գրապահոց	1225 թ.		Հ պատվիրատու՝ Քուրդ իշխան և Խորիշահ տիկին
	4.4.1.	խաչքար	13 դ.		Հ ագուցված մուտքից վեր՝ եղծված արձանագրությամբ
4.5.		միաբանության շենք	17-18 դդ.		Հ ավերված
4.6.		գերեզմանոց	13-15 դդ.		Հ պահպանվել է 2 կղզակով, 1-ին հատվածը կից է Մաղմոսավանքի պարսպին, 2-րդը՝ համալիրից 200 մ հս
	4.6.1.	խաչքար Դանիել քահանայի	1255 թ.		Հ որմնափակ
	4.6.2.	խաչքար	1278 թ.		Հ կանգնեցված երկաստիճան բարձր պատվանդանին
	4.6.3.	խաչքար	13 դ.		Հ տեղահանված, ստորին մասը՝ կոտրված

		4.6.4.	խաչքար	13 դ.		Հ	գերեզմանոցի կնտ.-ում, տեղահանված, կիսով թաղված հողի մեջ
		4.6.5.	խաչքար	13 դ.		Հ	երկատված
		4.6.6.	խաչքար	13-14 դդ.		Հ	որմնափակ, խաչքարը ծածկող որմնի վերնամասն անավարտ
		4.6.7.	խաչքար	13-14 դդ.		Հ	որմնափակ, խաչքարը ծածկող որմնի վերնամասը վնասված
		4.6.8.	խաչքար	13-14 դդ.		Հ	բարձր պատվանդանին կանգնեցված գույգ խաչքարերից աջակողմյանն է
		4.6.9.	խաչքար	13-14 դդ.		Հ	բարձր պատվանդանին կանգնեցված գույգ խաչքարերից ձախակողմյանն է
		4.6.10.	խաչքար Հակոբ բաբունապետի	1421 թ.		Հ	գերեզմանոցի պարսպին կից պահպանված հաստվածում
		4.6.11.	խաչքար	15 դ.		Հ	կիսով թաղված հողի մեջ
		4.6.12.	խաչքար	15 դ.		Հ	կիսով թաղված հողի մեջ
		4.6.13.	խաչքար	17-18 դդ.		Հ	ընկած

2.95. ՍԱՍՈՒՆԻԿ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԱՄՐՈՑ «ՍԱՍՈՒՆԻԿԻ ԴԱՇՏ»	մթա 2 հզմ	3 կմ հվ-ան	Հ	
	1.1.			դամբարանադաշտ	մթա 2 հզմ		Հ	
2.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	3 կմ հվ-ան	Հ	Աշտարակ-Էջմիածին ճանապարհի երկու կողմերում

2.96. ՍԱՐԱԼԱՆՋ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19-20 դդ.	հս-ան մասում	Տ	
	1.1.			մատուռ Թովս Մանուկ	19 դ.		Տ	
2.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. Աստվածածին	19 դ.	հս-ան մասում	Տ	ցուղի եզրին, վրնրգ.՝ 1935 թ., 1958 թ., կիսավեր

2.99. ՍՈՒՍԵՐ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԲՆԱԿԱՍԵՂԻ	մթա 2-1 հզմ	2 կմ հվ	Հ	բլրի վրա
	1.1.			դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ		Հ	
2.				ԳՅՈՒՂԱՍԵՂԻ	17-18 դդ.	հս մասում	Տ	տարածքը՝ կառուցապատված
3.				ԳՅՈՒՂԱՍԵՂԻ	17-18 դդ.	2,5 կմ հվ-ան	Տ	Թալին-Սուսեր ճանապարհից ձախ
4.				ԽԱՉՔԱՐ	1990 թ.	գ. մ.	Հ	
5.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԱՆԴՆԱԿԻ ԶՈՐԱՎԱՐԻ	1991 թ.	գ. մ.	Տ	քանդ.՝ Ս. Սահակյան
6.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1965 թ.	գ. մ.	Տ	ճարտ.՝ Ա. Արսենյան

2.100. ՎԱՐԴԱԲԼՈՒՐ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.

1.			ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	2,4 կմ հս-ամ	Հ	
2.			ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԴԱՆԻԵԼ	1911 թ.	հս մասում	Տ	ցյուղի եզրին
	2.1.		գերեզմանոց	19-20 դդ.		Տ	եկեղեցու շուրջը
3.			ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՁՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1972 թ.	գ. մ.	Տ	

2.101. ՎԱՐԴԵՆԻՍ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԱՄՐՈՑ	12-13 դդ.	հվ-ամ մասում	Հ	«Յոթվերք» աղբյուրների դիմաց
2.				ԱՄՐՈՑ «ԲԵՐԴՇԵՆ»	մթա 2-1 հզմ, մջնդ	2 կմ հվ-աե	Հ	Քասախի աջ ափին
	2.1.			դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ		Հ	ամրոցից 500 մ հս-ամ
	2.2.			ցյուղատեղի	6 դ. - ուշ մջնդ		Տ	զբաղեցնում է ամրոցի մի հատվածը և շարունակվում նրանից հս
		2.2.1.		եկեղեցի	6-7 դդ.		Հ	ցյուղատեղիի աե մասում, կիսավեր
		2.2.2.		գերեզմանոց	13-17 դդ.		Տ	ցյուղատեղիի հվ մասում
3.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ «ԲԼՐԻ ԳԼՈՒԽ»	մթա 3-1 հզմ, մջնդ	1,5 կմ հվ-աե	Տ	տեղացիներն անվանում են «Մելոյի բերդ»
	3.1.			դամբարանադաշտ	մթա 3-1 հզմ		Տ	բնակատեղիի ամ մասում, Վարդենիս-Ապարան խճուղու երկու կողմերում
4.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	մթա 2-1 հզմ, մջնդ	հս-ամ մասում	Տ	ցյուղի եզրին, 17-20 դդ. գերեզմանոցից հս, տեղացիներն անվանում են «Չրնքի քա»
5.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	17-20 դդ.	հս-ամ մասում	Տ	Ս. Աստվածածին եկեղեցուց 160 մ հս-ամ
	5.1.			խաչքար	14-15 դդ.		Հ	գերեզմանոցի աե մասում, ընկած գետին
6.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	18-20 դդ.	հս մասում	Տ	բարձունքի վրա
7.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	17 դ.	գ. մ.	Տ	
	7.1.			գերեզմանոց	17 դ.		Տ	եկեղեցու շուրջը՝ ավերված
8.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՁՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1974 թ.	գ. մ.	Տ	
9.				ՄԱՏՈՒՌ «ՅՈԹ ՎԵՐՔ»	12-13 դդ.	հվ-ամ մասում	Տ	ցյուղի եզրին, բարձունքի վրա, վրկնգ.՝ 1974 թ. ցյուղաբնակ Ռուբեն Քուչակի կողմից

2.102. ՎԱՐԴԵՆՈՒՏ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԱՄՐՈՑ	11-14 դդ.	հվ-ամ մասում	Տ	
2.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	13-20 դդ.	հվ-ամ մասում	Տ	
3.				ԵԿԵՂԵՑԻ	19 դ.	գ. մ.	Տ	
4.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	17 դ.	հվ մասում	Տ	ցյուղի եզրին, վրկնգ.՝ 1907 թ.
	4.1.			գերեզմանոց	17-20 դդ.		Տ	
5.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՁՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1970 թ.	գ. մ.	Տ	
6.				ՄԱՏՈՒՌ ԹՈՒՆ ՄԱՆՈՒԿ	13 դ.	գ. մ.	Տ	վրկնգ.՝ 20 դ. վրջ.
	6.2.			խաչքար	10 դ.		Հ	մատուռի ներսում

6.3.	խաչքար	11-12 դդ.		Հ	մատուռի աե պատի տակ, ներսում
6.4.	խաչքար	12-13 դդ.		Հ	մատուռի աե պատի տակ, ներսում
6.5.	խաչքար	12-13 դդ.		Հ	մատուռի մուտքի ձախ կողմում, դրսում, վերնամասը չի պահպանվել
6.6.	խաչքար	12-13 դդ.		Հ	մատուռի ներսում

2.103. ՎԵՐԻՆ ԲԱԶՄԱԲԵՐԴ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԱՄՐՈՑ	մթա 2-1 հզմ	հվ-ամ մասում	Հ	տարածքում գյուղի գործող գերեզմանոցն է
2.				ԽԱՉՔԱՐ	1217 թ.	հվ-ամ մասում	Հ	գործող գերեզմանոցի տարածքում, ամրացված պատվանդանին, կազմող՝ Խաչոտ վարդապետ
3.				ՄՍՏՈՒՌ Ս.ԱՄԵՆԱՓՐԿԻՉ	12-17 դդ.	հվ մասում	Տ	ժայռափոր
3.1.				խաչքար	11-12 դդ.		Տ	մատուռի մոտ

2.104. ՎԵՐԻՆ ՍԱՍՈՒՆԱՇԵՆ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԱՄՐՈՑ	մթա 2-1 հզմ	3,5 կմ հվ-ամ	Հ	
	1.1.			դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ		Հ	
2.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	2-5 դդ.	3,5 կմ հվ	Տ	Երևան-Գյումրի ճանապարհի ձախ կողմում
3.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԱՆԴՐԱՆԻԿ ԶՈՐԱՎԱՐԻ	1979 թ.	գ. մ.	Տ	
4.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1978 թ.	գ. մ.	Տ	
5.				ՎԻՇԱՊԱՔԱՐ	մթա 2 հզմ	գ. մ.	Հ	

2.105. ՎԵՐԻՆ ՍԱՍՈՒՆԻԿ* ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԱՇՏԱՐԱԿ	մթա 2-1 հզմ	1 կմ հվ-ամ	Հ	«Հլճլան աղբյուր» ձորը տանող ճանապարհի աջ կողմում, ժայռոտ հրվանդանի վրա
2.				ԱՇՏԱՐԱԿ	մթա 2-1 հզմ	2,5 կմ հվ-աե	Հ	«Կաքավի ձոր» վայրում
3.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	մջնդ	3 կմ հվ-աե	Տ	«Շամիրամի դաշտ» վայրում
4.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	մջնդ	2,4 կմ հվ-աե	Տ	«Դիտվան» վայրում
5.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	ուշ մջնդ	2,6 կմ հվ-աե	Տ	«Կիրակոսի հող» վայրում
6.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ ՍԱՍՈՒՆԻԿ	7-19 դդ.	1 կմ ամ	Հ	Ավան-Լեռնարոտ ճամփաբաժանի մոտ, զբաղեցնում է երկու բլրաշարքեր և դրանց միջև ընկած տարածքը
	6.1.			եկեղեցի	7 դ.		Հ	լքված Սասունիկ գյուղի աե կողմում, բարձունքի վրա
		6.1.1		գերեզմանոց	7-20 դդ.		Տ	

		6.1.1.1	խաչքար	1552 թ.		Հ	եկեղեցուց 100 մ հս-ամ, բեկոր
		6.1.1.2	խաչքար	1694 թ.		Հ	եկեղեցուց 100 մ հս-ամ, ստորին մասը չի պահպանվել
	6.2.		կոթող	5-6 դդ.		Հ	ցյուղատեղիի հվ եզրին, վերնամասը՝ կոտրված, տեղահանված
	6.3.		կոթող	5-6 դդ.		Հ	վերնամասը չի պահպանվել, ցյուղատեղիի հս-ամ մասում, տեղացիները օգտագործում են որպես սրբացված քար
7.			ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	2 կմ հս-ամ	Հ	«Արփա Չխուր» վայրում
8.			ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	1 կմ հս	Հ	«Թալիշի առվի» վերևում
9.			ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	3 կմ հս	Հ	«Գագով արտեր» վայրում
10.			ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	1,5 կմ հս-ամ	Հ	
11.			ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ		Հ	Սասունիկ - Լեռնարոտ ճանապարհին
12.			ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 1 հզմ	1,9 կմ հվ-աե	Հ	«Շողոմագյան» վայրում
13.			ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 1 հզմ	1 կմ հվ-ամ	Հ	դեպի «Ճլճլան աղբյուր» տանող դաշտում
14.			ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 1 հզմ	2,2 կմ հվ-աե	Հ	«Կաքավի ձոր» վայրում
15.			ԵԿԵՂԵՑԻ	12-13 դդ.	1 կմ ամ	Տ	Անդրանիկ Գալոյանի տնամերձի մոտ՝ ավերված
16.			ՏԱՊԱՆԱՔԱՐ ՎԱՐԴԱՆԻ	14-15 դդ.	1 կմ ամ	Հ	Հռիփսիկ Գևորգյանի տնամերձի մոտ

•Գյուղի հուշարձանների տեղը և դիրքը նշված է նախկին Սասունիկ լքված գյուղի նկատմամբ:

2.106. ՏԵՂԵՐ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	14-17 դդ.	հվ-ամ մասում	Տ	Տեղերի վանքից 150 մ հվ-ամ
	1.1.			խաչքար	13 դ.		Հ	թեքությամբ խրված հողի մեջ
2.				ՄՍՏՈՒՌ Ս. ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ	13 դ., 17 դ.	հվ-ամ մասում	Տ	ցյուղի եզրին, վրկնգ.՝ 17 դ., կիսավեր
	2.1.			խաչքար	11 դ.		Հ	մատուռի մոտ, եզրերը՝ ջարդոտված
	2.2.			խաչքար	13 դ.		Հ	կանգնեցված՝ արձանագիր պատվանդանին
3.				ՎԱՆԱԳԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ ՏԵՂԵՐԻ	13-15 դդ.	գ. մ.	Հ	Վրկնգ.՝ 1950-1952 թթ., 1975 թ.
	3.1.			եկեղեցի Ս. Աստվածածին	1221 թ.		Հ	
		3.1.1.		խաչքար Սուփանեսի	13 դ.		Հ	ազուցված ամ ճակատին
		3.1.2.		խաչքար	13 դ.		Հ	ազուցված ամ ճակատին, արձանագիր
		3.1.3.		խաչքար	13 դ.		Հ	ազուցված ամ ճակատին, արձանագիր
	3.2.			գավիթ	1221-1232 թթ.		Հ	
		3.2.1.		խաչքար	13 դ.		Հ	բեկոր, արձանագիր, Ս. Աստվածածին եկեղեցու մուտքից ձախ
		3.2.2.		խաչքար	1567 թ.		Հ	հենած գավթի աե պատին
		3.2.3.		տապանաքար	1299 թ.		Հ	հենած Ս. Աստվածածին եկեղեցու ամ պատին
		3.2.4.		տապանաքար	13 դ.		Հ	կնտ.-ում, արձանագիր
		3.2.5.		տապանաքար	13 դ.		Հ	գավթի հս-ամ անկյունում

	3.2.6.	տապանաքար	13 դ.		Հ	կնտ.-ում, ստորին աջ անկյունը՝ կոտրված, արձանագիր
	3.2.7.	տապանաքար Երեմիա վարդապետի	13 դ.		Հ	Ս. Աստվածածին եկեղեցու մուտքից աջ, աջ անկյունը՝ կոտրված
	3.2.8.	տապանաքար Սարգիս վարդապետի	13 դ.		Հ	գավթի մուտքի դիմաց
	3.3.	պարիսպ	1468 թ.		Հ	վրնդ.՝ 1980-ական թթ.
4.		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՏԵՂԵՐ»	18-20 դդ.	Տեղերի վանական համալիրի ամ կողմում	Տ	

(2.106 կետը լրաց. 12.04.07 N 456-Ն)

2.107. ՑԱՄԱՔԱՍԱՐ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	17-18 դդ.	1 կմ հվ-աե	Տ	Բլրի վրա, Թալին- Յամաքասար մայրուղուց աջ
2.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	հս և ամ մասերում	Հ	
3.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	1 կմ հվ-աե	Հ	Յամաքասար-Հացաշեն ճանապարհի աջ կողմում
4.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1967 թ.	գ. մ.	Տ	

2.108. ՈՒՇԻ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԱՄՐՈՑ ՈՒՇԻ	մթա 3-1 հզմ, 10-18 դդ.	1,5 կմ ամ	Հ	
	1.1.			եկեղեցի	12-13 դդ.		Հ	ամրոցի հս-աե մասում
	1.2.			ցյուղատեղի Ուշի	10-18 դդ.		Տ	
	1.3.			վանական համալիր Ս. Սարգիս	5-7 դդ.		Հ	վրկնգ.՝ 1203 թ.
	1.3.1.			եկեղեցի	13 դ. 1-ին քառ.		Հ	
	1.3.2.			գավիթ	13 դ.		Հ	
			1.3.2.1.	խաչքար	13 դ.		Հ	աե պատին, ներքուստ, արձանագիր
			1.3.2.2.	խաչքար պարոն Վաչեի	13 դ.		Հ	աե պատին, ներքուստ, արձանագիր, կազմող՝ Քուքիկ
			1.3.2.3.	խաչքար	13 դ.		Հ	ամ պատին, ներքուստ, գույգ խաչքարեր են
	1.3.3.			հյուրատան շենք	1654-1661 թթ.		Հ	
	1.3.4.			զանգակատուն	14 դ. սկզբ		Տ	կից կամարակապ սրահով
	1.3.4.			օժանդակ շինություններ	14 դ.		Տ	վանախցեր, սեղանատուն և այլն
	10.3.5.			պարիսպ	17 դ.		Տ	աշտարակներով
			1.3.5.1.	խաչքար	9-10 դդ.		Հ	աե պարսպի շարվածքում, վերին աջ եզրը՝ կոտրված
2.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	ուշ մզնդ	7 կմ հս-ամ	Տ	Շահվերդ գետի ձախ ափին
3.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	19-20 դդ.	հս-ամ մասում	Տ	«Թափա» վայրում
4.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԱԽԱՆԴԱԿ»	ուշ մզնդ	3,5 կմ հս-ամ	Տ	Շահվերդ գետի ձախ ափին
5.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	3,5 կմ հս-ամ	Հ	

6.			ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. Աստվածածին	13 դ., 18-19 դդ.	հվ-ամ մասում	S	
6.1.			պարիսպ	18-19 դդ.		Z	
7.			ԽԱՉՔԱՐ	13 դ.	գ. մ.	Z	Նորայր Սարոյանի տնամերձում
8.			ԿՈԹՈՂ	7 դ.	գ. մ.	Z	գործող գերեզմանոցի տարածքում

2.109. ՈՒՋԱՆ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԱՄՐՈՑ (ԶՈՐԱԿԱՅԱՆ)	մթա 3-1 հզմ - մթ 15 դ.	2,5 կմ հս	Z	«Ջանբերդ» («Ղայթուր») ամրոցից 1 կմ հվ
	1.1.			բնակատեղի	մթա 1 հզմ- մթ 15 դ.		Z	ամրոց գորակայանի հս
2.				ԱՄՐՈՑ «ԲԱՌՈԺ»	9-13 դդ.	հս մասում	S	
	2.1.			Ժայռախաչ	1242 թ.	ցյուղի հս մասում, «Բառոժ» ամրոցում, ժայռաբեկորի վրա	Z	
	2.2.			Ժայռախաչ	1251 թ.	ցյուղի հս մասում, «Բառոժ» ամրոցում, ժայռաբեկորի վրա	Z	
3.				ԱՄՐՈՑ «ԲՔՈՅԻ ԳԵՂ»	մթա 1 հզմ, 10-20 դդ.	1 կմ հս	Z	համանուն ցյուղատեղիի աե կողմում
	3.1.			ղամբարանաղաշտ	մթա 2-1 հզմ		Z	համանուն ցյուղատեղիի հս և աե կողմերում
	3.2.			ցյուղատեղի «Բքոյի գեղ»	10-20 դդ.		S	
		3.2.1.		եկեղեցի	10-12 դդ.		S	ցյուղատեղիի աե մասում
		3.2.2.		եկեղեցի	17-18 դդ.		S	կից է վաղ շրջանի եկեղեցուն հս-ից
		3.2.3.		գերեզմանոց	12-16 դդ.		S	եկեղեցիներից աե և ամ
		3.2.3.1.		կոթող	5-7 դդ.		Z	եզրերը՝ կոտրված
4.				ԱՄՐՈՑ «ՄՈՏԿԱՆ ԲԵՐԴ»	մթա 3 հզմ- մթ 15 դ.	0,5 կմ հս-աե	Z	տեղացիներն անվանում են նաև Սմբատաբերդ
	4.1.			ղամբարանաղաշտ	մթա 2-1 հզմ		Z	ամրոցի հս և հս-աե կողմերում
5.				ԱՇՏԱՐԱԿ	մթա 2 հզմ	1 կմ հս	Z	«Բքոյի գեղ» ամրոցից 300 մ ամ, հրաբխային կոնաձև ժայռի գագաթին
6.				ԱՇՏԱՐԱԿ	մթա 2 հզմ	0,7 կմ հս-աե	Z	«Մոտկան բերդ» ամրոցից 200 մ աե, հանդիպակաց բարձր կոնաձև ժայռին
7.				ԱՇՏԱՐԱԿ	մթա 2 հզմ	1,5 կմ հս	Z	«Բքոյի գեղ» ամրոցից 800 մ աե
8.				ԴՐՅԱԿ	9-13 դդ.	հս մասում	S	«Աղամի բաղեր» հանդամասում, «Չոխկ» կոչվող վայրում, «Մոտկան բերդ» ամրոցի ստորոտում
9.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԶՈՐԱՎԱՐ ԱՆԽՐԱՆԿԻ	1967 թ.	գ. մ.	S	քանդ.՝ Մ. Ավետիսյան
10.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ՀԱՅ ՀԱՅԴՈՒԿԱԵՐԻՆ	1989 թ.	գ. մ.	S	քանդ.՝ Յու. Մինասյան
11.				ՄԱՏՈՒՌ	10-19 դդ.	գ. մ.	S	ցյուղի «Վերին թաղ»-ում
12.				ՄԱՏՈՒՌ	16-17 դդ.	0,5 կմ ամ	S	գործող գերեզմանոցի հվ-ամ բարձունքին
	12.1.			կոթող	5-7 դդ.		Z	
13.				ՔԱՐՄՅՐ- ԿԱՅԱՐԱՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱԼԻՐ	13-18 դդ.	1,5-3 կմ հս	S	«Բքոյի գեղ» տանող ձորում, կան 12 քարայր- կացարաններ
	13.1.			քարայր-կացարան «Ղազարի»	13-18 դդ.		S	

13.2.		քարայր-կացարան «Յոթ դռնանի»	13-18 դդ.		S	
-------	--	--------------------------------	-----------	--	---	--

(2.109 կետը լրաց. 12.04.07 N 456-Ն)

2.110. ՓԱՐՊԻ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԴԱՍԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ մթա 2-1 հզմ	1,5 կմ հվ-աե		Հ	Հանապարհից ձախ, Ս. Արդար Դավիթ մատուռի շրջակայքում
2.				ԴԱՍԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ «ՎԵՐԻՆ ՆԱՎԵՐ» մթա 2-1 հզմ	2 կմ հվ		Հ	
3.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՎՈՐԻԶ	13 դ. հվ-աե մասում		Հ	
	3.1.			գերեզմանոց	13-19 դդ.		S	եկեղեցու շուրջը
		3.1.1.		խաչքար	12-13 դդ.		Հ	եկեղեցուց հս-աե, պահպանվել է վերին կեսը
		3.1.2.		խաչքար	13 դ.		Հ	տեղահանված, կոտրված 2 մասի, վերին կեսը՝ եկեղեցուց 10 մ հվ-ամ, ստորինը՝ հենած եկեղեցու հվ պատին
		3.1.3.		խաչքար	13 դ.		Հ	եկեղեցուց ամ, վերին մասը չի պահպանվել, ընկած իր պատվանդանի մոտ
		3.1.4.		խաչքար	13 դ.		Հ	ստորին ձախ անկյունը՝ կոտրված, ընկած՝ իր պատվանդանի մոտ
		3.1.5.		խաչքար	13 դ.		Հ	հենած եկեղեցու հվ պատին, պահպանվել է միայն վերին 1/3 մասը
		3.1.6.		խաչքար	13-14 դդ.		Հ	տեղափոխված է եկեղեցու ներս, պատվանդանին, արձանագիր, ներկված ան ներկով
		3.1.7.		խաչքար Թանատի	1468 թ.		Հ	եկեղեցու հվ-ամ կողմում
		3.1.8.		խաչքար	16 դ.		Հ	եկեղեցու ամ կողմում, արձանագիր
		3.1.9.		խաչքար Մելիքի	16 դ.		Հ	եկեղեցու ամ կողմում
		3.1.10.		խաչքար Արփիկի	16 դ.		Հ	եկեղեցու ամ կողմում
		3.1.11.		խաչքար	16 դ.		Հ	եկեղեցու հս կողմում
		3.1.12.		խաչքար	16-17 դդ.	գյուղի հվ-աե մասում, Սբ Գր. Լուսավորիչ եկեղեցու հվ պատին հենած գերեզմանոցում	Հ	
	3.2.			խաչքար	17 դ.	գյուղի հվ-աե մասում, Սբ Գր. Լուսավորիչ եկեղեցու բեմին	Հ	
4.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԳԵՎՈՐԳ	19 դ. գ. մ.		S	
	4.1.			խաչքար	13 դ.		Հ	հս պատի շարվածքում, ներքուստ
	4.2.			խաչքար	13 դ.		Հ	եկեղեցուց աե, պարսպապատի շարվածքում՝ երկատված
	4.3.			խաչքար	15-16 դդ.		Հ	ագուցված՝ խորանում
	4.4.			խաչքար	15-16 դդ.		Հ	ագուցված՝ խորանում
5.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԹԱՐԳՄԱՆՉԱՅ	7 դ., 10-13 դդ.	հվ-աե մասում	Հ	

5.1.		խաչքար	10 դ.		Հ	եկեղեցու մուտքից ձախ, երկատված
5.2.		խաչքար	11-12 դդ.		Հ	հենած բեմին, ձախ եզրը՝ կոտրված
5.3.		խաչքար	13-14 դդ.		Հ	եկեղեցու հվ մուտքից աջ
5.4.		խաչքար	15-16 դդ.		Հ	եկեղեցու ամ կողմում, կենտրոնից՝ կոտրված, քիվը չի պահպանվել
5.5.		խաչքար	17-18 դդ.		Հ	եկեղեցու ամ մասում, ընկած՝ գետնին, վերին մասը չի պահպանվել
5.6.		կոթող	7 դ.		Հ	եկեղեցու ներսում, նիստերից մեկը՝ կոտրված
5.7.		գերեզմանոց	10-13 դդ.		Տ	եկեղեցու հվ-աե կողմում
5.8.		պարիսպ	7-13 դդ.		Տ	պահպանվել են հվ և ամ հատվածները
6.		ԵԿԵՂԵՑԻ ԾԻՐԱՆԱՎՈՐ	5 դ.	գ. մ.	Հ	
6.1.		կոթող	7 դ.		Հ	եկեղեցու ներսում
7.		ԽԱՉՔԱՐ	6-7 դդ.	գ. մ.	Հ	Պետրոս Գրիգորյանի տնամերձում
8.		ԽԱՉՔԱՐ	12 դ.	գ. մ.	Հ	ցուղի գերեզմանոցի հս մասում
9.		ՄՍՏՈՒՌ Ս. ԱՐԴԱՐ ԴԱՎԻԹ	ուշ մջնդ	1,5 կմ հվ	Տ	վրկնգ.՝ 1990-ական թթ.
9.1.		խաչքար	10 դ.		Հ	
9.2.		կոթող	7 դ.		Հ	
10.		ՄՍՏՈՒՌ ԹՈՒԽ ՄԱՆՈՒԿ	10-13 դդ.	1 կմ հվ-աե	Տ	Ս. Արդար Դավիթ մատուռից 500 մ ամ, դամբարանադաշտի եզրին
10.1.		խաչքար	12 դ.		Հ	մատուռի ներսում՝ եզրերը՝ կոտրված
10.2.		կոթող	5-7 դդ.		Հ	
10.3.		կոթող	5-7 դդ.		Հ	
11.		ՄՍՏՈՒՌ ԹՈՒԽ ՄԱՆՈՒԿ	19 դ.	գ. մ.	Տ	Ստեփան Բարայանի տնամերձում, վրկնգ.՝ 1980-ական թթ.
11.1.		խաչքար	13 դ.		Հ	մատուռի ներսում, ստորին հատվածը՝ կոտրված
12.		ՀՆԱՎԱՅՐ «ՆԵՐՔԻՆ ՆԱՎԵՐ»	Ք.ա. 23-21 դդ.	ցուղից մոտ 5 կմ հվ. Շահվերդ գետի ձախափնյա հրվանդանի վրա. Փարպի և Օշական ցուղերի միջև ընկած տարածքում	Հ	դամբարանադաշտը տարածվում է նաև Օշական ցուղին պատկան հողերում

(2.110 կետը լրաց. 12.04.07 N 456-Ն)

2.111. ՔՈՒՉԱԿ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԱՂԲՅՈՒՐ	1969 թ.	գ. մ.	Տ	
2.				ԱՄՐՈՅ «ԱՊԱՐԱՆ-2»	մթա 2-1 հզմ	3 կմ աե	Հ	ջրամբարի ափին, նախկին Զովունի ցուղի դիմաց
	2.1.			դամբարանադաշտ	մթա 18-14 դդ.		Հ	
3.				ԱՄՐՈՅ «ԷԼՈՅԻ ԲԵՐԴ»	մթա 3-1 հզմ	0,8 կմ իս-ամ	Հ	Ապարան-Քուչակ խճուղու աջ կողմում

3.1.		Բնակատեղի	մթա 3 հզմ		Հ	
3.2.		դամբարանադաշտ	մթա 3-1 հզմ		Հ	
4.		ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	մթա 4-3 հզմ	3,5 կմ աե	Հ	ջրամբարի ափին, բլրակը պատված է արհեստական անտառով, «Ապարան-2» ամրոցից 500 մ հվ
5.		ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	մթա 2-1 հզմ	3,5 կմ հս-աե	Հ	ջրամբարի ափին
5.1.		դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ		Հ	
6.		ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	14-20 դդ.	գ. մ.	Տ	գյուղի ակումբի շենքի դիմաց
6.1.		խաչքար	14-15 դդ.		Հ	կանգնեցված հողի մեջ
6.2.		խաչքար	15-16 դդ.		Հ	ստորին մասը՝ կոտրված
7.		ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	14-20 դդ.	հս-աե մասում	Տ	գյուղի եզրին, Քուչակ-Եղիպատրուշ ճանապարհից աջ
8.		ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	19-20 դդ.	3 կմ հս-աե	Տ	Ս. Գևորգ եկղ-ուց 300-500 մ հվ-ամ, Քուչակ-Թթուշուր ճանապարհից աջ, Քասախ գյուղատեղիում, պահպանվել է 3 կղզակներով
9.		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	10-18 դդ.	1,5 կմ ամ	Տ	
9.1.		դղյակ	10-18 դդ.		Տ	
10.		ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	1900 թ.	գ. մ.	Տ	
11.		ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԳԵՎՈՐԳ	1891 թ.	3 կմ աե	Տ	Ապարանի ջրամբարից ամ, բարձունքի վրա
11.1.		գերեզմանոց	19-20 դդ.		Տ	
12.		ԽԱՉՔԱՐ	13-14 դդ.	հս մասում	Հ	գյուղի եզրին, բարձունքի վրա
13.		ԿԱՍՈՒՐԶ	19 դ.		Հ	Երևան-Սպիտակ մայրուղու վրա
14.		ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1982 թ.	հս մասում	Տ	գյուղի եզրին
15.		ՄՏՏՈՒՌ ԹԱՐԵՎՈՍ ԱՌԱՔՅԱԼ	12-13 դդ.	հս մասում	Տ	գյուղի եզրին, ավերակ
16.		ՄՏՏՈՒՌ ԹՈՒՆ ՄԱՆՈՒԿ	12-13 դդ.	2 կմ հս-աե	Տ	Ապարանի ջրամբարից ամ, ժայռոտ բլրի գագաթին
17.		ՄՏՏՈՒՌ «ԼՈՒՍԱՐԲՅՈՒՐ»	17-18 դդ.	հս մասում	Տ	գյուղի եզրին
17.1.		խաչքար	9-10 դդ.		Հ	մատուռի մոտ, կանգնեցված քարերի վրա
17.2.		խաչքար	14-15 դդ.		Հ	ագուցված աե պատին

2.112. ՕՀԱՆԱՎԱՆ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԱՄՐՈՅ «ՄԵՎ ԲԼՈՒՐ»	մթա 2 հզմ	3 կմ հս-աե	Հ	Արայի դաշտում, բարձունքի վրա
2.				ԱՄՐՈՅ «ՎԱՍՏԿԱՄՈՒՏ»	մթա 2-1 հզմ	0,5 կմ հս-աե	Հ	

2.1.		դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ		Հ	ամրոցի հս-ամ մասում
3.		ԲՆԱԳԱՏԵՂԻ «ՍԵՐԿԵՎԻԼԻ ԿԱԼԵՐ»	մթա 1 հզմ – ուշ մջնդ	աե մասում	Հ	գյուղի եզրին, մոտ 100 մ աե, 3-4 դդ. կոթողից 1,5 կմ հս
4.		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	10-13 դդ., 16-18 դդ.	4 կմ հս-աե	Տ	Արայի դաշտի եզրին, Քասախի ձորի ձախ ափի լեռնային իրվանդանի վրա, Սաղմոսավանքից 500 մ հս-աե
4.1.		եկեղեցի	10-13 դդ.		Տ	գյուղատեղիի հվ-աե մասում, ավերված
4.2.		գերեզմանոց	10-13 դդ.		Տ	գյուղատեղիի աե մասում
	4.2.1.	խաչքար	13 դ.		Հ	բեկոր, պահպանվել է վերնամասից 2 կտոր
4.3.		խաչքար	13 դ.		Հ	Սաղմոսավանքից 200 մ հս-աե, ընկած իր պատվանդանի մոտ
4.4.		կոթող	7 դ.		Հ	Սաղմոսավանքից 200 մ հս-աե, ավերակ շինության մեջ, վերնամասը չի պահպանվել
5.		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՍԵՐԿԵՎԻԼ»	10-15 դդ.	2 կմ հս	Տ	
5.1.		ամրոց	11-13 դդ.		Տ	գյուղատեղիի հվ-աե եզրին
5.2.		պարիսպ	մջնդ		Տ	գյուղատեղիի հս-ամ եզրին
5.3.		եկեղեցի Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ	10-13 դդ., 17-18 դդ.		Տ	գյուղատեղիի հվ-աե եզրին
	5.3.1.	գավիթ	13 դ.		Տ	կիսավեր
	5.3.2.	միաբանության շենք	17 դ.		Տ	խիստ ավերված
	5.3.3.	գերեզմանոց	17-18 դդ.		Տ	եկեղեցու աե և հվ-ամ մասերում
5.4.		գերեզմանոց	10-13 դդ.		Տ	գյուղատեղիի հս-ամ մասում, փոքր բլրի վրա
5.5.		գերեզմանոց	11-18 դդ.		Տ	գյուղատեղիի աե եզրին
5.6.		կամուրջ	10-13 դդ.		Տ	գյուղատեղիից 200 մ աե, Քասախի կիրճում
5.7.		ձիթհան «Մուրոյի Ղուկասի»	15-16 դդ..		Տ	ավերակ ամրոցի մուտքից հս, ավերված, պատվիրատու՝ Հովհաննավանքի վանահայր Խաչատուր Քասախեցի, ձիթհանի քարը պահվում է գյուղաբնակ Ս. Ալեքսանյանի մոտ
5.8.		ջրանցք «Ապարանի առու»	մթա 1 հզմ		Հ	գյուղատեղիի ամ մասում, պահպանվել է շուրջ 200 մ երկարությամբ հատված
6.		ԵԿԵՂԵՑԻ «ԱՂԿՈՒՆԾ»	13 դ.	0,5 կմ հս-աե	Տ	տեղադրությունը՝ Սաղմոսավանքի նկատմամբ՝ ավերված
7.		ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ («ԿԱՐՄԻՐ ՎԱՆՔԵՐ»)	10-13 դդ.	2 կմ հս	Տ	ժայռափոր, Քասախի ձախ ափին
7.1.		քարայր-կացարանների համալիր	10-13 դդ.		Տ	բաղկացած է 6 կացարաններից
8.		ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՎՈՐԻՉ ԱՆԱՊՍ («ԱՆԱՊՍ ՀՐԵՇՏԱԿԱԲԱԿ»)	10-13 դդ.	1 կմ հս	Տ	Քասախի ձորում, խարխված
8.1.		միաբանության շենք	ուշ մջնդ		Տ	կից է եկեղեցուն հս-ից՝ ավերված
8.2.		քարայր-կացարան «Ածանոց»	10-14 դդ.		Տ	եկեղեցուց 50 մ ամ
9.		ԽԱՉՔԱՐ ՄԽԻԹԱՐԻ	1534 թ.	200 մ աե	Հ	քառակող կոթողի մոտ

10.			ՀԱՆԱՊԱՐԶ	18-19 դդ.	աե մասում	Հ նովհաննավանքը կապել է Արայի դաշտի հետ
	10.1.		կամուրջ	18-19 դդ.		Հ նովհաննավանքի համալիրից 150 մ հս-աե՝ ավերված
11.			Կոթող	3-4 դդ.	150 մ աե	Հ գյուղի նախկին գումերի մոտ
12.			Հնձառ	19 դ.	հս մասում	Տ Վազգեն Նիկողոսյանի հողամասում, պահպանվել է պատի խատված
13.			ՀՈՒՇԱԿՈԹՈՂ ՄԵԾ ԵՂԵՌԻ ԵՎ ՍՈՒՄՎԱՅԻԹԻ ԶՈՀԵՐԻՆ	1988 թ.	հս մասում	Տ քանդ.՝ Մ. Մանվելյան
14.			ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1986 թ.	հս մասում	Տ գյուղի եզրին ճարտ.՝ Է. Գրիգորյան, քանդ.՝ Ա. Մուրադյան
15.			ԶՐԱՄԲԱՐ «ՄԵՐԿԵՎԻՆՈՒ ԾՈՎ»	13-14 դդ.	2,5 կմ հս	Տ Արտաշավան տանող հին ճանապարհից աե
16.			ԶՐԱՂԱՅ	19 դ.	հվ-աե մասում	Տ Մուքոյի, ավերակ կամրջից 125 մ հս, Քասախի ձորում, գետի աջ ափին
17.			ՎԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ ՀՈՎՀԱՆՆԱՎԱՆՔ	4-13 դդ.	աե մասում	Հ Քասախի կիրճի աջ եզրին
	17.1.		Եկեղեցի Ս. Կարապետ (Կաթողիկե)	1216 թ.		Հ համալիրի հվ-աե մասում, պատվիրատու՝ Վաչե Վաչուտյան
	17.2.		Եկեղեցի Ս. Կարապետ	4 դ.		Հ միանավ, վրկնգ.՝ 1734 թ.
	17.2.1.		խաչքար	13 դ.		Հ ագուցված աե պատին՝ 1930-ական թթ., արտաքուստ, լուսամուտի բացվածքից աջ
	17.2.2.		խաչքար	17 դ.		Հ ագուցված աե պատին՝ 1930-ական թթ., արտաքուստ
	17.3.		Եկեղեցի	13 դ.		Հ համալիրի հս-ամ անկյունում, հս-ից կից է գավթին, ավերված
	17.4.		գավթ	13 դ.		Հ կից է Կաթողիկե և Ս. Կարապետ միանավ եկեղեցիներին, պատվիրատու՝ Քուրդ իշխան Վաչուտյան
	17.4.1.		խաչքար	12-13 դդ.		Հ գավթից 10 մ ամ
	17.4.2.		խաչքար Մըլքի	13 դ.		Հ գավթի ներսում, երկաստիճան պատվանդանին կանգնեցված գույգ խաչքարերից ձախակողմյանն է
	17.4.3.		խաչքար Մալիքի և Խորիշահի	13 դ.		Հ կանգնեցված բարձր պատվանդանին, ձախակողմյան վերին և ստորին անկյունները՝ կոտրված
	17.4.4.		խաչքար Մեդայի	13 դ.		Հ գավթի ներսում, երկաստիճան պատվանդանին կանգնեցված գույգ խաչքարերից աջակողմյանն է
	17.4.5.		խաչքար Ստեփանոսի և Մսին Խորիշահին	1469 թ.		Հ գավթի ներսում՝ կանգնեցված եռաստիճան բարձր պատվանդանին
	17.4.6.		խաչքար	15-16 դդ.		Հ իենած գավթի աե պատին, ներքուստ, ստորին մասը չի պահպանվել, արձանագիր
	17.5.		միաբանության շենք	17-18 դդ.		Հ կից է համալիրի հվ պարսպին
	17.5.1.		խաչքար	13 դ.		Հ միաբանության շենքի պատի շարվածքում, արձանագիր
	17.6.		դպրոցի շենք	1627 թ.		Հ գավթից հվ-ամ
	17.7.		տապանատուն	4-12 դդ., 17 դ.		Հ կից է գավթին՝ հվ-ից
	17.8.		գերեզմանոց	18-19 դդ.		Հ հս մասում, պարսպից ներս
	17.8.1.		տապանաքար	1711 թ.		Տ
	17.8.2.		տապանաքար	1741 թ.		Տ
	17.8.3.		տապանաքար	18 դ.		Տ
	17.8.4.		տապանաքար	18 դ.		Տ
	17.8.5.		տապանաքար	18 դ.		Տ

	17.9.		հուշասյուն	6 դ.		Հ	համալիրի հվ-աե մասում, վրնրգ.՝ 1950-ական թթ.
	17.10		խաչքար	13 դ.		Հ	Կաթողիկե եկեղեցուց 25 մ հվ, քարակույտերի մեջ, վերին աջ անկյունը՝ կոտրված
	17.11		խաչքար	13 դ.		Հ	Կաթողիկե եկեղեցուց 25 մ հվ
	17.12		խաչքար	13 դ.		Հ	Կաթողիկե եկեղեցուց 25 մ հվ, պահպանվել է միայն քիվի հատվածը, արձանագիր
	17.14		պարիսպ	12-13 դդ.		Հ	ավերված
	17.14.1.		խաչքար	13 դ.		Հ	պարսպի ամ պատի շարվածքում, բեկոր, արձանագիր
	17.15		գերեզմանոց	10-17 դդ.		Տ	համալիրը շրջափակող պարսպից հս
	17.15.1.		մատուռ	10 դ.		Հ	գերեզմանոցի աե եզրին՝ կիսավեր
	17.15.2.		մատուռ «Գրիգոր Նարեկացի»	19 դ.		Տ	գերեզմանոցի հվ եզրին, վրնրգ.՝ 1960-ական թթ.
	17.15.3.		խաչքար Խաչիկ վարդապետի	1171 թ.		Հ	պահպանվել է միայն արձանագիր պատվանդանը
	17.15.4.		խաչքար Երեմիայի և Յոհաննես քահանայի	13 դ.		Հ	որմնափակ, գերեզմանոցի աե մասում՝ կոտրվածքներով
	17.15.5.		խաչքար Խոսրովի	13 դ.		Տ	գերեզմանոցի կնտ.-ում, պահպանվել է միայն արձանագիր պատվանդանը
18.			ՔԱՐԱՅՐ-ԿԱՅԱՐԱՆԵՐԻ ՀԱՄԱԼԻՐ	10-13 դդ.	հվ-աե մասում	Տ	Հովհաննավանքին հարող տարածքում, կան տասնյակից ավելի կացարաններ

2.113. ՕՇԱԿԱՆ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԱՄՐՈՑ	մթա 2-1 հզմ	2 կմ հվ-ամ	Հ	Քասախ և Շահվերդ գետերի խառնարանի մոտ, Քասախի ձախ ափին
	1.1.			դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ		Հ	
2.				ԱՄՐՈՑ	մթա 1 հզմ	2 կմ հս	Հ	
	2.1.			դամբարանադաշտ	մթա 1 հզմ		Հ	ամրոցի ներսում
3.				ԱՄՐՈՑ «ԴԻՂԻ ԿՈՆՂ»	մթա 7-5 դդ. վաղ մջնդ	գ. մ.	Հ	
	3.1.			դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ, 2-3 դդ.		Հ	«Դիղի կոնդ» բլրի լանջերին և ստորոտին
	3.2.			պալատական համալիր	մթա 7-5 դդ.		Հ	
4.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ «ՄԱՆԿԱՆՈՑ»	7-18 դդ.	0,5 կմ հս-աե	Տ	
	4.1.			եկեղեցի ս. Միոն (Մանկանոց)	7 դ.		Հ	
	4.2.			կոթող Մորիկ կայսեր	7 դ.		Հ	
5.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1913 թ.	Ամատունի փող. 6	Տ	
6.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	19 դ.	Մեսրոպ Մաշտոց փող., 6-րդ նրբ. 1	Տ	
7.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1928 թ.	Մեսրոպ Մաշտոց փող., 6-րդ նրբ. 3	Տ	
8.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1926թ.	Մեսրոպ Մաշտոց փող., 84	Տ	Հովակիմ Անտոնյանի
9.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1900 թ.	Մեսրոպ Մաշտոց փող., 86	Տ	Հովակիմ Անտոնյանի
10.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1914 թ.	Մեսրոպ Մաշտոց փող., 135-137	Տ	Եղիազար Հարությունյանի

11.		ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1931 թ.	Մեսրոպ Մաշտոց փող., 170	S	Գևորգ Ներսիսյանի
12.		ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	19 դ. վրջ.	Մեսրոպ Մաշտոց փող., 176	S	Հարություն Ներսիսյանի
13.		ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1921 թ.	Մեսրոպ Մաշտոց փող., 178	S	Գրիգոր Ներսիսյանի
14.		ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1920 թ.	Մեսրոպ Մաշտոց փող., 219	S	Թումայենց Նիկոլի
15.		ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1930- ական թթ.	Մեսրոպ Մաշտոց փող., 239	S	
16.		ԳԵՐԵՁՄԱՆՈՅ	9-20 դդ.	հվ-աե մասում	S	Դիդի կոնդի պահպանական գոտու տարածքում
16.1.		մատուռ Թուխ Մանուկ (Ս. Գրիգոր)	12-13 դդ.		S	Դիդի կոնդի աե բլրալանջին
16.2.		խաչքար	9-10 դդ.		Z	գործող գերեզմանոցի աե մասում
16.3.		խաչքար	10 դ.		Z	գործող գերեզմանոցի ամ եզրին
16.4.		խաչքար	11-12 դդ.		Z	գործող գերեզմանոցի ամ մասում, վերին աջ անկյունը՝ կոտրված
16.5.		խաչքար	11-12 դդ.		Z	գործող գերեզմանոցի հս-ամ եզրին
16.6.		խաչքար	12 դ.		Z	գործող գերեզմանոցի կնտ.-ում՝ երկատված
16.7.		խաչքար	12 դ.		Z	գործող գերեզմանոցի ամ մասում, Ս. Մեսրոպ Մաշտոց եկեղեցուց աե՝ եռատված
16.8.		խաչքար	12 դ.		Z	գործող գերեզմանոցի ամ եզրին
16.9.		խաչքար	12 դ.		Z	գործող գերեզմանոցի կնտ.-ում
16.10.		խաչքար	12 դ.		Z	գործող գերեզմանոցի կնտ.-ում
16.11.		խաչքար	12 դ.		Z	գործող գերեզմանոցի կնտ.-ում
16.12.		խաչքար	12 դ.		Z	գործող գերեզմանոցի կնտ.-ում
16.13.		խաչքար	12 դ.		Z	գործող գերեզմանոցի կնտ.-ում
16.14.		խաչքար	12 դ.		Z	գործող գերեզմանոցի ամ մասում, Ս. Մեսրոպ Մաշտոց եկեղեցուց աե
16.15.		խաչքար	12 դ.		Z	գործող գերեզմանոցի ամ մասում
16.16.		խաչքար	12-13 դդ.		Z	գործող գերեզմանոցի կնտ.-ում, եռատված, վերին բեկորը չի պահպանվել
16.17.		խաչքար	12-13 դդ.		Z	գործող գերեզմանոցի աե մասում, անկյունները՝ կոտրված
16.18.		խաչքար	12-13 դդ.		Z	գործող գերեզմանոցի աե մասում, կանգնեցված ցածր պատվանդանին
16.19.		խաչքար	1241 թ.		Z	գործող գերեզմանոցի ամ մասում, պահպանվել է միայն ստորին մասը
16.20.		խաչքար Ս. Նշան	1265 թ.		Z	որմնափակ, Թուխ Մանուկի մոտ
16.21.		խաչքար	1291 թ.		Z	գործող գերեզմանոցի հվ-ամ եզրին, պահպանվել է միայն վերնամասը՝ ընկած գետինին
16.22.		խաչքար	13 դ.		Z	գործող գերեզմանոցի հս մասում, վերնամասը չի պահպանվել
16.23.		խաչքար Վահրամի ...	13 դ.		Z	գործող գերեզմանոցի ամ մասում, պահպանվել է միայն ստորին ձախ մասը, արձանագրությունը՝ եղծված
16.24.		խաչքար	13 դ.		Z	գործող գերեզմանոցի հս-աե մասում
16.25.		խաչքար	13 դ.		Z	գործող գերեզմանոցի կնտ.-ում, վերին աջ անկյունը՝ կոտրված, կանգնեցված ցածր պատվանդանին
16.26.		խաչքար	14-15 դդ.		Z	գործող գերեզմանոցի աե մասում, վերին ձախ անկյունը՝ կոտրված

16.27	խաչքար	15 դ.		Հ գործող գերեզմանոցի կնտ.-ում, վերին աջ անկյունը՝ կոտրված
16.28	խաչքար	16-17 դդ.		Հ գործող գերեզմանոցի հս-ամ եզրին, պահպանվել է միայն վերին աջ մասը, եղծված ու անընթեռնելի արձանագրությամբ
16.29	խաչքար	1652 թ.		Հ գործող գերեզմանոցի ամ եզրին, արձանագրությունը՝ եղծված
16.30	տապանաքար Զարնիշանի	1661 թ.		Տ գործող գերեզմանոցի ամ եզրին
16.31	տապանաքար Սարգսի	1661 թ.		Տ գործող գերեզմանոցի ամ եզրին
16.32	տապանաքար Շերամ Զանի	1692 թ.		Տ գործող գերեզմանոցի կնտ.-ում
16.33	տապանաքար Ավետիսի	1694 թ.		Տ գործող գերեզմանոցի կնտ.-ում
16.34	տապանաքար Կարապետի	1697 թ.		Տ գործող գերեզմանոցի ամ եզրին
16.35	տապանաքար Նիկողոսի	1718 թ.		Տ գործող գերեզմանոցի կնտ.-ում
17.	ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզվ	հվ-ամ մասում	Հ գյուղի եզրին, Քասախի ձախափնյա մելիորացված հատվածում
18.	ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզվ	1,5 կմ հվ-աե	Հ Քասախի ձախ ափին
19.	ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզվ	1 կմ հս-ամ	Հ «Ղաչայի գաղա» վայրում
20.	ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ «ՄԱՍՈՒՆԻԿ»	մթա 2 հզվ	2 կմ աե	Հ Քասախի ձախ ափին, պահպանվել է 3 հատվածներով
21.	ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ «ՕՂՈՒԶԻ ՏՆԵՐ»	մթա 2-1 հզվ	2 կմ աե	Հ Քասախի ձախ ափին
21.1.	դղլմեն	մթա 3-1 հզվ	2 կմ աե	Հ ներկայումս մոտակա դամբարանադաշտից մեկուսի է՝ տարածքի մելիորացման հետևանքով
22.	ԵԿԵՂԵՑԻ ՄԵՍՐՈՂ ՄԱՇՏՈՑ	1875 թ.	գ. մ.	Հ վրնրգ.՝ 1962-1963 թթ., որմնակարները՝ Հ. Մամյանի
22.1.	զանգակատուն	1875 թ.		Հ
22.2.	դամբարան Մեսրոպ Մաշտոցի	442-443 թթ.		Հ պատվիրատու՝ Վահան Ամատունի
22.3.	դպրոցի շենք	1913 թ.		Տ
22.4.	կոթող՝ Վահան Ամատունուն	5 դ.		Հ վրկնգ.՝ 19 դ.
23.	ԽԱՆՈՒԹԻ ՇԵՆՔ	1939 թ.	Մեսրոպ Մաշտոց փող. 253	Տ
24.	ԿԱՍՈՒՐԶ	1706 թ.	հվ մասում	Հ գյուղի եզրին, հնգաթիչք
25.	ՀՈՒՇԱԿՈԹՈՂ՝ ՀԱՅՈՑ ԱՅԲՈՒԲԵՆԻՆ	1962 թ.	հս-ամ մասում	Հ գյուղ մտնող ճանապարհին, ցածրիկ բլրի վրա, ճարտ.՝ Զ. Թորոսյան
26.	ՄԱՏՈՒՌ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	14 դ.	հվ-աե մասում	Տ Քասախի աջ ափին, Օշականի կամրջի պահպանական գոտու տարածքում
27.	ՄԱՏՈՒՌ ԹԱԴԵՎՈՍ ԱՌԱՔՅԱԼ	13 դ.	գ. մ.	Տ «Մատռաթաղ»-ում
28.	ՄԱՏՈՒՌ Ս. ՍԱՐԳԻՍ	1225 թ.	հվ-ամ մասում	Հ Քասախի ձախ ափին, կիսաժայռափոր, Օշականի կամրջի պահպանական գոտու տարածքում

29.			ՋՐԱՂԱՅ	18-19 դդ.	հվ-աե մասում	S	Ս. Աստվածածին մատուռի մոտ, Քասախի աջ ափին, Օշականի կամրջի պահպանակն գոտու տարածքում
30.			ՔԱՐԱՅՐԵՐ - ԿԱՑԱՐԱՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱԼԻՐ	մթա 5- 1 հզմ	1,5 կմ ամ	Z	
31.			ՔԱՐԱՅՐԵՐ - ԿԱՑԱՐԱՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱԼԻՐ	մթա 1 հզմ	աե մասում	Z	
32.			ՔԱՐԱՅՐԵՐ - ԿԱՑԱՐԱՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱԼԻՐ	քարե դար - 17 դ.	2 կմ հվ-ամ	Z	
33.			ՀՆԱՎԱՅՐ «ՆԵՐՔԻՆ ՆԱՎԵՐ»	Ք.ա. 23-21 դդ.	ցուղից մոտ 5 կմ հվ. Շահվերդ գետի ձախափնյա հրվանդանի վրա. Փարպի և Օշական ցուղերի միջև ընկած տարածքում	Z	հնավայրի կլոր կառույցներն ու քարայր- կացարաններն են դամբարանադաշտը տարածվում է նաև Փարպի ցուղի հողերում

(2.113 կետը լրաց. 12.04.07 N 456-Ն)

2.114. ՕՐԳՈՎ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԱՄՐՈՑ	մթա 2-1 հզմ- մջնդ	հվ մասում	Z	ցուղի եզրին
	1.1.			դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ		Z	պահպանվել է 2 կղզակով՝ ամրոցից 500 մ հվ և 400 մ հվ-ամ
	1.2.			խաչքար	12-13 դդ.		Z	ամրոցի աե եզրին կառուցված նորաշեն մատուռի ամ պատին՝ ներքուստ
2.				ԱՄՐՈՑ	մթա 2-1 հզմ	1 կմ հվ-ամ	Z	Ամպառ գետակի կիրճի ձախ ափին
3.				ԱՄՐՈՑ «ԿԱՔԱՎԱԲԵՐԴ»	մթա 2-1 հզմ	3 կմ հս	Z	«Սպիտակ քարափի գլուխ» տեղանքում
	3.1.			դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ		Z	ամրոցի հս կողմի ընդարձակ սարահարթին
4.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	13-17 դդ.	4,5 կմ հս	S	Ամբերդ գետի աջ ափին, Ամբերդից 1 կմ հվ, տեղացիներն անվանում են «Էլիյուրդ»
5.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԽԱԶՄԱՎԱՆՔ»	13-17 դդ.	1 կմ հվ	S	
	5.1.			եկեղեցի	14-15 դդ.		S	ավերված
6.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԿՈՒՌ ԹԱՓԱ»	5-13 դդ.	4 կմ հս	S	
	6.1.			եկեղեցի	5-6 դդ.		Z	
	6.2.			եկեղեցի	13-14 դդ.		S	
	6.3.			գերեզմանոց	7-11 դդ.		S	գերեզմանոցից ռադիոֆիզիկական չափումների ինստիտուտի բակ են տեղափոխվել խաչքարեր ու կոթողներ
7.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՂԱԶԱՐԻ ԶՈՐ»	11-18 դդ.	2 կմ հվ	S	Ամբերդ և Տեղեր ձորերի միացման մասում
8.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ «ԿՈՒՌ ԹԱՓԱ»	մթա 2-1 հզմ	3-4 կմ հս	Z	զբաղեցնում է Ամբերդ և Տեղեր ձորերի միջև ընկած սարահարթը, պահպանվել է 2 կղզակով
9.				ԿՈԹՈՂ	7 դ.	հս մասում	Z	Ռադիոֆիզիկական չափումների ինստիտուտի հյուրանոցի բակում, ընկած գետնին, տեղափոխված «Կուր թափա» ցուղատեղիից
10.				ԿՈԹՈՂ	7 դ.	հս մասում	Z	Ռադիոֆիզիկական չափումների ինստիտուտի հյուրանոցի բակում, երկատված, տեղափոխված «Կուր թափա» ցուղատեղիից
11.				ԿՈԹՈՂ	7 դ.	հս մասում	Z	Ռադիոֆիզիկական չափումների ինստիտուտի հյուրանոցի բակում, եռատված, տեղափոխված «Կուր թափա» ցուղատեղիից

12.			ԿՈԹՈՂ	7 դ.	հս մասում	2	Ռադիոֆիզիկական չափումների ինստիտուտի հյուրանոցի բակում, պահպանվել է միայն ստորին մասը՝ տեղափոխված «Կուռ թափա» գյուղատեղիից
13.			ԿՈԹՈՂ	7 դ.	հս մասում	2	Ռադիոֆիզիկական չափումների ինստիտուտի հյուրանոցի բակում, բեկոր, տեղափոխված «Կուռ թափա» գյուղատեղիից
14.			ԿՈԹՈՂ	7 դ.	հս մասում	2	Ռադիոֆիզիկական չափումների ինստիտուտի հյուրանոցի բակում, խաչազարդ, վերին մասը չի պահպանվել՝ տեղափոխված «Կուռ թափա» գյուղատեղիից
15.			ԿՈԹՈՂ	7 դ.	հս մասում	2	Ռադիոֆիզիկական չափումների ինստիտուտի հյուրանոցի բակում, խաչազարդ, ստորին մասը չի պահպանվել՝ տեղափոխված «Կուռ թափա» գյուղատեղիից
16.			ՔԱՐԱՅՐ - ԿԱՅԱՐԱՆ «ՃԳՆԱՎՈՐԻ ԱՅՐ»	13-14 դդ.	2 կմ հվ	2	Ամբերդի ձորում, «Ղազարի ձոր» գյուղատեղիի դիմաց

2.115. ՕՐԹԱՃԱՅԱ ԳՅՈՒՂ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԳԵՐԵՁՄԱՆՈՑ	5-10 դդ.	գ. մ.	S	պահպանվել է հատվածաբար